

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

17. VII 1987. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIX • 250 ДИН • БРОЈ 1855

САМО НАЈ-
ХРАБРИЈИ
ЗНАЈУ ПУТ ДО
ЈЕЛОУСТОНСКОГ
ПАРКА!

МОДЕСТИ
БЛЕЈЗ И
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Фирме

Веровати или не!

"ЗЛАТНИ" РУДНИК

РОН ГОФ ИЗ КОБЕР ПЕДИЈА У АУСТРАЛИЈИ СТАНУЈЕ ИСПОД ЈЕДНОГ НАПУШТЕНОГ РУДНИКА. ОПАЛА. КАД ГОД СЕ НАБЕ У НОВЧАНИМ НЕПРИЛИКАМА, ОН ОДЛОМИ ПАРЧЕ ЗИДА - ПАРЧЕ СКУПОЦЕНОГ ДРАГОГ КАМЕНА.

НАЈМЛАЂИ СВЕТСКИ ПУТНИК

ЈЕ СЕДМОГОДИШЊИ ЏОРџ КЛАУС ИЗ ИВЕНСВИЛА У ИНДИЈАНИ (САД). ДО САДА ЈЕ ОБИШАО 114 ЗЕМАЉА, А У 104 ЈЕ БИО ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ НАПУНИО 5 ГОДИНА.

ПЛИШАНЕ ИГРАЧКЕ

СТАНОВНИЦИМА ЈЕДНЕ ЈУЖНОРШКЕ ЧЕТВРТИ СМЕТАЛО ЈЕ ШТО ЈЕ ЗГРАДА У ЊИХОВОМ КОМШИЛУКУ ДУГО БИЛА НЕНАСТАЊЕНА. ЗАТО СУ ОДЛУЧИЛИ ДА НА СВЕ ПРОЗОРЕ НАПУШТЕНЕ ЗГРАДЕ СТАВЕ ПО ЈЕДНУ ПЛИШАНУ ИГРАЧКУ.

ЛАЗУЛ ТРУБАЧ

НАЈМАЊИ ЈЕ ПРЕДСТАВНИК ОВЕ ВРСТЕ ПТИЦА. ОН МОЖЕ ОДЈЕДНОМ ДА ПРЕЛЕТИ 1100 КИЛОМЕТАРА.

© 1987 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● дивовски рак, стар преко сто година и тежак око сто педесет килограма, угинуо је недавно у акваријуму у Галвстону, у Тексасу. Конана је (тако се

рак звао) оплакао цео град, не само зато што је био симпатично створење већ и зато што је привлачио бројне туристе из других крајева. Овог љускара је, иначе, на неком конкурс као награду добио један становник Галвстона и пошто није знао шта ће с њим поклонио га је градском акваријуму.

●●● у три италијанска града у покрајини Тоскани пчеле се однедавно користе за мерење загађености атмосфере. У ства-

ри, на одређена места постављене су кошнице и кад год се пчеле у њих врате мери се количина олова у полену а касније и у меду.

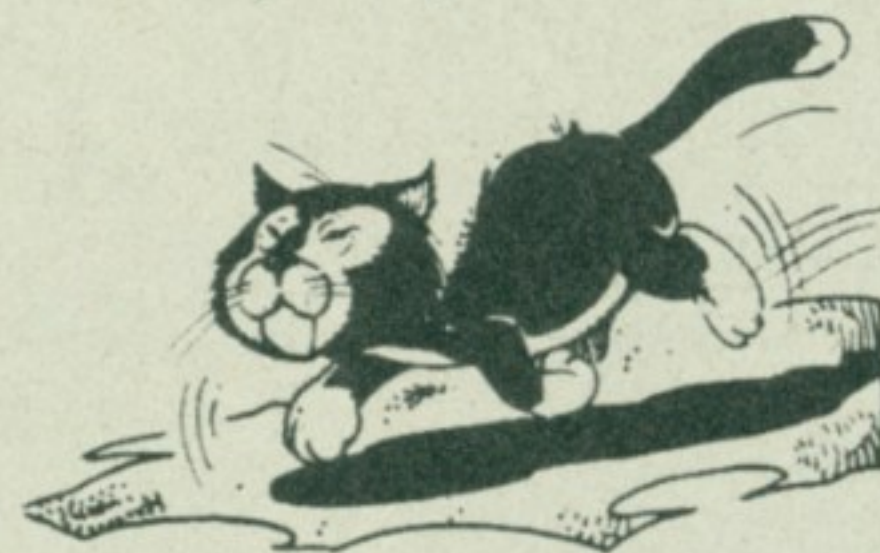
●●● познати бразилски фудбалер Сократес оставио је спортску каријеру и запослио се као лекар у Универзитетској болници Рио де Жанеира. Али, први радни дан доктор Сократес започео је штрајком. Наиме, када је дошао у болницу да се јави на дужност, на улазним вратима затекао је натпис: „Затворено због штрајка“.

●●● тридесетшестогодишњи фотограф Стивен Остин упустио се у опасан подухват и по-

стигао светски рекорд: пуних сто дана био је затворен у соби са 36 змија отровница. Изишао је здрав и читав, а није задобио ни један ујед.

●●● мачак по имену Мики-Чан још пре годину и по дана побегао је из јапанског места

Фукии где су летовали његови власници. Ова луталица недавно се опет појавила на свом кућном прагу у Токију пошто је прешла један планински ланац и превалила 370 километара.

●●● први човек који је сам опловио свет, амерички капетан Џошуа Сколкам, био је непливач. У свом једанаест метара дугачком једрењаку испо-

вио је 1895. године из Бостона, а вратио се три године касније. Новембра 1909. године Сколкам се у истом броду отиснуо на једно слично путовање са кога се никада није вратио.

●●● ужарено Земљино језгро има исту температуру као Сунчева површина: 5.000°C. Температура Сунчевог језгра је наравно много виша - око 15.000.000°C.

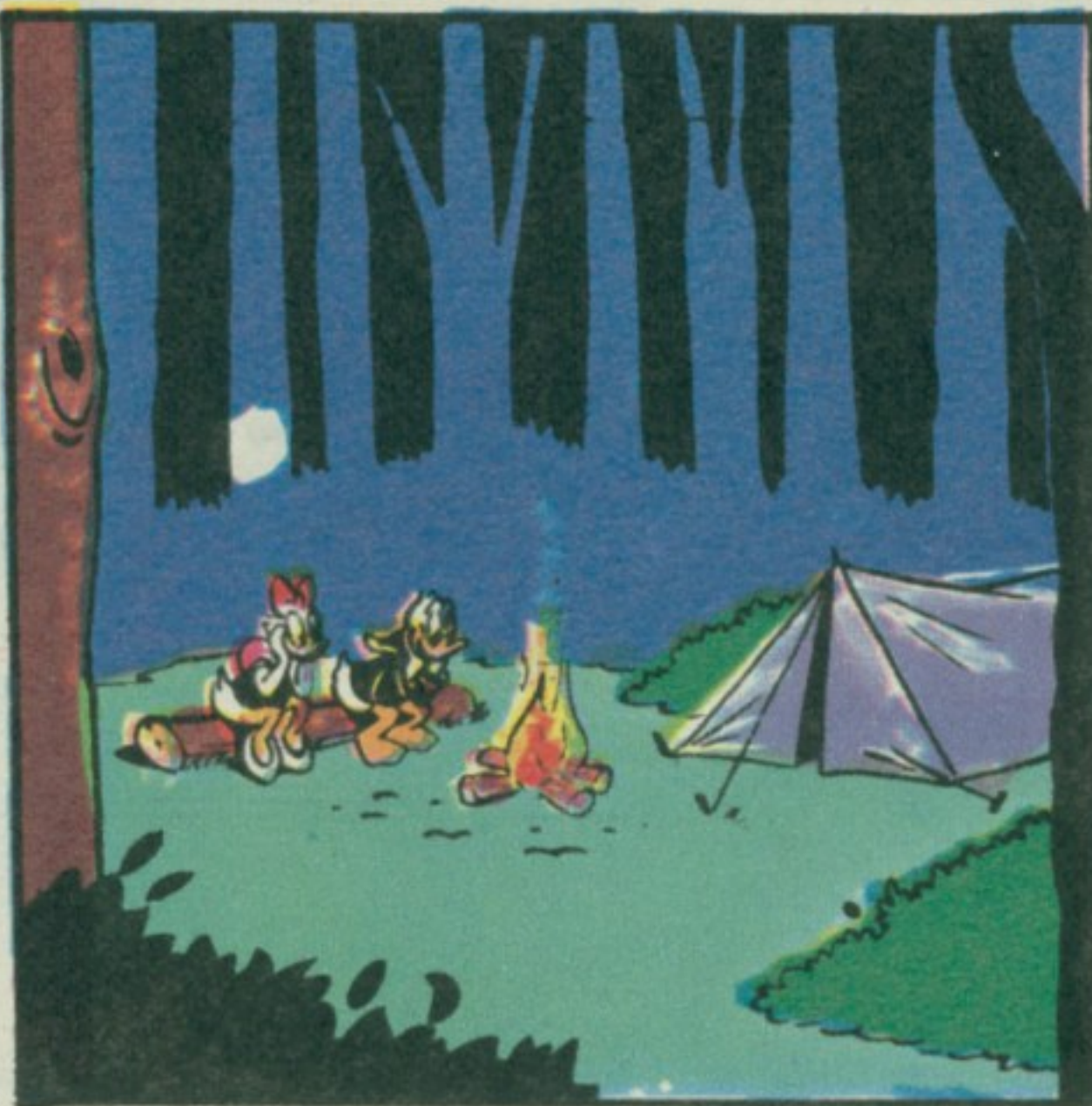
●●● на острвима Токелау у јужном делу Тихог океана свиње су научиле да траже храну и у мору. Оне пливају по плићацима, загњуре главу под воду и ваде пужеве и шкољке.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Мистерија ћилибарске одаје ТРАГ ВОДИ ДО ВИЗБАДЕНА

**ПОСЛЕ 42 ГОДИНЕ СВИ СУ
ОДУСТАЛИ ОД ДАЉЕГ
ТРАГАЊА ЗА
БАСНОСЛОВНИМ БЛАГОМ
КОЈЕ ЈЕ ИШЧЕЗЛО У
ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ.
ГЕОРГ ШТАЈН ИЗ ХАМБУРГА
САДА ТВРДИ ДА ЈЕ НА
ПРАГУ РЕШЕЊА ЗАГОНЕТКЕ**

Ратни злочинац Ерих Кох који је издржавао казну у једном пољском затвору изненада је 1965. године изјавио како жели да призна где је чувена ћилибарска одаја, једно од најтраженијих опљачканих блага другог светског рата.

Узбуђење које је ова изјава изазвала било је огромно. За благом које је тада вредело преко 10 милијарди динара безуспешно су 20 година трагале комисије неколико земаља и велики број аматера.

Ако је у оно време неко још ишта могао да каже о ћилибарској одаји, то је свакако био Ерих Кох. Кох је за време рата био комесар Рајха за Украјину и источну Пруску, чувен још и по томе што је био главни „стручњак“ за пљачке музеја и приватних збирки по окупираним градовима.

Када је коначно проговорио, Кох је рекао како је благо скривено у једном бункеру у предграђу Кенигзберга (од 1946. Калињинград, СССР). Невоља је била у томе што није могао да се сети тачног места и што ни после детаљног претраживања тог подручја ништа није нађено.

Др Георг Штајн из Хамбурга сада тврди да је на прагу решења загонетке. Такође тврди да га је у двадесет година истраживања неко барем десетак пута намерно наводио на погрешан траг...

Поклон за Петра Великог

Оволико се о ћилибарској одаји поуздано зна:

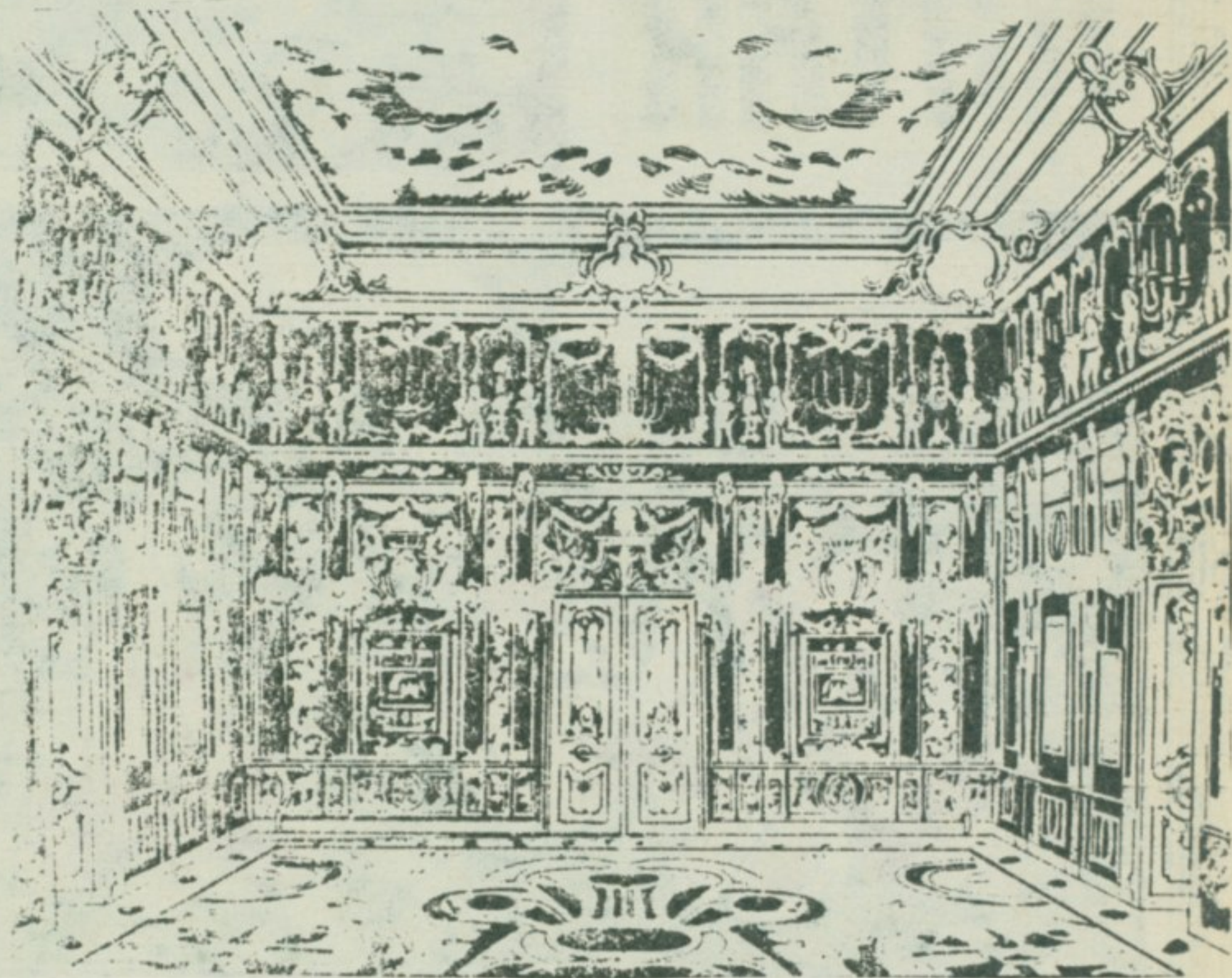
Довршена је 1709. године по наредби пруског краља Фридриха Вилхелма I који је пожелело нешто чиме неће

моћи да се похвали ни један други европски владар. Добио је нешто заиста изузетно. Одају од 55 квадратних метара таванице и зидова обложених ћилибаром и уметничким предметима који су били права мала ремек-дела. Све у свему, 12 тона ћилибара.

Само, мајстори-уметници су негде погрешили па су тешке ћилибарске оплате ускоро почеле да се одлепљују од зидова. Разјарени Фридрих наредио је да се ћилибар поскида и спакује у сандуке. Краљ се блага присетио када му је после неколико година затражала руска помоћ у рату против Веђана. Поклонио је своје тоне ћилибара руском цару Петру Великом. Тако је ћилибарска одаја доспела у Русију.

Огромно богатство чамило је спаковано све док 1755. године Катарина Велика није наредила да се у новом дворцу у Царском селу наомак данашњег Лењинграда верно реконструише Фридрихова одаја.

Октобра 1942. године пред дворцем су се зауставили немачки камиони. У њих су под стражом утоварени тешки сандуци, а потом је колона кренула пут Кенигзберга. Немци су ћилибарску одају вратили у њену „праву домовину“ источну Пруску.

Да ли је заиста одаја која данас вреди 50 милијарди нових динара неко време била скривена у једном немачком руднику соли?

До овог тренутка се мишљења многобројних истраживача поклапају до детаља. Сви се слажу да је ћилибар пребачен у краљевски дворца у Кенигзбергу. Слажу се и да је 1945. године

одатле пребачен на друго место и скривен. Само где? И ко је то учинио?

Георг Штајн тврди да има одговоре на оба питања. Њихову веродостојност поткрепљују подаци до којих је

дошао пошто су му источнотемачке власти недавно одобриле увид у ратне архиве ове земље.

Изјава пољског шофера

Шта то, дакле, тврди Георг Штајн? Тврди да је фамозна Њилибарска одаја остала у изложбеним витринама дворца у Кенигзбергу све до септембра 1944. године. Да је, пошто је дворца оштећен приликом савезничког бомбардовања, враћена у сандуке и јануара 1945. године изнесена из града пред наступајућом Црвеном армијом.

Из Кенигзберга су сандуци са Њилибаром камионима пребачени у Познањ (у данашњој Пољској) а одатле у Вајмар у данашњој Источној Немачкој, на сандуцима је стајала ознака „Музеј Кајзер Фридрих, Познањ“.

Нема никакве сумње да је благо из Кенигзберга заиста доспело у Познањ. Штајн је у источнотемачким архивима нашао изјаву једног Пољака, шофера управника познањског музеја, у којој овај говори о „великом камиону“ који је јануара 1945. из Кенигзберга стигао у град натоварен „великим сандуцима“.

Ови и други уметнички предмети за тим су превезени до мале железничке станице с немачке стране данашње границе са Пољском. Према подацима из архива, изгледа да су Немци још пре него што је Њилибар стигао до Вајмара одлучили да га тамо не оставе задуго.

Пољски шофер наводи у изјави како је чуо разговор управника музеја и неког немачког мајора који се бринуо да хладноћа и влага рудника соли не нашkode „Њилибарској капели“ коју су превозили. Управник му је одговорио како су они који су се за то побринули, свакако одабрали рудник који је топао и сув.

Штајн је претражио све немачке руднике соли у које су Немци пред крај рата сакривали уметничка блага. Само један, Граслебен, на 88 километара од Хановера, одговара подацима којима он располаже.

Из документације међународног Црвеног крста Штајн је открио да је почетком априла 1945. године неки немачки официр из конвоја који је преносио храну за концентрациони логор Бухенвалд реквирирао један камион с образложењем да му је потребан за превоз уметничких предмета из Државног музеја у Вајмару.

Курир није стигао до Хитлера

Штајн је утврдио да је камион у два маха ноћу напуштао и ујутру се враћао у Вајмар. Положај савезничких трупа био је у то доба такав да је за Немце само правац према северу био проходан. Растојање између Вајмара и Граслебена је тачно толико да се, у оба правца, може прећи за ноћ.

Што је још значајније, у евиденцију рудника у Граслебену уведена је, поред осталих уметничких предмета, и пошиљка са ознаком „Музеј Кајзер Фридрих, Познањ“...

Штајн, даље, тврди да је после обављеног задатка курир који је имао задатак да о томе обавести Хитлера кренуо пут Берлина. Никада тамо није стигао. Штајн претпоставља да га је заробила нека јединица америчке Деве армије која је у то доба напредовала према Магдебургу.

На томе се, по Георгу Штајну, не завршава улога америчке војске. Пред крај рата су управо јединице Деве армије контролисале област Граслебена. Проучавајући покрајинске архиве, Штајн је установио да је 10. маја 1945. једна америчка јединица, упућена у рудник соли Граслебен и да су одатле изнети сандуци који су камионима превезени до „сабирног центра у Визбадену“.

Можда је Њилибарска одаја заиста и пребачена у Визбаден. Само, уколико је то тачно, зашто се није поштовао пропис по коме ниједно уметничко дело није смело да се изнесе из сабирног центра пре него његово порекло и вредност не процене комисије стручњака савезничких земаља?

Да ствар буде сумњивија, Штајн је фебруара прошле године покушао да у државном архиву Хесена прибави документацију о визбаденском сабирном центру. Није нашао ни словца. Американци су после рата све списе који се односе на остале сабирне центре предали одговарајућим властима. Само се материјали о визбаденском центру налазе у САД.

Георг Штајн је сада упутио захтев америчком Министарству одбране да прегледа визбаденске документе и утврди шта се то налазило у сандуцима који су маја 1945. године изнети из рудника соли у Граслебену.

Хоће ли одговор донети решење загонетке или и овај траг, као толики ранији, води у ћорсокак?

М. И.

Илустровао Брана Јовановић

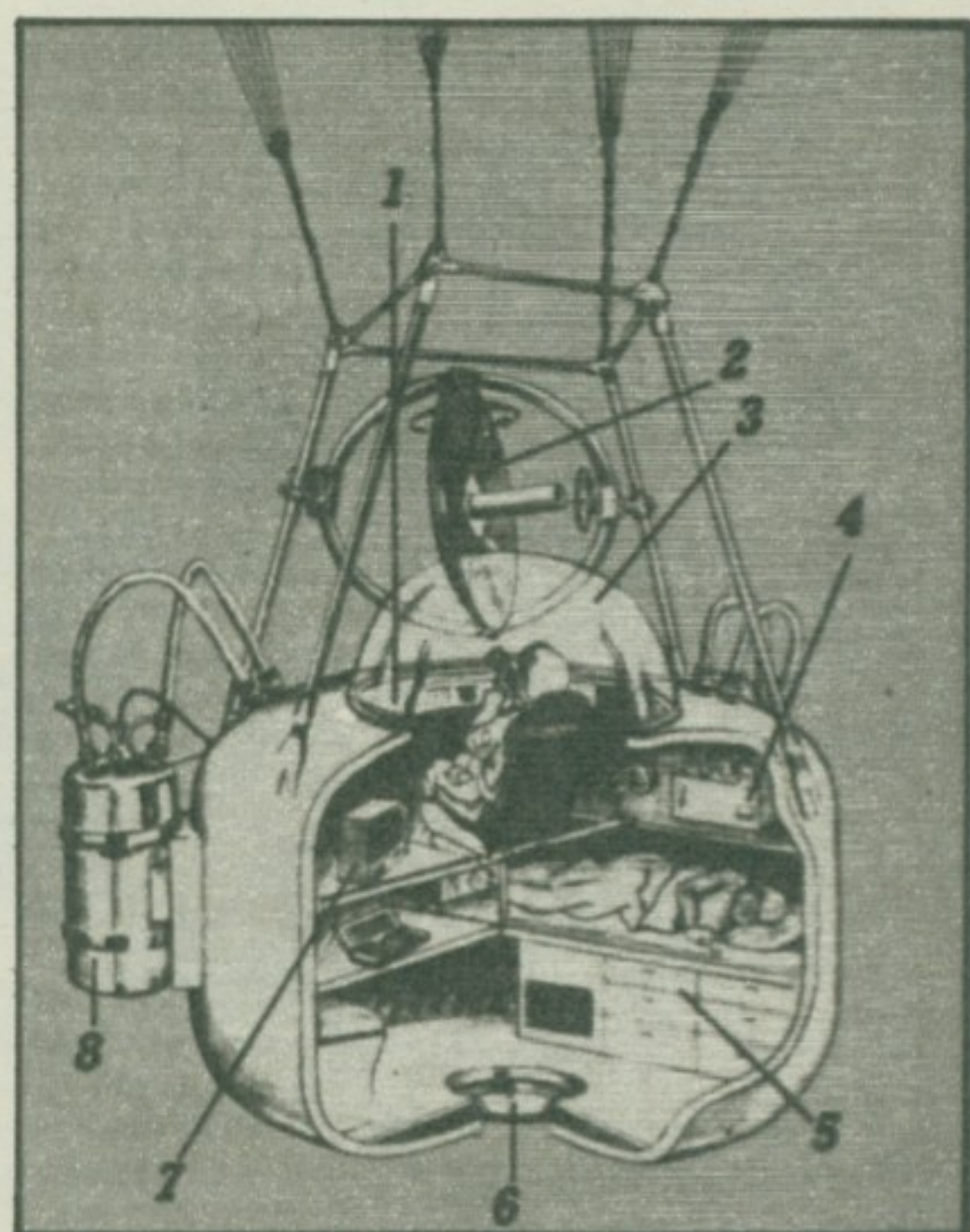

БАЛОНОМ ОКО СВЕТА?

Од 1980. љубитељи летова у балону покушавали су пет пута да, без спуштања, у балону обиђу око света. Ове године ће опет покушати: Енглец Џулијен Нот (Julian Nott) убеђен је да ће му то поћи за руком. Нот иначе држи 79 светских рекорда у лету балоном.

У нарочитој корпи, која подсећа на свемирску капсулу, и са балоном напуњеним хелијумом под високим притиском овај четрдесетдвогодишњак хоће да отпочне свој лет у Аустралији. Са једним копитом намерава да 18 дана проведе у кабини свог балона, на висини од 12 километара. Онда ће га ваздушне струје понети око Земљине кугле назад у Аустралију.

У кокпиту гондоле осим хране и воде, наћи ће место и залихе кисеоника за 40 дана, тоалет, телевизор и систем за пријем сателитских снимака с временском прогнозом. У зависности од временске прогнозе Нот ће, затим, својим балоном да се пење или спушта, како би искористио повољна ваздушна струјања.

1. Гондола балона, дом и командни центар за 18 дана на висини од 12 km: Кокпит

2. флексибилна антена

3. купола за осматрање

4. уређај за климатизацију

5. падобрани и појасеви за спасавање

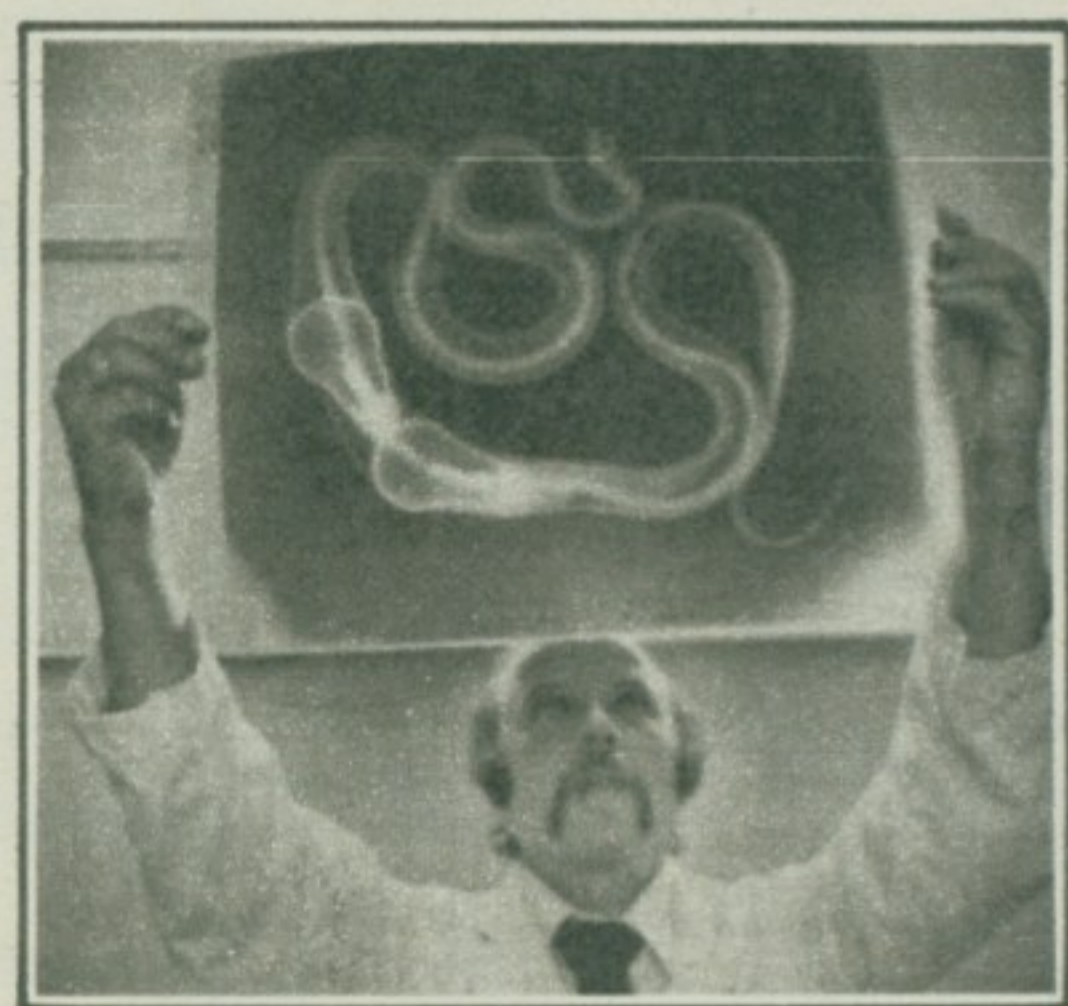
6. отвор за извиђање са доње стране

7. монитор за временске карте

8. залиха кисеоника за 40 дана.

ШТА ЗНА ЗМИЈА ШТА ЈЕ СИЈАЛИЦА

Под уобичајеним околностима то би била смртоносна грешка: у потрази за ручком, једна змија је наишла на две старе сијалице које је њихов власник непажљиво бацио. Мислећи да се ради о два хранљива и веома успела примерка кокошијих јаја, змија је прогутала оба несварљива предмета. Од њих јој се стомак надуо, да је морао да дође ветеринар. Тек на операционом столу Универзитета у Флориди, рептил је ослобођен свог „незгодног“ ручка.

Према овом рендгенском снимку лако је постављена дијагноза

КАКО СУ СЕ БОРИЛЕ ЈАПАНСКЕ НИНЏЕ

2

НИЊУТСУ ВЕШТИНА
ПОДРАЗУМЕВА МНОГЕ
БОРИЛАЧКЕ ТЕХНИКЕ

КАО И НАЧИНЕ

ПРАЋЕЊА И

УЗНЕМИРАВАЊА

НЕПРИЈАТЕЉА.

НАЈЈЕДНОСТАВНИЈЕ СЕ

ОПИСУЈЕ КАО МЕТОД

НАПАДА И ОДБРАНЕ. НА
НЕКИ НАЧИН, МЕЂУТИМ,

НИЊУТСУ СПАДА У

ФЕУДАЛНИ НАЧИН

ШПИЈУНАЖЕ

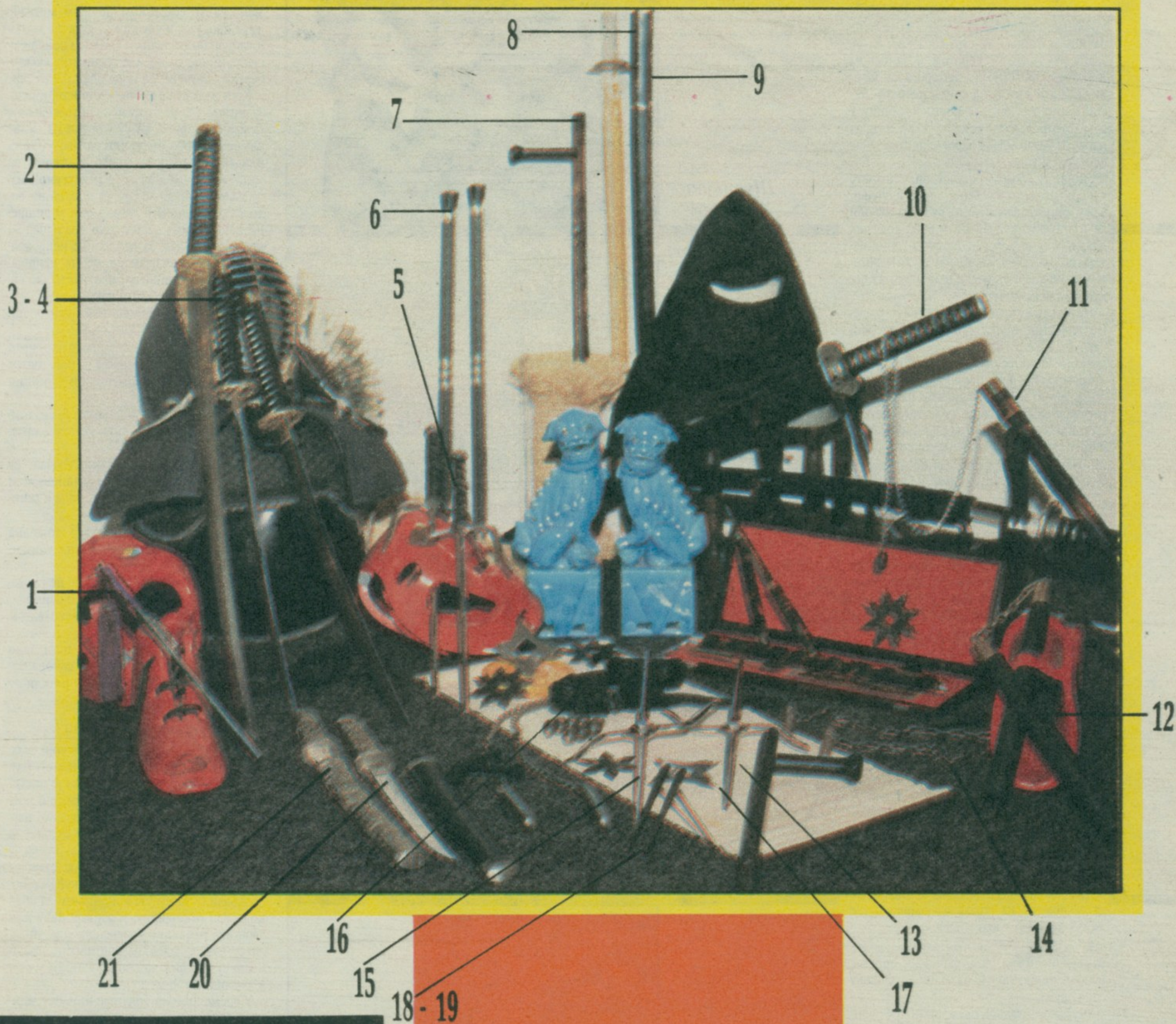
ШЕСТИ АЛАТА ЗА ПУТОВАЊЕ

Борба са Џо штапом

Борба са манорикикусаријем

1. Ците - метална палица
2. Катана - самурајски мач
- 3-4. Вакизани - кратки мач
5. Саи - дуги нож, иначе служи за жетву пиринча
6. Кали - штап за борбу
7. Тонфа - оружје за блокирање, иначе држач мељача за пиринча
8. Шиннаи - бамбусов мач
9. Бокен - дрвени мач
10. Ниџа-то, нинџа мач
11. Џо штап са скривеним ланцем и ножем
12. Нувчаку - две палице спојене ланцем, иначе служи као млат за пиринча
13. Танто - кратки бодej
14. Манариккусари - ланац отежан кратким тегови-ма
15. Нинту - прста бодejа
16. Шуко канџе
17. Шурикен звезде
- 18-19. Шакеи игле и металне кугле за бацање
20. Акучи танто - нож широког сечива
21. Каикен танто - нож са закривљеном оштрицом

Вештине нинџа чуване су као највећа тајна и сваки кју (крug) имао је своје. Наравно, стално су морали да измишљају нове, јер су старе откривале. Тошоку-но-џуц била је техника коју су нинџе користиле опседајући противнике - крали су им залихе хране, палили села, тровали их... Пре или касније непријатељ се предавао или лагано умирао. У борби против непријатеља примењивали су нинпо и нубе - тренирање дивљих животиња - мајмуна, пацова, паса, вукова, па чак и врана.

Жене нинџе су веште заводнице, добри психолози и врхунски борци. Многе су биле дворске играчице и забављачице. Мушкарци су се често маскирали у жене. Још веома давно (око 1. века н. е.) ову технику успешно је примењивао легендарни Јама-то Даке.

НАСТАВАК НА СТР. 8.

Јамато је, као младић, повео војску да смири устанак на Кјушу. Желећи да уђе у утврђење непријатеља, преобукао се у играчицу и отишао до стражара који га је, задивљен његовом лепотом и заносном појавом, пропустио до шатора вође устаника. После игре пред њим и његовим пијаним гостима вођа је повео играчицу у свој шатор. Уместо покорне девојке пред њим се указао млади херој који га је зачас савладао и убио.

Нинџе су, између осталог, биле познате и по вештом постављању замки и збуњивању непријатеља. Као да су једва чекали да их непријатељ зароби и нађе код њих неку лажну поруку. Знали су да глуме немоћ и болест пред непријатељским логором само да би их унели и да у логору покупе корисне податке.

Нинџе су биле нарочито активне у време династије Муромачи. Тада је славни ратник Такеда Шинген послао велики број нинџа по Јапану да што више сазнају о његовим бројним непријатељима. Шинген је много постигао баш због развијеног сигналног система који су користиле његове нинџе. Тражио је да сви борци буду истренирани у коришћењу застава, барута, бубњева, ватромета и да беспрекорно овладају тајнама пантомиме.

Плава застава значила је воду, високо дигнута застава - ускоро треба очекивати напад, ниско спуштена - да се треба лагано привући. Застава на левој страни говорила је нинџи да настави операцију а на десној да прекине и чека нова наређења. Шифрована писма нинџе су носиле у деловима а цело писмо могло је да се разуме само помоћу шифре.

Мачја шапа

Алати и оружја нинџа плод су изузетно богате маште. Нинџа никад није носио оружје које је имало само једну сврху. Мач катана-вакизаши, на пример, једноставан, без икаквих украса, могао је вишеструко да се примени: корице су биле дуге од оштрице и могле су да се користе као батина, цев за дисање под водом или пречка за мердевине.

Кусари-гама - оружје састављено од српа, ланца и кугле довољно је мало да се лако сакрије, али врло „незгодно“. Непријатељ, ухваћен и везан ланцем, није смео да се помери из страха од удараца кугле или српа оштрог као жилет.

Тетсу-биши (буздован) - челична кугла са четири шиљка, ретко је био део опреме, иако су нинџе биле ненадмашне у бацању овог оружја.

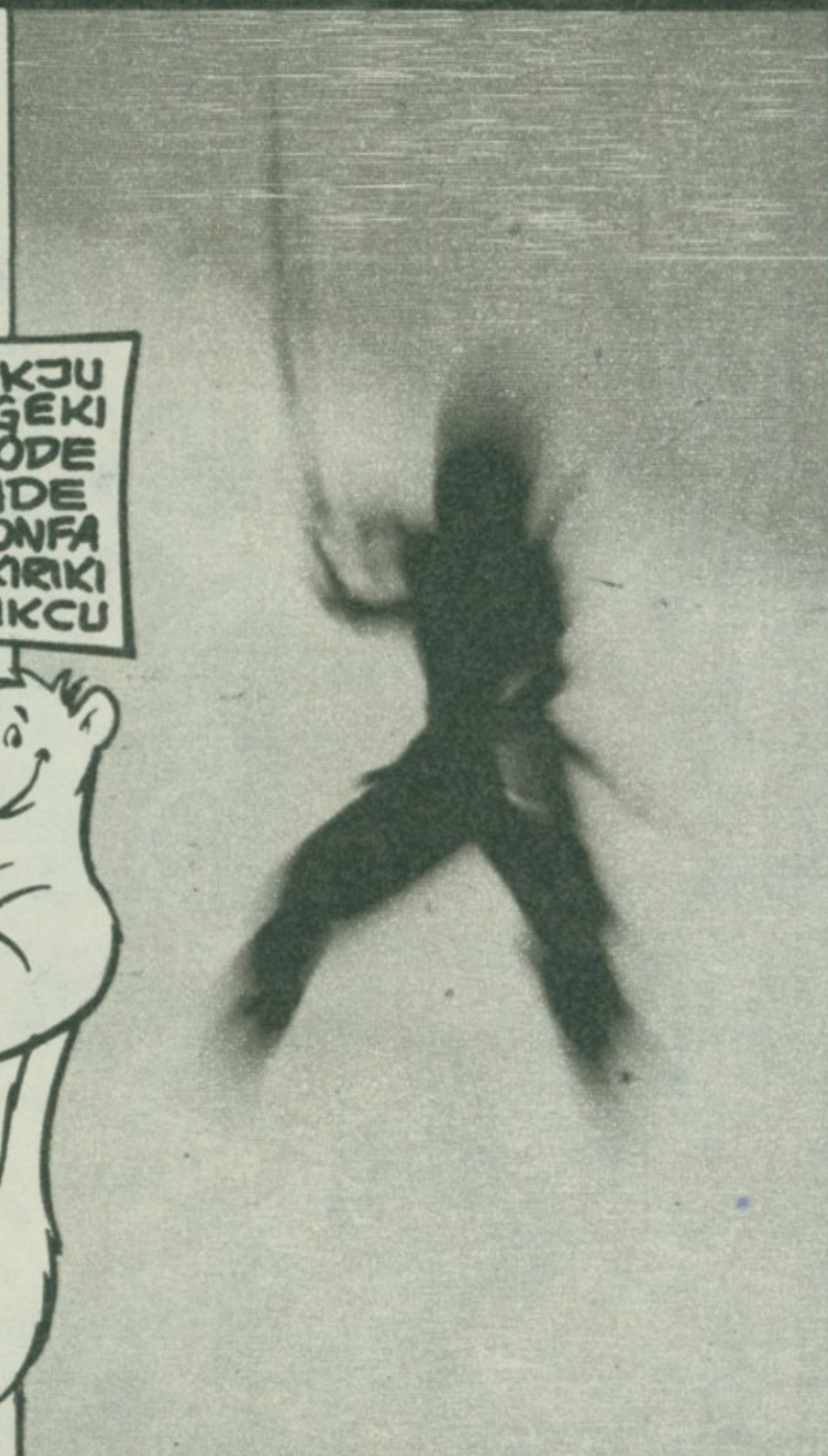
Шурикен - главно оружје нинџа у облику звездица и игала за прецизно гађање на 40-50 стопа. Носили су 9 шурикена јер су веровали да је девет срећан број. Највише се користило за копање, бушење, стругање...

Ханкју - полулук, минијатуран је и прилагођен облику тела, употребљавао се за одбрану положаја и за слање порука.

Кјокецу шог је сличан кусари-гами, али са канапом уместо ланца.

Рогуку - „шест алата за путовање“ били су неопходни нинџи. Садржали су: кратку цев бамбуса (учитаке), канап (каги нава), шешир (ами гаса), пешкир (сан јаку тенуги), перо за писање (секи хитсу) и лекове (кусури). Опреми је могла да се дода и некоде („мачија шапа“) - навлака за шаку којом се нинџа лакше пењао уз камене зидове. Нарочито уже мусбинава, направљено од коњске длаке или женске косе било је врло лагано. Користио га је за пењање и захваљујући њему могао је сатима да виси на некој грани или да њиме удави неког.

Шурикени звездице

Некоде су посебне рукавице којима је у ваздуху хватао и једном руком заустављао оштрицу мача а другом раздирао противничко лице.

Шихоби кумаде - справа слична грабуљама, са „телескопском“ дршком, могла је да се продужи и служи као дугачка мотка (ослонац при пењању). У тајним цеповима одеће нинџе су носиле тестерице, ексер, бургије, кључеве, па и чекиће.

Кроз воду су се кретали користећи цеви за дисање али често су носили терет или је неко био с њима па су морали да праве чамце (**шиноби-буне**) или сплавове (**кама икада**). Нинџе су се вешто сналазиле на мини-понтонима за ноге (**мизутумо**), изгледало је као да ходају по површини воде. Јединствено је и легендарно коришћење ноћног змаја - **јами доко** - за напад на непријатеља или за прелетање непроходних терена. Бацајући бомбе на непријатељски логор нинџе су биле нешто као падобранци у савременом рату.

Ево још неких оружја ових невероватних ратника:

сан - два кратка мача којим је блокирао ударац мача а затим ломио сечиво дугим крацима балчака примењујући принцип полуге.

јите - метална палица којом је задавао ударце непријатељу у виталне тачке организма.

шуко - челичне канџе омогућавале су лакше пењање, блокирање штапова или мача као и за убадање у врат, лице и гениталије противника.

нунчаку - два кратка штапа повезана ланцем или канапом за задавање убитачних удараца.

манарикигусари - ланац од 60 центиметара са две кратке шипке на крајевима.

тонфа - дрвена палица са рукохватом (јо, бо, шинаи).

Ненаоружан нинџа био је исто тако опасан противник. Познавање склопа борилачких вештина без оружја, чинили су га непобедивим.

Само као забава

Вештине нинџа терале су оне који су се бојали њиховог напада да измишљају разне начине одбране. Куће којима је претила опасност од нинџа биле су препуне замки. Нарочити дрвени подови око најважнијих просторија прављени су тако да шкрипе под притиском стопала. Замке су имала и врата подешена да се отварају под тежином тела. У неким кућама постављали су затегнуте конопце изнад пода који, кад се додирну, изазивају буку или звоњаву. Правилно усмерена копља убијала су сваког осим највештијих нинџа и често су уграђивана око просторија у које је ратник могао да дође.

У време шогуна Токугаве нињутсу вештина почиње и шире да се примењује, пре свега у службама реда и закона. Али, када је Токугавином феудалном систему 1868. године дошао крај, утицај западног живота учинио је многе нињутсу вештине неупотребљивим.

Војне вође Јапана Меиџи, Таишо и Шоџа који су водили ратове против Кине, Русије и ушли у други светски рат умели су добро да искористе нинџе - као шпијуне. То су уједно биле последње праве нинџе. Фуџита Сеико, последњи нинџа, био је у служби царског величанства за време Таишоа и Шоџа. Данас ових ратника више нема.

Филмови о вештини нињутсу, односно о популарним нинџама, гледају се широм света. Али, подвизи и акције нинџа у њима су више него увеличани и могу да се схвате само као забава.

Душан Павловић

Мајстор каратеа - црни појас 5. дан

Мајстор џудоа - црни појас 2. дан

Мајстор кендоа - црни појас 2. дан

ПОДВИГ ПЕНЗИОНЕРА ИЗ РИГЕ

Пошто немам другог начина да вас натерам да у то поверујете бацам рукавицу пред Ваше ноге: предлажем Вам да заједно кренемо истим путем. За првих двадесет дана препешачићемо хиљаду километара..." Овим писмом које као да је написано у средњем веку, у време пелерина и мачева, пензионер из Риге Бушујев позвао је на двобој геолога Чигузнјева.

Младић је прихватио изазов. Кренули су заједно на пут и за пет дана

ње најбоље оружје у борби против сваке болести. А тај мој деда, дрвосеча из Смоленска, пре сто година протеран у средњи Сибир због тога што је учествовао у сељачкој буни против цара и у тешким оковима прешао пешке од родног града до

године. Пошао је с пријатељем, који је такође био пензионер и – оптимиста. Изгледа да су једино њих двојица веровали у успех. Чак је и Георгијева жена дала лошу прогнозу:

– Видећеш, за пет дана ево тебе натраг.

Вратио се већ сутрадан јер је заборавио наочаре. И, поново кренуо на пут. Његов сапутник био је у почетку живахан и весео,

мао ручак, бележио у дневник све што се десило, одмарао се. Кретао је око три-четири сата и не би се зауставио док не пређе 20 километара. И тако из дана у дан, било какво да је време, и при том ниједном није преспавао у некој кући или гостионици! То је било једно од његових правила. Растојање од Риге до Владивостока ветеран је

Ја увек пешке

**ШЕЗДЕСЕТДВОГОДИШЊИ ГЕОРГИЈ
БУШУЈЕВ ИЗАЗВАО
ЈЕ
ДВАДЕСЕТДЕВЕТОГОДИШЊЕГ
ВАЛЕНТИНА
ЧИГУЗЊЕВА НА
НЕОБИЧАН ДВОБОЈ.
РАЗЛОГ ЈЕ БИЛА
СУМЊА ДА ЈЕ
БУШУЈЕВ ПОСЛЕ
ДВА ИНФАРКТА
ПРЕПЕШАЧИО
ЦЕЛУ ТЕРИТОРИЈУ
СССР, ОД ЗАПАДА
ДО ИСТОКА**

ра, испитивао нарочите шипеле фабрике „Спорт“, разну туристичку опрему.

Ишао је брже него први пут. У прибалтичком појасу где владају „беле ноћи“ за 24 часа преваљивао је и до стотину километара (његов лични рекорд износи 101 km). Кући се вратио после шест месеци.

Прошле године Бушујев је извео своје треће велико путовање. Кренуо је из града Комсомољск – на Амуру – на Далеком истоку (северозападно од Владивостока), препешачио уздуж и попреко стеновите планине Сихоте Алин, стотине километара усурске тајге, прокрстарио с југа на север цело острво Сахалин, највеће у СССР. На ово путовање утрошио је три месеца да би на крају пожurio натраг – да стигне на прославу свог 70. рођендана. Тренутно Георгиј Бушујев помоћу књига и карата прави нови план: зимски поход на Јакутију (Средњи далеки исток). До Јакутска ће летети авионом, а даље, по обичају, пешице.

– Ноге не слушају главу – каже велики пешак – као да се помало стиди свог хобија. – Кажу ми иди суботом и недељом да береш јагоде и ја превалим и до сто километара, али то је за моје ноге ситница. Лекари су израчунали да сам прешао 30 хиљада километара, остало је још много неиспитаних стаза. То ме и тера да ставим руксак на леђа и кренем да упознајем нова места.

В. М.

преваљили 250 километара. А тада је геолог признао да је, претпостављајући да ће се спор врло брзо решити у његову корист, затражио на послу само недељу дана одмора. Морао је натраг. Бушујев је отпратио младог човека до локалног аутобуса узевши од њега реч да ће јавно, пред сведоцима, признати да није био у праву.

– А. ви Георгиј Бушујев, зар нећете натраг у Ригу?

– Хоћу, али радије – пешке.

Нико није веровао

– Кад ми се 1973. догодио и други инфаркт – прича Бушујев – рекао сам себи: „Е, сад је доста. Нећу седети и чекати трећи. Сетио сам се тада дединог савета да је пешаче-

Чите, на самој граници Монголије, волео је да прича о невиђеној лепоти зауралских крајева. „За слободног човека – говорио је – који би кренуо тим путем било би то огромно задовољство“.

Целог живота маштао сам да то учиним, али није било времена: прворат, затим сам више од двадесет и пет година радио на далеком северу; у Колми, постављао сам стубове за далеководе високог напона. Тек под старост скрасио сам се са женом у Риги, али ускоро је почело да ме гњави срце.

На своју прву пешачку одисеју од Риге, на Балтичком мору, што је крајњи запад Совјетског Савеза до Владивостока, луке на крајњем Далеком истоку, Георгиј Бушујев кренуо је 26. марта 1974.

а онда је оптимизам почео да се топи са сваким новим километром. У градићу Резекне, 250 километара источно од Риге, изјавио је да је превише уморан и одустао.

– Морао сам сам да завршим остатак пута до Тихог океана, а то је свега – 10 хиљада и 750 километара од Резекне – смеје се Бушујев.

У руксаку је имао шатор који је сам направио, врећу за спавање и војничку порцију, лекове, храну и друге неопходне ствари – укупно 22 килограма. У цепу виндјакне географску карту и марш-руту разрађену до детаља. Устајао је у пет сати, 20-30 минута потрошио би за спремање и ручак и затим без заустављања преваљивао 30 километара. У подне се одмарао, ложио ватру, спре-

савладао за осам месеци.

У почетку се, признаје, бојао како ће издржати његово срце, али кад је препешачио хиљаду километара потпуно је заборавио да га има. А да му је срце у најбољем реду потврдили су лекари с Института за геронтологију у Кијеву у који је свратио за време свог другог супер дугопругашког похода.

Лични рекорд – 101 km на дан

Овог пута кренуо је трагом великих битака у другом светском рату, ивицом европског дела СССР: Рига – Мурманск – Архангелск – Москва – Харков – Севастопољ – Минск – Калињинград – Рига... Ни много, ни мало – девет хиљада километара. Уз пут је вршио разна мерења по упутству лека-

ТОРПЕДО како то безопасно звучи

ХЛАДАН БРОД ЗА ВРУЋ РАТ

**ТАЈНО ОРУЖЈЕ КОЈЕ
ЈЕ У ДРУГОМ
СВЕТСКОМ РАТУ
ТРЕБАЛО ДА СМАЊИ
АНГЛОАМЕРИЧКЕ
ГУБИТКЕ НА
АТЛАНТИКУ,
ИСПРОБАНО ЈЕ У
СРЦУ КАНАДСКИХ
СТЕНОВИТИХ
ПЛАНИНА**

Крајем 1941. године англоамерички губици на мору били су веома велики – 616 бродова! Очекивало се и горе јер се говорило да из немачких бродоградилишта сваког месеца излази по десет нових подморница. Британски председник владе Винстон Черчил обавестио је Адмиралитет да ће узети у разматрање „било какав план“, који је у стању да смањи притисак немачких подморница. Времена за губљење више није било.

Два месеца после драматичног Черчиловог пози-

ва, Џефри Пајк је дошао у Адмиралитет и изјавио да располаже управо оним што председник тражи: планом брода који торпеда не могу да потопе! Тачније, бродом изграђеним од леда! Пајк је, иначе, дипломирао на Оксфорду.

Препорука из Канаде

Пајков план добио је назив Хабакук, по имену једног од пророка из Старог Завета, који је постао симбол тријумфа правде над злом.

Но, где пронаћи резерве леда? Черчилу је пала на ум Канада. У Отави су му препоручили језеро Патриша Лејк у Стеновитим планинама. Налази се северно од Џаспера и данас представља нетакнуту област Канаде.

Носач авиона је требало направити од леда и дрвене меласе. Џефри Пајк је дошао на идеју размишљајући о судбини „Титаника“. После несреће која је задесила тај прелепи путнички брод, стручњаци су покушали да уклоне ледене брегове помоћу експлозива, али нису успели. И баш ти неуспеси заинтересовали су Пајка: ако торпедо није у стању да уништи ле-

дени брег, размишљао је он, на броду направљеном од леда изазваће само мала оштећења а њих ће бити лако поправити помоћу неког система за хлађење...

Пајк је одмах започео експерименте и дошао до закључка да се комади леда повезани меласом од дрвета (која се обично користе за производњу папира) не могу лако сломити и да су у стању да издрже веома снажне ударе. Тако је настао пајкрит, материјал, који је требало да онемогући немачке подморнице у лову на савезничке бродове у Атлантику.

Проба у кади

Винстон Черчил је хтео да лично испроба „пајкрит“. Новембра 1942. билтени Адмиралитета звучали су као посмртна звона: 31 брод потопљен у Северном Атлантику, изгубљено девет америчких конвоја који су се упутили према Средоземљу, девет бродова потопљено поред обала САД, изгубљена још шездесет и два брода у зони између Антила и Јужне Африке...

У седишту председника владе у Даунинг стриту

број 10 Черчил се затворио у купатило и напунио каду топлем водом. Поред њега је био лорд Маунтбатен. Адмирал је отворио ташну и изручио неколико коцака „пајкрита“ у топлу воду.

– Да видимо кад ће се растопити – рече Черчил, док је адмирал Маунтбатен гледао на сат.

Разуме се, „пајкрит“ се отопио али не брзо као да је стављена обична коцка леда. Черчил је био задовољан и 7. децембра је издао инструкције одговорним лицима из Адмиралитета да наставе експерименте са „пајкритом“. Предности новог материјала су тако очигледне – каже се у документу – да о њима не треба дискутовати, бар не у овом часу.

Требало је наћи не само довољне количине леда, него и бродоградилиште у коме ће то необично „тајно оружје“ бити скривено. У јануару 1943. године енглеска влада је поднела формалан захтев влади Канаде. Са одобрењем канадске владе Доктор Менкензи је преузео руковођење екипом која је требало да изврши пробе на једном моделу носача авиона направљеног од

хиљаду тона леда из језера Патриша. У екипи научника су укључени физичари – Џон Бебит и Чарлс Нивен и познати биолог Виљем Кук.

Нови носач авиона брзо је добијао контуре, али на папиру: одређено је да буде дугачак 600 метара, широк 90, висок 60 и тежак два милиона тона. Да би се кретао брзином од седам чворова требало је да га покреће двадесет и шест авионских мотора. Писта за полетање и слетање, као и кабине за посаду (две хиљаде људи) израдиће се од метала, све остало од „пајкрита“.

Обликовање топовима

Крајем фебруара 1943. Џефри Пајк је дошао у Вашингтон, да би за пројекат заинтересовао Хермана Марка, који је у то време био признати ауторитет у области хемије и хлађења. Замолио га је да изврши експерименте широког обима како би се утврдила тачна отпорност „пајкрита“.

Радови на носачу авиона од леда су се одвијали. Огромни блокови леда из језера свакодневно су гађани топовима и торпедима. Тако је обликована макета будућег носача авиона! Била је дугачка 18 и широка 9 метара.

Првих дана априла стигли су резултати до којих је дошао Херман Марк у лабораторији. Према његовим прорачунима „пајкрит“ је био изванредно отпоран материјал: издржавао је готово невероватан притисак од 210.918 килограма на квадратни центиметар!

Радови су настављени, али се у међувремену знатно поправила савезничка ситуација на Атлантику и осталим ратиштима, немачке подморнице нису више представљале опасну претњу као некада. Канада се повукла из „Плана Хабакук“, али је Черчил ангажовао Американце. Међутим, ни они нису били одушевљени за Пајков пројекат, а кад се Џефри Пајк вратио у Лондон, радови су успорени, да би на крају били обустављени...

...

Џефри Пајк је умро у Лондону 1948. године. Узео је превелику дозу пилула за спавање. План Хабакук је остао као једна од најнеобичнијих епизода другог светског рата. Узгред, када је предложио идеју о „леденом броду“, Пајк је управо напустио психијатријску клинику у Лондону где се налазио на лечењу! У Адмиралитету то нису знали.

Д. М. М.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КАКО JE НАСТАЛА АТОМСКА БОМБА

Италијански морепловац успешно се искрцао!

Године 1942. принцип добијања нуклеарног експлозива био је познат и Американцима и Немцима. Уколико би се, наиме, шипке са горивом ставиле једна поред друге, била би изазвана ланчана реакција, а један од продуката реакције био би уран 235 или плутонијум, дакле, експлозив. Међутим, шта да буде између шипки?

Италијан Енрико Ферми овим проблемима посветио је готово цео свој живот. Године 1935. на Универзитету у Риму, са својим сарадницима „напао“ је атом неутронима. Годинама је „набијао“ прекобројним неутронима тешка језгра радиоактивних елемената и чинио их тиме још тежим. Јер, попут велике капи воде која би прогутала малу, језгро радиоактивног елемента примало је прекобројни неутрон.

Али, године 1938. атом урана је разбијен на два дела. У лабораторији је остварена нуклеарна фисија.

„Ивер“ је заслужан за све

Знало се одраније да се радиоактивни елементи распадају избацујући сами од себе делиће не веће од алфа честица – два протона и два неутрона. Међутим, није било познато да се то распадање, односно цепање, може изазвати вештачки: ураново језгро би прскало када би га захватио неутрон. У бескрајно кратком тренутку два језгра би се налазила један поред другог. Одмах затим, како оба фрагмента садрже на десетине протона, носиоца позитивног наелектрисања који се одбијају њиховом снагом – фрагменти се разлећу у силовитом узмаку. Њихова огромна брзина ослобађа велику топлоту и огромне количине енергије у облику гама зрачења, дакле, чисте енергије.

То, међутим, није све. Приликом цепања језгра ослобађа се и нуклеарно „иверје“. То су појединачни неутрони који се разлећу, у свим правцима. А баш ти „вишкови“ неутрона пружали су „велика“ обећања.

Ако би „ивер“ обавио исти посао као и онај први неутрон, поцепало би се још неко језгро. С обзиром на то да слободних неутрона има више од једног (у просеку 2,5 до 3), у другом кругу реакције поцепала би се најмање два језгра, у трећем четири, у четвртном осам, потом шеснаест, тридесет два... Распад би почео споро, требало би да прође чак неколико секунди да ланчана реакција кре-

не, а само делићи секунде да милијарде атома буду разбијене.

За Фермијев рад била је важна још једна особина неких радиоактивних елемената (урана 235 или плутонијума, елемената тежих од урана, дакле вештачки произведених). То је постојање такозване „критичне масе“, прецизније најоптималнијег односа између тежине и површине материјала неопходног да би се ланчана реакција одржала.

Када бисмо узели, на пример, 20 грама плутонијума, захваљујући неутронима из космичког зрачења или неког другог – вештачког – извора, вероватно да би почела да се одвија фисија. Тај неутрон би разбио језгро и створио нова два до три неутрона. Међутим, пошто је простор између језгра атома велики, вероватније је да би ти слободни неутрони „исцурели“ из масе од 20 грама. Фисија, иако је почела, спонтано би се угасила. Међутим, када бисмо повећавали масу, онда бисмо једног тренутка стигли до тачке када је однос између вероватноће да ће се фисија одржати и да ће се угасити: 50 према 50. Ако масу и даље повећамо (односно смањујемо површину у односу на тежину) повећава се и могућност да се фисија одржи.

Ако, пак, елемент има страховито брзе и неконтролисане фисије, као што су то уран 235 или плутонијум, то је онда – нуклеарни експлозив. Ланчану реакцију односно фисију би тада било лако изазвати једноставним спајањем две масе које су, свака за себе, испод критичне. Први неутрон би могао да буде из космичког зрачења (када се не може прецизно – у секунди – одредити почетак реакције) или би се у близини две критичне масе могао поставити неки снажан извор неутрона.

Све је тако једноставно

Принцип је, дакле, једноставан да једноставнији не може бити. У неконтролисаној експлозији створио би се облак ужареног гаса чије би честице брисале простор огромном брзином, развила би се температура од неколико милиона целзијусових степени. Затим би дошло до ужасне експлозије праћене блеском који пржи очи. Милиони тона ваздуха били би покретливи и ускомешани, разорни талас би рушио у свим правцима, милијарде поцепаних атома испуштали би гама зраке, усијани гасови би нагло порасли и дигли се високо у небо, а уништавајући вртлог би се

пропео и створио набујали уско-витлани облак који би на небу ви-сио попут њиновске печурке.

Све то би се одиграло за време које је краће него што је читаоцу потребно да прочита једну једину реченицу из овог описа.

Теоретске поставке, међутим, су једно, а практично решење нешто сасвим друго. Пре свега, требало је решити питање: како у довољним количинама добити неки

од елемената који има брзе и неконтролисане фисије? Како изазвати распадање атома елемента у којем процесу ће настати уран 235, а да то распадање тече контролисано?

Захваљујући неким елементима који имају особину да упијају неутроне (то су кадмијум или бор, на пример) то би, бар теоретски, могло да се изведе. Уколико би се у посуду (реактор) поставиле шипке

ПО ДОБИЈАЊУ НОБЕЛОВЕ
НАГРАДЕ ЗА ФИЗИКУ 1938.
ГОДИНЕ ЕНРИКО ФЕРМИ
ВИШЕ СЕ НИЈЕ ВРАТИО У
ФАШИСТИЧКУ ИТАЛИЈУ. ДА
ЈЕ МУСОЛИНИ ЗНАО
КОЛИКО ЈЕ ОВАЈ ЧОВЕК
ЗНАЧАЈАН, НЕ БИ ГА ТАКО
ЛАКО ПУСТИО

Илустровао: Слободан Стефановић

са горивом, а између њих контролне шипке, ланчана реакција би се одвијала контролисано. Током распадања горива створио би се потребан изотоп у количинама мањим од критичне масе, па га само треба сакупити довољно. Али, да би било могуће поставити и шипке са горивом, између њих и контролне шипке, морало би нешто да се налази. Шта?

Сва ова питања мучила су и

Фермија када је 1938. године у Стокхолму примио Нобелову награду за физику, највише, захваљујући свом раду на цепању језгра урана. Још пре тога донео је одлуку да се у фашистичку Италију – не враћа. Да су фашистичке и нацистичке вође знале да ће управо он бити тај који ће упалити први реактор, сигурно је да би га на сваки могући начин задржали.

Јер, и њих је мучило питање,

шта треба да буде између, прецизније шта би могло да послужи као модератор. Обичан ваздух, из истог разлога из којег и обична вода – не би.

Зашто?

Водоник у води (са само једним протоном у језгру) има тежњу да „ухвати“ неутрон. Тако настаје тешки водоник који угаси реакцију. Јер, неутрон који би кренуо са једне шипке до друге уопште не

би ни стигао. Знало се да би добар модератор могла да буде тешка вода, каква у природи већ постоји (на сваких 5.000 молекула обичне воде налази се један тешки) јер њени атоми водоника већ имају прекобројни неутрон (језгро деутеријума или тешког водоника садржи један протон и један неутрон). Требало је само издвојити.

На томе су, уосталом, Немци врло предано радили.

Модератор би могао да буде и угљеник, односно графит. Само, услов је да буде хемијски што чистији. Немци су мислили да је тако хемијски чист угљеник, немогуће направити.

Енрико Ферми, међутим, који је у то време био професор на Колумбија универзитету у Чикагу знао је да Американци имају графит готово апсолутне чистоће. Све је било спремно да се покуша са првом контролисаном фисијом у историји.

Пријатељски дочек

Једног поподнева, 2. децембра 1942. године, испод стадиона на Чикашком универзитету, атмосфера је била изузетно напета. Ферми је покушавао да „упали“ и одржи реакцију у свом реактору. То се тада, додуше, није тако звало. Американци су Фермијеву направу звали пиле (гомила или ломача), код нас је уобичајено да се назива пећ.

Била је то обична гомила графитних цигала са пробушеним отворима за смештај шипки с горивом. Било је отвора и за контролне шипке. Ипак, око ове ломаче, стајали су асистенти са кофама бора. За сваки случај, а можда и као потврда примитивности целе ове направе.

Тачно у 14 часова, реакција је почела. Одржавала се док су сви присутни нетремице посматрали гајгер-милерове бројаче.

Трајала је и даље, чак више него што су највећи отпимисти очекивали. Све до 15 часова и 50 минута. Фисија се одвијала готово два сата.

– Италијански морепловац се успешно искрцао на нову земљу! – јавио је један од Фермијевих асистената ректору универзитета који је имао задатак да о резултатима експеримента обавести председника Рузвелта који је у свом кабинету очекивао вест.

– Како су га дочекали домороци? – било је једино – шифровано дакако – питање ректора.

– Врло пријатељски – кратко је одговорио асистент.

Неку годину после тога у највећој тајности, обављена је и проба атомске бомбе.

Шестог августа 1945. године, у Хирошими, свет је сазнао за практичне последице Фермијевих експеримената и „пријатељског“ дочека од стране домородаца.

Енрико Ферми се у Италију више није враћао. Умро је у Чикагу, 1964. године, у својој 53. години, у време када је научни свет од њега још више очекивао.

Био је, како се данас поуздано зна, једна од 336 особа које су умрле од последица зрачења којима су били изложени за време научних експеримената.

Михајло Дајмак

ТАЈНЕ ЦРКВЕ СВЕТОГ БЛАЖА У ВОДЊАНУ

**ЗАГОНЕТКА ЈЕ УИСТНУ ВЕЛИКА:
ТЕЛА ТРОЈИЦЕ СВЕШТЕНИКА
ВЕКОВИМА ПРКОСЕ ПРИРОДНОМ
ПРОЦЕСУ РАСПАДАЊА. ИЗВЕСНО ЈЕ
САМО ДА СЕ НА ЊИХ НЕ ОДНОСЕ
ПОЗНАТЕ ТЕОРИЈЕ О ОЧУВАЊУ
ЉУДСКОГ ТЕЛА**

*Црква
Св. Блажа
у Водњану
и даље
на листи
чекања
за одгонетање
тајне
сачуваних
тела.*

КАКО УПОКО

*Нема говора
о стаклима
која херметички
затварају „свече“.
Ови у Водњану,
бар што се
стакала тиче,
нису били
у превеликој
љубави са
стаклоресцима.
Одасвуд дува.*

Свет је, својевремено, био запањен кад је обелодањено да су у гробницама египатских фараона откривена сачувана људска тела, упокојена пре бог-те-пита колико векова.

Наравно, касније се открило да нису само људи с обала Нила бринули да се тела њихових великодостојника очувају за тамо неко „друго време“. У једном од претходних бројева Забавника писали смо о мумијама нађеним у Чилеу, много старијим од оних египатских. Тела тамошњих Индијанаца нису сачувана уз помоћ хемијских средстава, као у древном Египту. Изузетно сува клима и глина онемогућили су распадање.

Тела упокојених могуће је од природног процеса заштитити и при изузетно ниским температурама, тзв. залеђивањем. Познато је да тој „техници“ прибегавају и неки савремени пребогати смртници, оптимистички верујући да ће тамо негде у будућности бити пронађен лек за њихову бољку или старост.

Постоје, међутим, случајеви – кажу да их је око 150 у свету – тела која су очувана мимо поменутих примера и за која наука, засад, нема рационално објашњење. Такав случај постоји и код нас. Место: Водњан, варошица недалеко од Пуле. Старост: од четири до седамнаест векова. Бројно стање: три потпуно очувана тела.

Дар сликара Гаетана

Звоник цркве Светог Блажа доминира околином Водњана, а барок се прикрао и уселио у здање освећено 1808. На пијаци испред мало-мало пристане аутобус, по правилу дрчав и са ер-кондишном, из

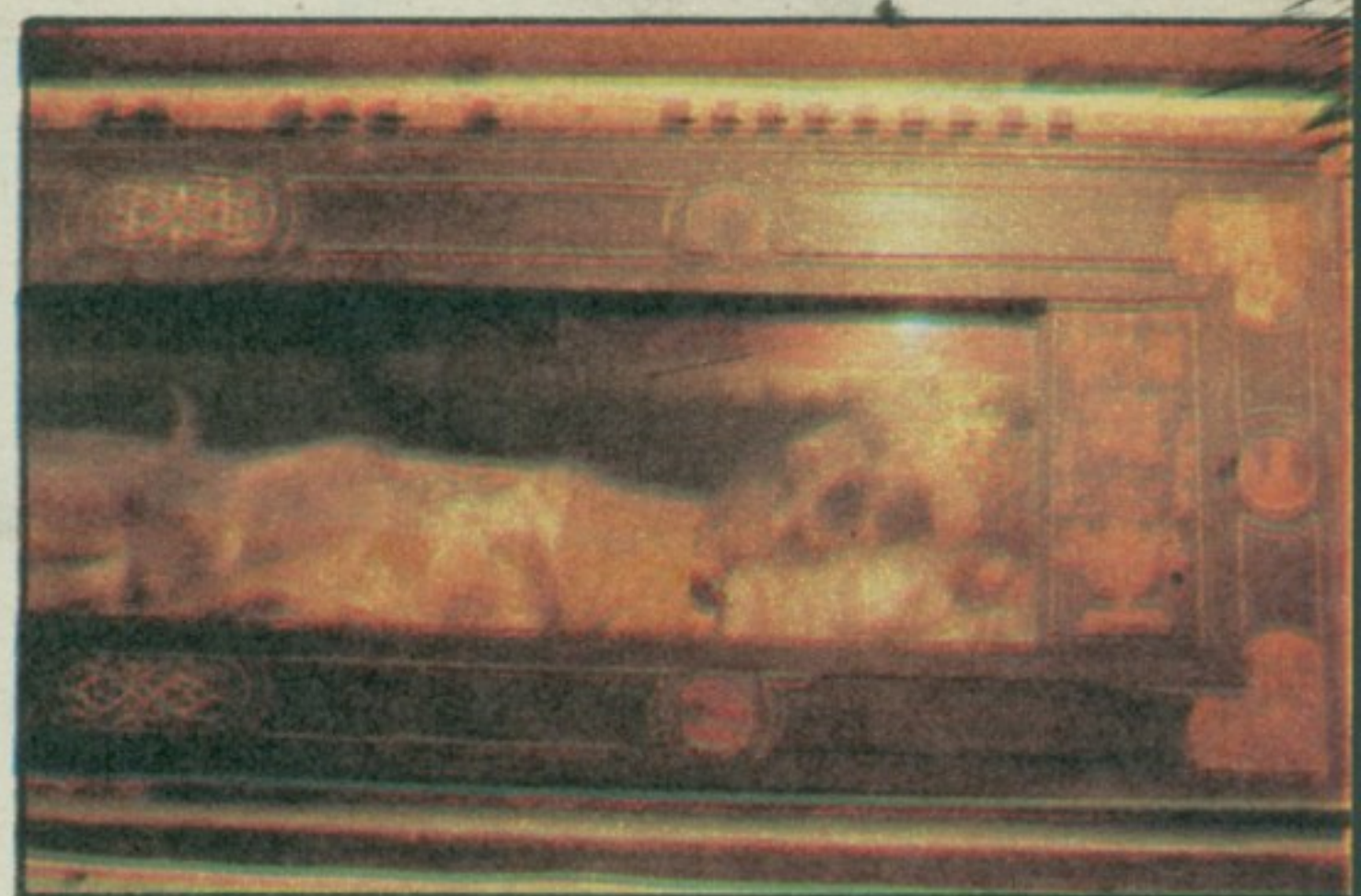
њега покуљају радознали страни туристи. Циљ: видети чудо невиђено, тј. сачувана тела црквењака, уз њих и Музеј сакралне уметности. А све може за динаре.

Иза олтара, у полутами, под чкиљавим светиљкама, витрина с једанаест ковчега. У њима тела и остаци светих људи, по тумачењу цркве. Потпуно сачувана тела припадају „блаженом“ Леону Бемби, с почетка 12. века, опатици Николози Бурси, упокојеној 24. априла 1512. и „живом Свецу“ Ивану Олини који је покопан 1300. у венецијанској цркви св. Себастијана. У овдашњим ковчезима своје место нашли су и нераспаднута глава, кичма, плећке и мишићи врата Себастијана, свеца, разуме се, нерас-

паднута нога свете Барбаре такође је овде, као и језик Марије Египатске, светице.

Даље следи прича господина Марјана Јеленића, овдашњег жупника, уз често махање пожутелим хартијама. Доказима, како каже, да је све што прича документовано. Речи су на латинском, слова лепо заокругљена, погдегде скраћенице налик на шифре. Све својина цркве Св. Блажа. Дакле, говори Марјан Јеленић:

– Тјелеса светих доспјела су у Водњан после 1808, кад је црква освећена. Углавном из Венеције и околине и то као поклон знаменитог венецијанског сликара Гаетана Греслера. Дуго су, све до прије десетак година, чувана у нуспросторијама цркве,

**Жупник
Марјан Јеленић
тврди,
пипао је,
да је кожа
свете Николозе
још еластична.
Само јој,
да би личила на праву,
недостаје течност.**

ОКУПИТИ СВЕЦА

**Ваљало би,
коначно, окупити
једну мултидисциплинарну
комисију
која би могла да се, бар,
наслути одгонетка
„водњанских мумија”,
рећи ће у овдашњем
жупном уреду.
Блажени Леон Бембо је,
иначе, стрпљив.**

ко зна зашто. Тек кад је Телевизија Загреб снимила репортажу о овом феномену очуваних тјелеса, јавност се за њих заинтересирала и ми смо их, коначно, могли показати знатижељницима...

Наука, засад, без објашњења

По причи црквених великодостојника тешко да би тела могла бити овако очувана да дотични нису показали, и доказали, приврженост вери. Кроз свакојака искушења, дабоме.

„Блажени” Леон Бембо био је капелан на дуждевном двору, век 12, онда амбасадор у Сирији и Грчкој. У верским немирима тако је унакажен да га нико није препознао кад се вратио у „домају”. Живео је као непознати сиромаш у врту самостана Св.

Ловре у Венецији и ту умро 1188. Значи, скромност је на цени, врлина права. А када је, по црквеним списима, на његовом гробу 1210. прогледала слепа девојка Катарина Франконели, гомиле несрећника сјуриле су се на последње боравиште „блаженог”. Након 100 година отворен је гроб и нађено нераспаднуто тело, онако какво је данас. Довољан разлог да буде, под хитно, проглашен за свеца.

За тело свете Николозе Бурсе, по сведочењу наших мумиолога, каже се да је најсачуваније у Европи. За шире не постоје сасвим поуздани подаци. Она је, иначе, наше горе лист, рођена у Копру и дуго опатица самостана Св. Сервола у Венецији. Понавља се прича о ископавању много година после

смрти и разним чудесима у време, а и после, овоземаљског живота.

Иван Олини, такође светац, био је свештеник без мане и страха. Наравно, ако је веровати списима које нуди црква. Човек је у време кад је куга десетковала Венецију ишао од фамилије до фамилије и помагао унесрећеним изборивши се за надимак „живи светац”.

Ништа мање нису узбудљиве ни сторије о свецима какви су били Себастијан, Барбара, те Марија Египатска. Разлика је само што њихова тела нису у потпуности очувана, тек делови који су такође својерстан феномен, бар за данашњу науку.

А што се науке, наше, тиче није згорег навести мишљење Драге Плећка, биоенергетичара и магистра хемије који се својевремено бавио водњанским мумијама.

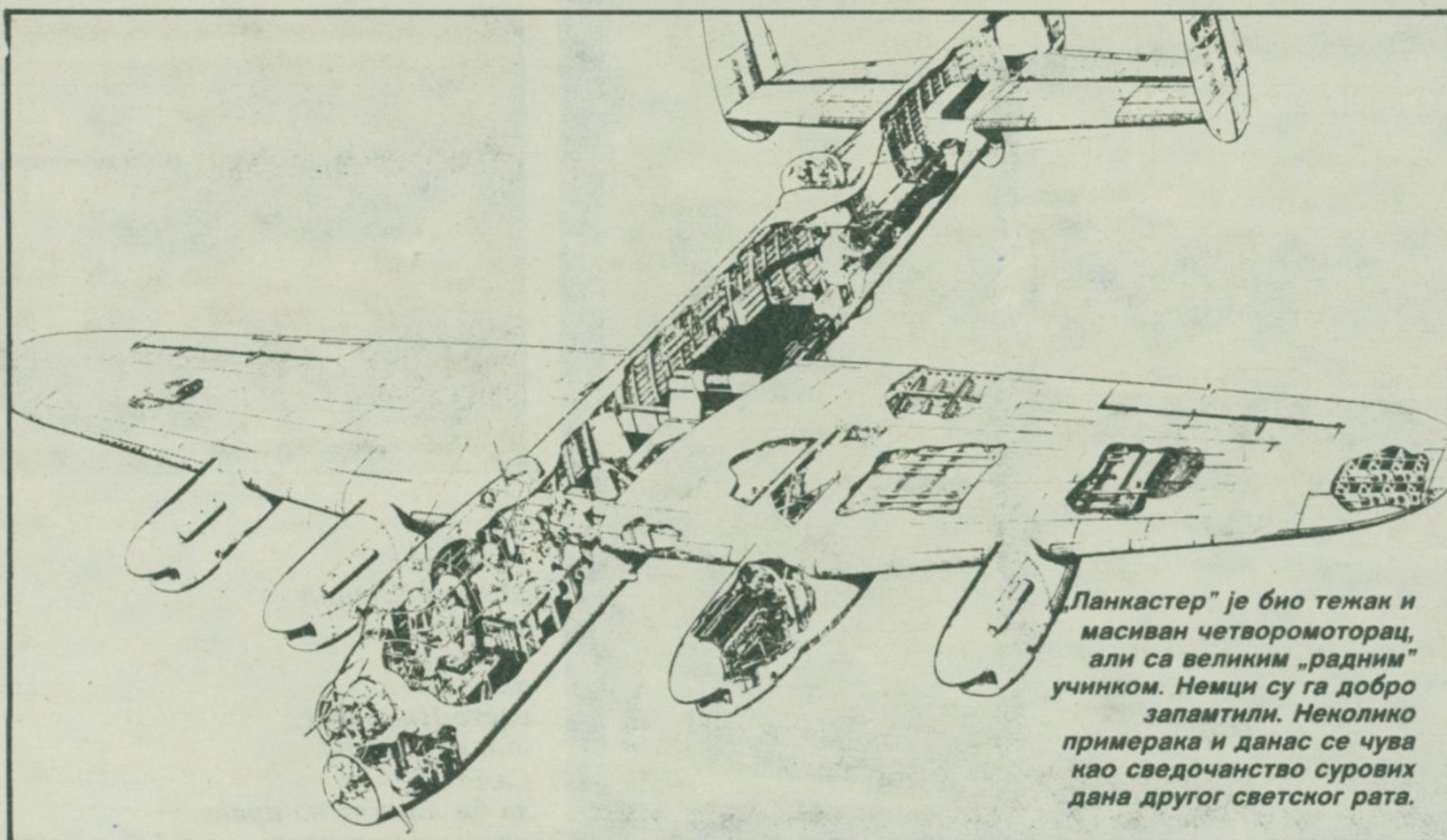
– Ми, за данас, немамо рационално објашњење. Према ономе што данашња наука зна, ми не можемо објаснити због чега се та тела нису распа-ла... Њихов „живот” после смрти не подлеже постојећим теоријама о очувању људског тела...

Можда је најближи истини исказ помињањог Марјана Јеленића, жупника:

– Ако ме питате како ја тумачим овај феномен природног мумифицирања, мој одговор је: човек је као биће велика загонетка, за живота и за смрти...

Значи, за решење загонетке човек, ваља попричекати. Не важи овде, на жалост, оно: решење у следећем броју...

Петар Милатовић

„Ланкастер“ је био тежак и масиван четворомоторац, али са великим „радним“ учинком. Немци су га добро запамтили. Неколико примерака и данас се чува као сведочанство сурових дана другог светског рата.

ХЕРОЈИ НЕБА

АВРО ЛАНКАСТЕР

ДО СМРТИ

Други светски рат. Британско ратно ваздухопловство нападало је циљеве у Немачкој бомбардујући ноћу, када је већина непријатељских ловаца била на земљи. Осма група америчког ваздухопловног корпуса, стављена у јануару 1942. под команду генерала Спаца у Великој Британији, изручивала је смртоносни товар на Немачку — дању. И поред опасности које су вребале британске авро „ланкастере“ и америчке „летеће тврђаве“, они су током рата бацили милион петсто хиљада тона експлозива, утрошивши укупно 60 милијарди литара горива да би те бомбе доспеле до Немачке. Само у 1944. на Немачку је сваког минута падала тона бомби!

Укочен и смрзнут

Летење у бомбардеру било је напоран посао. Људе је мучила и неизвесност повратка кући јер су их целим путем у оба смера сачекивали немачки ловци и артиљерија са земље. Изгледи за спас посаде бомбардера погођеног на висини од неколико километара били су мали. Бомбардери су нестајали на разне начине, понекад чим би био погођен товар бомби, најчешће у пламену, а у случају да остану без репа и дела крила падали у спирали.

Непријатељски ловци су сасецали у парампарчад сваки заостали авион. Многе од тих тешких грдосија враћале су се у базу у Великој Британији толико оштећене да је право чудо како су се одржале у ваздуху. Стање се поправило када су бомбардере почели да прате и бране ловци, али посада ни тада није била сигурна да ће извући живу главу.

Према Немачкој се полазило у згуснутој формацији а по обављеном задатку враћало, под условом да се преживи, како се знало и умело. Догађало се да су Британци током једне ноћи слали на Немачку више од 2 хиљаде авро ланкастера, а Американци дању и до 3500 „летећих тврђава“!

Посаду авро ланкастера чинило је седам људи: летач-пилот, навигатор, оператер, бацач бомби и три митраљесца. Бацач бомби се налазио у самом носу авиона, одмах испод митраљесца. Поред тога што су у случају напада немачких ловаца, шансе да бацачи бомби и митраљесци у носу преживе биле мале, и сам њихов „радни простор“ био је паклен. Први је морао пут до Немачке и назад да проведе скучен лежећи потрбушке, а други нетремице гледајући испред себе. И све то осам часова, колико је обично трајао одлазак и повратак!

Дешавало се да их након слетања на енглески аеродром, напосто ваде из тих крлетки смрзнуте и укочене!

Одмора, међутим, није било. Топли чај, оброк, добар сан и... нови лет!

Приликом повратка догађале су се и готово невероватне ствари. Најчешће је изгубљени бомбардер значио и изгубљену посаду. Тако се причало и за један авро ланкастер. После рата његов митраљезац у носу појавио се у Великој Британији жив и здрав.

Дежурни официр, коме се пријавио и испричао да је пао са висине од 5 хиљада метара и остао жив, није могао да верује. Човек се представио као Николас Алкмед. Одмах су проверени његови наводи. Утврђено је да је он тај за кога се издаје, а одговарао је и опис задатка извршеног једне зимске ноћи 1944. Збуњивала је Алкмедова скромност и мирноћа.

Николас Алкмед, живи у Лондону:

„Враћали смо се из похода на Берлин и прелетели зону радар. Немци су нас уочили и подигли ловце у ваздух. На мој „ланкастер“ се устремио један „месершмит“. Покушали смо, али нисмо успели да га добијемо. Изрешетао

**СВАКЕ НОЋИ ТОКОМ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА
ВЕЛИКИ БРИТАНСКИ АВИОНИ ТУЋАЛИ СУ
ПРЕМА НЕМАЧКОЈ ДА БИ ИЗРУЧИЛИ ТОНЕ
БОМБИ. МНОГЕ ПОСАДЕ НИКАДА СЕ НИСУ
ВРАТИЛЕ КУЋИ. МЕЂУ ОНИМА КОЈИ СУ ИМАЛИ
СРЕЋЕ ЗАБЕЛЕЖЕНО ЈЕ И ИМЕ ЈЕДНОГ
МИТРАЉЕСЦА КОЈИ СЕ СПАСАО ПОД ЗАИСТА
НЕОБИЧНИМ ОКОЛНОСТИМА**

нас је. Пламен је захватио авион.

Све се одиграло брзо. Остали „ланкастери“ су се борили како су знали. Покушао сам да дохватим падобран и на ужас видео да већ гори. Једноставно, пламен се брзо ширио и из простора у трупу пробио у носну куполу.

Каква смрт! Нисам желео да изгорим и да тако умрем! Наоколо је трештало од митраљеских рафала, видео се ватромет од пламених језика из цеви немачких ловаца и наших бомбардера.

Ватра ми је захватила радни комбинезон и опекла лице и руке. Одлучио сам да искочим без падобрана. Од земље ме је делило око пет хиљада мета-

ра. Нада да преживим била је никаква. Но, ничему се нисам ни надао. Желео сам само да умрем брзо и безболно. Туп ударац о земљу и... и све је готово у трену! Окренуо сам ручицу и скочио — у празно.

Падао сам. После толико буке, потпуна тишина. Чудно, али заиста сам се осећао мирним и спокојним. Тело пада брзином од око 200 километара на час, када стигне до земље човек је најчешће мртав.

Пао сам у шуму, на јеле. Гране су биле толико преплетане да сам одскакао с једне на другу. То је успорило пад. Затим сам се нашао у дубоком снегу. И снежни покривач је ублажио ударац.

Када сам дошао свести кроз грање сам угледао звезде. Жив сам! Лице и руке су ми биле у опекотинама, леђа раздерана, половина косе ишчупана, те-

ло све угрувано и прошарано иглицама од грања. Немци су ме стрпали у логор. Ту сам дочекао савезнике. Лечен сам и... ево ме!

Као мелем на рану

„Ланкастер“ није ни леп ни удобан, напротив. Због скучености простора и тешких услова за рад није сматран „наградом“ за прекомандоване и тек обучаване летаче. Учинак који је, међутим, давао превазилазио је сва очекивања.

Производила га је фирма A. V. Roe Co. Ltd. позната под краћеним називом — AVRO. Основана је још 1910. као прва фабрика авиона у Великој Британији. Касније је пришла

групи Сидли, да би се 1935, после спајања фирми Хокер и Сидли, нашла у новој компанији под именом Хокер Сидли Еркафт Корпорација. Најзначајнији авиони које је склапала у другом светском рату били су „ланкастер“, „јорк“, „ланкастриан“ и „ансон“.

Ланкастер је дошао британском ваздухопловству као мелем на рану. Постојећи средњи бомбардери нису могли да обаве разарање Немачке, бар не у планираној мери, а са тешким бомбардерима се тек експериментисало. Наде су полагане превасходно у „хендли пејџ халифакс“ и „ланкастер“.

У Авроу се даноноћно радило на четворомоторцу великог долета и носивости. Да би се добило у времену, узет је и преуређен костур трупа „манчестера“. По неким и крила су „смућкана“ — мало новог,

мало старог, опет с „манчестера“. Најтеже је ишло с моторима и усклађивањем њихове снаге са општом конструкцијом летелице. Јер, мотори су морали да буду снажни како би обезбедили несметани лет до Немачке и повратак кући. На крају су уграђена четири, фирме Ролс-Ројс, типа „мерлин“, сваки 1460 коњских снага. Током производње рађене су три верзије — MkI, MkII, MkIII што је за последицу имало разлику у носивости, долету, „плафону“ и брзини лета. Отуда различити подаци о „ланкастеру“. Највише се користе они везани за „ланкастер“ ознаке III.

Прототип је полетео 9. јануара 1941. Војни стручњаци и јесу и нису били задовољни. У фабрици су прионули на прераде и дораде. Требало је да прође више од годину дана да би формација првих „ланкас-

тера“ кренула на ратни задатак. Било је то 3. марта 1942. када је 44. ескадрила Пете групе изручила товар бомби на Хелиогланд Бајт.

Ланкастер је био велики авион за своје време. Сама конструкција чинила је 30 процената његове укупне тежине. Са распоном крила од 31,11 и дужином трупа од 21,1 метар и укупном тежином нешто већом од 30 тона деловао је веома импресивно.

Обоа за 10 тона

Највећа одлика ланкастера била је његова једноставност, самим тим и лакоћа израде. То у ратним условима није мала ствар. Постојала је могућност да се врати кући и са само два мотора. Красило га је и наоружање: 8–10 митраљеза различитог калибра (зависно од верзије) и огроман товар бомби ко-

ји је носио. У ствари, једино је у ланкастер могла да стане највећа бомба икад израђена у другом светском рату. Тежила је готово 10 тона а конструисао ју је сер Барни Валис, у историји војевања уписан као геније разарања. Бомба је називана „блок бастер“, што ће рећи да је експлозијом претварала у рушевине цео блок зграда!

Ланкастер је могао да понесе и две бомбе од по пет тона, опет Валисове конструкције. Обично су у комору смештане мање. А кад смо код коморе, ниједан бомбардер у то време није имао већу — „ланкастерову“ је била дугачка читавих 11 метара!

Несрећни бацач бомби, укочен од хладноће и лежања на стомаку, имао је прилике да се истакне кад би се „ланкастер“ нашао изнад циља. Како је бомбардер упућиван на задатак само ноћу, бацач је тешко успевао да испусти бомбе и унутар круга чији је пречник шеснаест километара! Научници су поправили ову немогућу ситуацију проналаском уређаја званог „обоа“ којим су се авиони могли, вођени радиом из Енглеске, довести тачно изнад циља. Касније је радарски уре-

ђај, уграђен на самом авиону, давао на екрану слику подручја над којим се лети без обзира на маглу и мрак.

И поред јаког наоружања, „ланкастер“ је без пратње својих био лак плен немачких ловаца. Зато је дању ретко узлетао.

У току рата произведено је укупно 7377 (према неким подацима — 7374) „ланкастера“, од чега је у Канади склопљено око 450 примерака.

Иначе, „ланкастер“ је постигао највећу брзину од око 460 километара на час и пео на висину од 7350 метара. Долет му је зависио од тежине бомби које је носио. Са максимумом терета постигао је долет од 2675 километара. Наравно ту је урачунат одлазак и повратак.

Разлика између америчке „летеће тврђаве“ и британског авро „ланкастера“ је прилична, али о предностима једног или другог авиона не може да се говори, у ваздухопловству се таква поређења не праве.

И један и други бомбардер, међутим, остаће упамћени по истом — заједнички су разорили Хитлерову Немачку.

Миленко Тодоровић

И НАЗАД

Посада „ланкастера“, увек добро утопљена, кретала је на задатак најчешће насмејана. Свако је, међутим, носио зебњу у срцу да ли ће се вратити кући.

ДАН КАДА САМ

НАПИСАО ТЕСТАМЕНТ

Илустровао Бора Милићевић

**ИЗА СУ БИЛЕ АЈКУЛЕ, ИСПРЕД
МОРНАРИ ОБАЛСКЕ СТРАЖЕ С
МИТРАЉЕЗИМА УПЕРЕНИМ У
ЊЕГА. ПИТАО СЕ КО ЋЕ ГА ПРЕ
ДОКРАЈЧИТИ**

Тридесет седмогодишњи Волтер Вајат из Мајамија, пилот америчке ваздухопловне компаније „Јунајтид Ерлајнз“ прелетео је раздаљину од Насауа на Бахамима до Мајамија на Флориди толико пута да је руту знао напамет. Деветнаестог маја ове године летео је приватно, у сопственом двомоторцу марке „цесна“.

Временска прогноза за тај дан говорила је о могућности невремена, али Волтер је за собом имао толико часова лета у готово немогућим условима да није намеравао да одустане од путовања.

Први напад

Једно време чинило се да је исправно поступио. Све док му није отказао прво један, а затим и други мотор. У том тренутку био је већ у срцу невремена које је из часа у час бивало све горе. Прави професионалци оцене када су изгубили игру. Волтер Вајат знао је да овога пуа нема шта да спасава изузев глог живота.

Морао је да обави две ствари пре него што искочи из авиона. Да преко радио-станице пошаље СОС поруку и да зграби појас за спасавање. Имао је двадесетак секунди да то учини. На око 60 наутичких миља од Кубе „цесна“ се обрушила у море. Волтер је успео да искочи, али је тада за њега почела мора која је трајала шеснаест часова.

Једва пола сата касније, док је на појасу за спасавање плутао по узбурканом мору, учинило му се да у даљини чује звук мотора, а онда је, високо изнад себе, заиста и угледао авион Обалске страже. Зграбио је батеријску лампу коју је имао у џепу појаса, уперио је ка небу и почео да је пали и гаси. Као што је и претпостављао, пилот није приметно шкиљаву светлост замагљену облацима и кишом.

Два сата касније, осетио је како се лева страна појаса за спасавање издувава:

– Утонуо сам дубље у воду. Кад сам уз много муке успео да га надувам, нисам могао да нађем гајтан

којим је запушач причвршћен за појас. Мора да сам га некако откинуо. Гурнуо сам прст у отвор и наставио да пливам једном руком.

У међувремену је пала ноћ. После толико сати проведених у води, Волтеру је све теже падала хладноћа. Тада је и осетио први ударац. У први мах није схватио о чему се ради. Знао је само да је то нешто велико, много веће од њега и да је ударац дошао из воде... Ајкула!

– Одскочио сам, прст ми је излетео из отвора и појас се напунио водом. Почео сам као махнит да се праћакам. Имао сам на себи патике које су само отежавале ствар. Неколико пута осетио сам како ударам о огроман труп ајкуле. Питао сам се колико ће још наша борба трајати, колико још док ми се страшне чељусти не зарију у тело?

Волим вас

Не знам колико је то потрајало. Можда десет, можда петнаест минута, можда пола сата... Знам само да, када сам потпуно исцрпљен од физичког напора и ужаса, престао да млатарам ногама решен да се предам судбини, ајкуле више нигде није било. Бар колико сам ја могао да видим у тами.

Био сам у очајном стању. Ајкула је, истина, ишчезла, али откуд сам могао да будем сигуран да не кружи око мене и не вреба? Чудно, али тек пошто сам је отерао, тек пошто сам на заиста невероватан начин извукао живу главу, изгубио сам храброст. Догодило се чудо. Али чуда се не догађају двапут. Био сам уверен да ћу умрети. И спреман на то, колико је то уопште могуће.

Наставио сам да пливам, али више не ка неком циљу или у нади да ћу дочекати јутро и спасиоце, него у сусрет тренутку када ћу налетети на неку нову ајкулу, јато ајкула.

Ако је већ требало да умрем, нисам хтео да иза себе не оставим никакву последњу поруку, нешто као тестамент за моју породицу, жену Силвију и дванаестогодишњу Ценифер и десетогодишњег Волтера.

У појасу сам имао врећу од чврсте пластике. Скинуо сам појас, положио врећу на њега и покушао да ручним сатом на њој изгреbem текст свог „тестаментa“. Исписао сам речи: „Волим вас“, али је резултат био бедан. Можда се по неко слово и разазнавало, али порука није могла да се прочита. Ипак сам је закачио за појас, а онда то учинио и са кључевима од кола. Ако ико нађе појас, кесу ће вероватно бацити, али би по кључевима можда могли да ме идентификују.

Када сам то обавио, био сам спреман да умрем. Што пре, то боље. Само, сати су полако пролазили, још сам плутао по површини и ништа се није догађало. Онда је, испрва неприметно око мене лагано почело да се раздањује. Дочекао сам зору! Зашто не бих могао и да се извучем из свега овога?

На кога то они пуцају?

Пола сата касније, Волтер Вајат је у даљини угледао леђно пераје. Овога пута није имао посла с једном ајкулом. Било је то јато. Њих осам или девет. И ишле су право на њега.

– Није имало смисла ни да покушавам да им побегнем. Урадио сам једино што сам могао и што ми је пало на памет. Још једном сам почео да се вртим у круг и праћакам ногама из све снаге.

У том тренутку се, по други пут, у животу Волтера Вајата догодило чудо. Из супротног правца огромном брзином приближавао му се чамац Обалске страже. Да се није праћакан, питање је да ли би га приметили на време.

– Нисам имао времена ни да се запитам ко ће пре стићи до мене. Ајкуле или Обалска стража. Када је одјекнуо први рафал, следио сам се од страха. Меци су запарали воду у мојој непосредној близини... На кога то они пуцају?

– Све што се даље дешавало је као неки сан... Знам само да сам био изbezумљен од страха и да сам, када су ми пружили руке да ме извуку из воде, подигао руке у вис и очајнички вриснуо: „Нисам наоружан!“

– Сада ми то изгледа смешно, али онда сам само био свестан тога да су ми ајкуле иза леђа, а предамном стражари с митраљезима.

Тек када је нешто касније дошао к себи, Волтеру су објаснили откуд онај рафал за који је помислио да је намењен њему. Да је стражар који је пуцао био само нешто мало слабији стрелац, Волтер данас не би био жив. Требало је погодити ајкулу која му се опасно приближила, а не повредити њега. Морнару Обалске страже Стиву Блекеншину је то, срећом, пошло за руком.

Вајат је хитно пребачен у болницу. Лекари су констатовали озбиљну исцрпљеност организма, неколико посекотина и модрица. И ништа више.

После свега што је преживео, Волтер каже:

– На тренутке ми је и дан данас тешко да поверујем како сам ипак остао жив. Знате, и поред оног тестаментa, ја у ствари нисам био спреман да ме поједу ајкуле.

М. И.

МОДЕСТИ БЛЕЈЗ

ПИШЕ: ПИТЕР О'ДОНЕЛ
(PETER O'DONNELL)

ЦРТА: ЏОН БЕРНС
(JOHN BURNS)

ЈЕЛОУСТОНСКО БЛАГО

У ЈЕЛОУСТОН-
СКОМ НАЦИОНАЛ-
НОМ ПАРКУ...

АКО ЈЕ
МАПА ТАМНА,
ОВО ЈЕ ПОТОК
КОЈИ ТРАЖИ-
МО!

ДА!

АЛИ,
ТАМО
ВЕЋ
КАМПУ-
ЈЕ
НЕКИ
ТИП!

ОВОЛИКО ПРОСТРАН-
СТВО И БАШ ДА
НАЂЕ НА
ОВОМ
МЕСТУ ДА
РАЗАПНЕ
ШАТОР!

ДА, АЛИ
ОВДЕ
ЛАКО МОЖЕ
ДА ТИ СЕ
ИЗГУБИ ОВА-
КИ ТРАГ!

ЧЕКАЈ, ХАРИ!
ПРВО ЋЕМО
УСПОСТАВИТИ
РАДИО-ВЕЗУ
ДА ДОБИЈЕ-
МО УПУТ-
СТВА!

ЗДРАВО,
МОНЧЕ!
СМЕ-
ТАМО?

НЕ... КАДА ЋЕ
БИТИ ЗА ПЕТ
МИНУТА...

ЈА САМ ЧЕД
БОУЛЕЈ, А ОВО СУ
МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ,
ХАРИ И ТОМ
ХЕНЕР!

ЈА САМ
ВИЛИ ГАРВИН!
ИЗВОЛТЕ,
СЕДИТЕ!

ДРАГО
МИ ЈЕ,
ВИЛИ!
ИЗ ЛОНДОНА
СТЕ?! ПОГО-
ДИО
САМ ЗАР
НЕ?

ТАЧНО!
ТО СТЕ
ОЧИГЛЕДНО
ЗАКЉУЧИЛИ
ПО АКЦЕН-
ТУ!

НАДАМ СЕ
ДА ВАС
НИСМО ОМЕ-
ЛИ У НЕКОМ
ПОСЛУЖИ!

НЕ...
ОВДЕ
НЕМА ЖИВЕ
ДМШЕ!
БАШ САМ ЖЕ-
ЛАН МАЛО
РАЗГОВОРА!

ШТА ВАС
ЈЕ ДОВЕ-
ЛО У ДИВЉИ-
НУ ЈЕЛОУ-
СТОНА,
ВИЛИ?

ЧИСТА
ЗАБАВА!
ПОШАО САМ
НА КРУЖ-
НО ПУТОВА-
ЊЕ ИЗ
БЛЕК КЕ-
ЊОНА...

... НА
ЈУГ
ДО СНЕЖК
РИВЕРА, ПА
ЗАПАДНО ДО
ВОДОПАДА
РЕЦИД, УЗВОД-
НО ДО ЈЕ-
ЗЕРА ШОШОНИ,
БАЗЕН ГЕЈЗЕР,
ПРОЛАЗ БИГ-
ХОРН ПА
- НАЗАД!

ОПАСАН
ПУТ, МОМЧЕ!
СВАШТА МО-
ЖЕ ДА ТЕ
СНАЂЕ У
ОВОЈ ДИВ-
ЉИНИ!

ЧУВАМ
СЕ
ДОБРО,
ЧЕДЕ!

МАЛО ДАЉЕ...

ДА, ДА...
РЕКИ БУ
ЧЕДУ
ДА ОД-
МАХ РАЗ-
ГОВАРА С
МОМКОМ!

ЗИМА СЕ
ПРИБЛИЖА-
ВА... ПОШТО ТЕ
ЧЕКА ВЕЛИКИ
ПУТ, ПРЕТПО-
СТАВИЈАМ ДА
СУТРА ИДЕШ
ДАЉЕ...

НЕ! ОСТАЈУ ОВДЕ КОЈИ
ДАМ, ДА САСЕКАМ
ПРИЈА-
ТЕЉА!

ДО
БАВОЛА!

А ДАЕ ВАМ ЈЕ
ОНАЈ ДРУГАР?

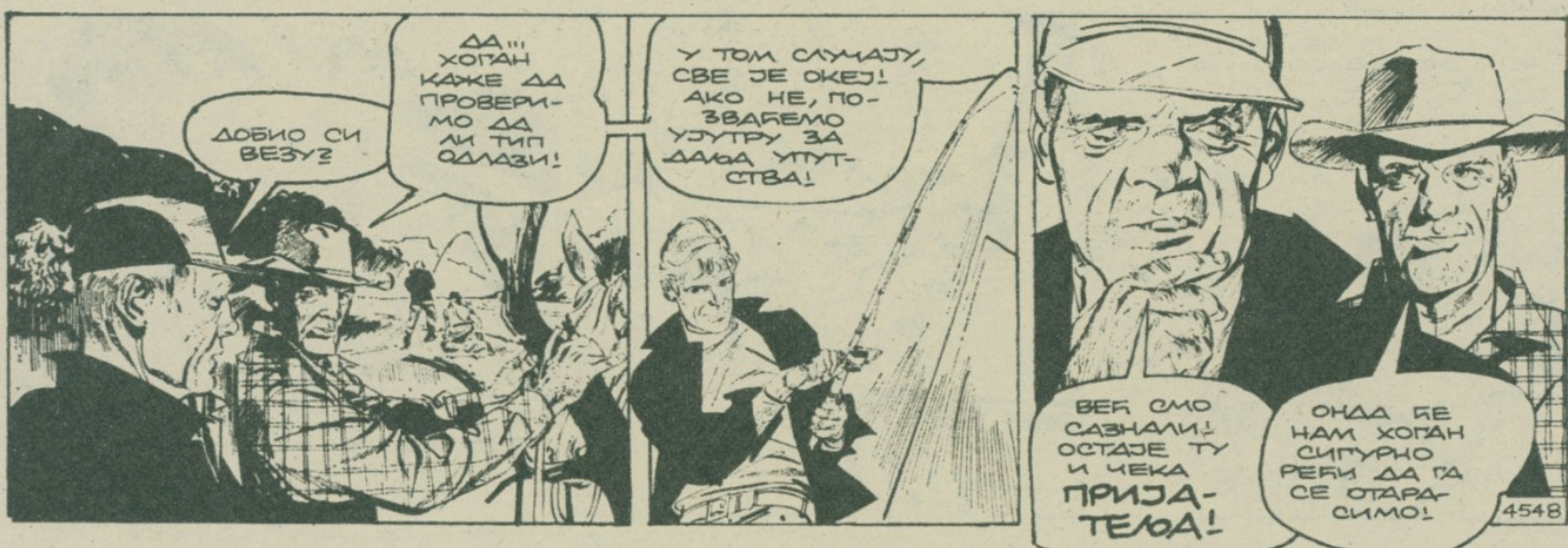
ОХ! ТОМ?
ВАЈДА
НЕГДЕ У
БЛИ-
ЗИНИ!

ПОКУШАВА
ДА НАМ
УЛОВИ
НЕШТО ЗА
ДОРУЧАК!

АКО ВОЛИ-
ТЕ РИБУ,
ТУ БРИГУ
ОСТАВИТЕ
МЕНИ!
СИНОГ САМ
УПЕЦАО ДВЕ
ПАСТРМКЕ...
ВИЛЕ СУ
ИЗВРСНЕ...

ЏОНИ, ЈА БУ ОВО ДИВНО СТВОРЕЊЕ САМО ДА ПОЗАЈМИМ! ОД МИЛИОНЕРА НЕ ПРИМАМ ПОКЛОНЕ!

ПРИМАМА БИ ИХ КАД БИ ПРИСТАЛА ДА СЕ УДАШ ЗА МЕНЕ!

АЛИ МЕНЕ ТО УОПШТЕ НЕ ЗАНИМА!

ЗНАМ... АЛИ ОД ВИЛИЈА ПРИХВАТАШ ПОКЛОНЕ!

ТО ЈЕ ДРУГО... АЈДЕ, ШТА ЈЕЗ? САД ЋЕ СКВО ДА ТЕ ПОЛУБИ И КРЕЋЕМО НА ЗАБАВУ!

ВАЖИ, ДАШО!

4552

ДОБРО ВЕЧЕ, ГОС'Н ДАЛЕ! ДОБРО ВЕЧЕ, МОДЕСТИ! ДА ИГРАМО?

ПОМИСЛИМА САМ ДА СЕ НИКАД НЕ-БЕШ ОДВАЖИТИ, ДАСО!

ЕХ, ОТЕ-ШЕ ВАМ ПАРТ-НЕР-КУ!

ОПАСНИ СУ ОВИ МОМЦИ!

4552A

ЕЈ, СКВО? КАКО СЕ ЗАБАВЉАШ?

ДИВНО, ЏОНИ! НЕ БРИНИ!

4553

СЛЕДЕЋЕГ МЕСЕЦА БИЋЕ ВЕЛИКИ РОДЕО! ОСТАЈЕТЕ ЛИ?

ЗНАШ МЕ, ХЕНК... ЈА ДОЋЕМ И ОДЕМ! А ИМАМ САСТАНАК СА ВИЛИЈЕМ У ЈЕЛОУСТОУ У НЕДЕЉУ...

КАД БИ ТИ ОВИМ КАУБОЈИМА ПОКАЗАЛА КАКО СЕ ГАЂА...

АЛИ ЗАТО БУ ПОКУШАТИ ДА УХВАТИМ СВИЊУ!

НЕБУ ДА СЕ ПРАВИМ ВАЖНА!

ДРЖ' ЈЕ, ЦУРО!

4554

ЕЈ,
НЕМА ГА!
НИЈЕ
СПАВАО
У ШАТОРУ!

ЕВО
МЕ
ОВДЕ!
ДОБРО
ВАМ ЈУТ-
РО!

ТИ СИ МЕНЕ,
ЏЕДЕ,
СВАШТА
ПИТАО! ДА ПО-
СТАВИМ САД
ЈА НЕКО ПИ-
ТАЊЕ!

ЏЈДЕ,
РЕЦИТЕ
ВИЛИЈУ
ЗАШТО СТЕ
ХТЕЛИ ДА
ГА МАТ-
НЕТЕ?

ЗАШТО
СТОЈИТЕ?
НА
ЊЕГА!

ТОМ И ХАРИ
СУ ПОЈУРИЛИ,
А ВИЛИ
ЈЕ ДОГРАБИО
ШТАП И...

ООХ!

НЕШТО САМ
ВАС ПИТАО!

ЏЕД СЕ ДАО
У БЕГ... ВИЛИ
ЈЕ ХИТНО
ШТАП КАО КОП-
АРЕ И...

А САД
ДА ПОПРИЧА-
МО О ВА-
ШИМ НАМЕРА-
МА, ЏЕДЕ!

У ЧЕМУ ЈЕ
ШТОС?
НИСТЕ
ИМАЛИ ШТА
ДА МИ УКРА-
ДЕТЕ! ШТА СТЕ
ОНДА ХТЕЛИ...
ДА ЧУЈЕМ?

ЈЕ Л' ТЕ НЕКО
ПЛАГА ДА МЕ
УХОДИШ? ЏЈДЕ,
НЕ ПЉАВИ...

У...У...М...
МОМ
ЏЕПУ...

...ЈЕ БЕЛЕЖ-
НИЦА!
ПОКАЗА-
ЋУ
ТИ...

ДОБРО...
ДА
ВИДИМ!

АЛИ, ЗАШТО СЕ
ФИЈУК И СТРЕЛИ-
ЦА СЕ ЗАБОЛА У
ВИЛИЈЕВ ВРАТ...

ООХ!

ВИЛИ СЕ
ЗАТЕТУРАО
ПОД ДЕЈСТВОМ
АНЕСТЕТИКА...

ЛУКАВ
СИ, АЛ'
МЕНИ
НЕГЕШ
ДОСКОЧИТИ!

ШТА СЕ
ДОГЛАДИМО,
ЧЕДЕ?

ПРО-
ДРУСАЈ
И ТВОГ
БРАТА, ДА НЕ
БИХ МОРАО
ДВА ПУТА
ДА ОБЈАШ-
ЊАВАМ!

КАД СУ
СЕ ТОМ
И ХАРИ
ПОТПУНО
ОСВЕСТИ-
ЛИ...

МОНТИРАЈ-
ТЕ ЊЕГОВ
КАНУ И ПО-
КУПИТЕ
СВУ
ОПРЕМУ!

ДОБРО...

БАШ СТЕ МИ
ВИ НЕКИ ЧУ-
ВАРИ! ОН КИХ-
НЕ, А ВИ ПРЕ-
МРЕТЕ ОД
СТРАХА!

ИЗНЕНАДИО
НАС ЈЕ! СРЕГА
ЈЕ ШТО СИ
ИМАО
ОМУ
БЕЛЕЖНИЦУ!

ТО
НИЈЕ
СРЕГА,
БУДАМО,
БЕГ
ЛУКАВ-
СТВО!

КАНУ СА ВИЛИЈЕВИМ
ОТВАРИМА ЈЕ ЧЕКАО...

САД
УБАЦИТЕ
ГАРВИНА
И ОДГУРАЈ-
ТЕ ГА
НИЗ
РЕКУ...

КОЛИКО
ДУГО
ЋЕ
БИТИ
ОШАМУ-
БЕН?

ДОВОЉНО
ДА СТИГНЕ
ДО ВОДОПАДА!

ДАЛЕКО У
АМАРИЉУ...

ЕЈ,
ТЕК ЈЕ
ПЕТ! ЗАШТО
ЈОШ НЕ СПА-
ВАШ?

ИЗВИНИ,
ЏОНИ,
НИСАМ ХТЕ-
ЛА ДА ТЕ
ПРОБУДИМ!

НЕШТО
ТЕ
МУМИ,
ДУШО?

ИЗНЕНАДА САМ
СЕ ПРОБУДИМА!
НЕШТО МИ ГОВО-
РИ ДА ЈЕ ВИЛИ
У ОПАСНОСТИ!

ТО
МОЖДА
ЗВУМИ ЛУЦ-
КАСТО,
АЛИ...

НЕ... НИМАЛО...
ВАС ДВОЈЕ НА-
ПРОСТО ЧИТАТЕ
МИСЛИ ЈЕДНО
ДРУГОМ!

ЈЕСИ ЛИ
САЂАЛА ДА
ЈЕ ВИЛИ У
НЕВОЉИ?

НЕ!
САМО
САМ СЕ
ПРОБУДИ-
ЛА И
ОДМАХ
ПОМИ-
СЛИЛА НА
ЊЕГА...

... МОЖДА ГРЕШИМ
АЛИ
НЕШТО ПРЕ-
ДОСЕ-
ГАМ!

ЗНАМ...
И САД ХО-
РЕШ ОДМАХ
ДА ОДЛЕТИШ
ДО ЊЕГА! НЕ
ЖЕЛИШ ДА ЧЕ-
КАШ ДО НЕ-
ДЕЉЕ!

ОКЕЈ! ИДЕМО!

ЗАИСТА
СИ
ДИВАН,
ЏОНИ!
ХВАЛА
ТИ!

МАЛО
КАСНИЈЕ...

СВЕ САМ
ОРЕДИО! ХЕЛИ-
КОПТЕР НАС
ЧЕКА У ЛИ-
ВИНГСТОНУ!

ДА
ЛИ ТИ
ТВОЈЕ
ОСМО
ЧУЛО
КАЖЕ И
ГДЕ СЕ
ТАЧНО
ВИЛИ
НАЛА-
ЗИ?

НЕ...
АЛИ ТАКВЕ
СТВАРИ СЕ
ВИЛИЈУ РЕТКО
ДОЂАЈУ! ОН
ЈЕ ВЕОМА
ОБАЗРИВ!

ДОБРО!
ПОВЕШЋЕМО И
НЕКОЛИКО ПОУЗ-
ДАНИХ МОМАКА!

НЕ,
ЏОНИ... АКО СЕ
ВИЛИЈУ НЕШТО ДО-
ГОДИЛО, САМА БУ ТО
РАШЧИСТИТИ!

У ДИВЉИНИ ЈЕЛОУСТОН-
СКОГ ПАРКА ВИЛИЈА ГАР-
ВИНА ЈЕ НОСИЛА РЕЧНА
СТРУЈА...

МОЖЕ
ЛИ ДА
СЕ НАСУ-
ЧЕ НА
ОБАЛУ,
ЧЕДЕ?

НЕ! МОРАО
БИ ДА ВЕС-
ЛА КО ЛУД
ДА БИ СЕ
ИЗВУКАО
ИЗ ТИХ
БРЗАКА!

ПЛОВИТЕ СВЕ
ДО ВОДОПАДА,
А ОНДА ЋЕ ДО-
ЖИВЕТИ НЕСРЕ-
ЋУ!

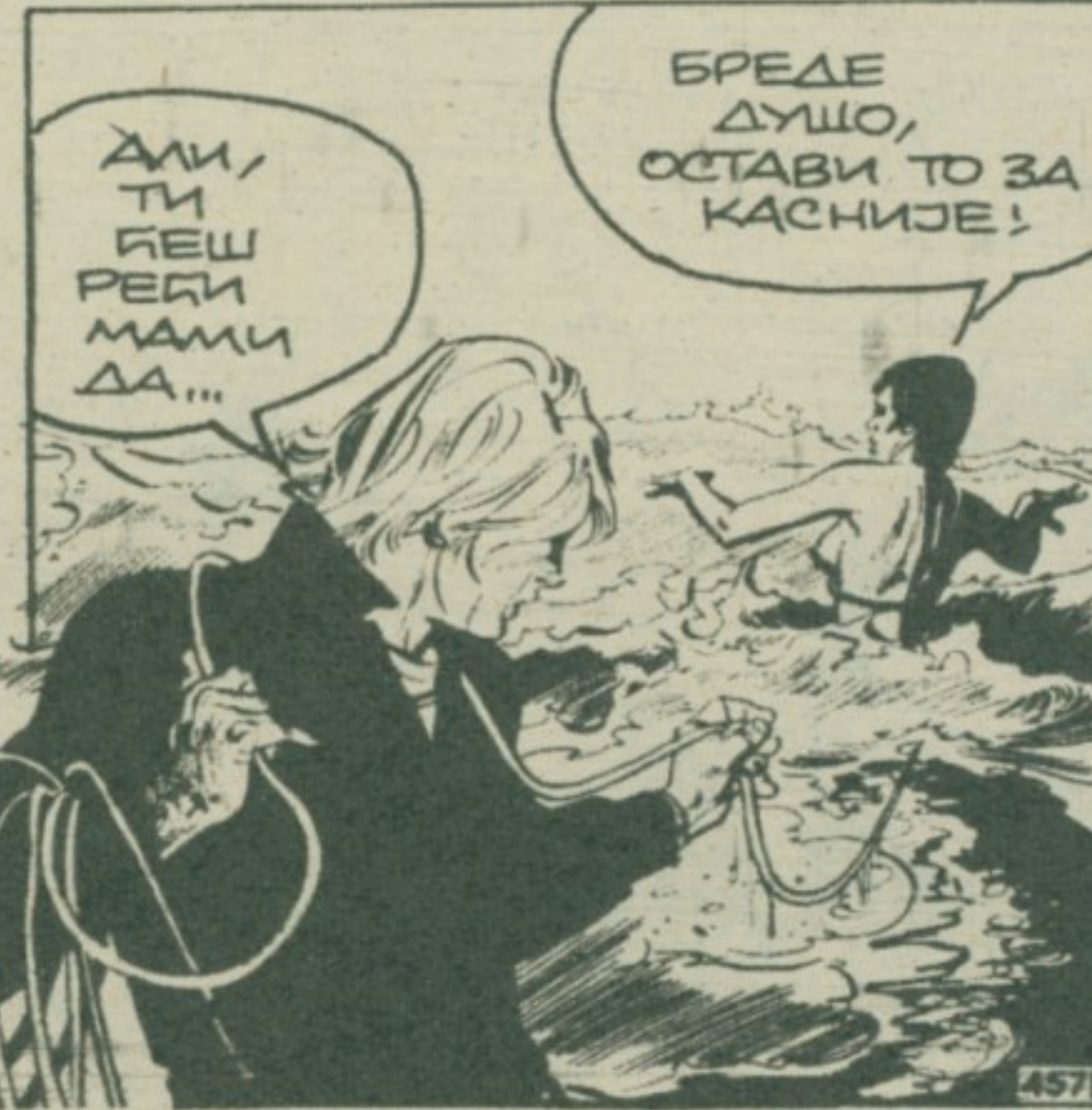

АЛО, ЗОВЕ
МЕДВЕД
ЈОНИ...

КАМЕНИЦАМА
ОМО ДОПУ-
НИЛИ ПРТОДГ
ОНОГ
ЕНГЛЕЗА!

ОХО! СЈАДНО!
ШТО ТЕЖЕ, ТО
БОЉЕ
ТОНЕ!

БИЛА СИ
ОДЈАЖНА,
ЛУСИ!

ПРИЛИЧНО
ХРАБРА, ЈЕ
ЛИЗ ЧУЈ, БО-
ЈЕ МУ
ДАЈ ЈЕДАН
ПОЉУБАЦ
ЖИВОТА!

КОЗ ЈАЗ
ПА ОН ЈЕ
МУШКО! ЈА
СЕ НЕ
ЉУБИМ ОД
МУШКАР-
ЦИМА!

ЗНАМ ТО!
АЛИ...

АХ,
НИЈЕ
ВАЖНО!

МОРАМО ДА
МУ ПОМОГ-
НЕМО,
БРЕ-
ДЕ!

4575

БУДИ УПОРНА,
ЛУСИ!

И, ВИЛИ
ЈЕ
ПОЧЕО
ДА
ДИШЕ...

ЕЈ, ЛУСИ! ЧИНИ
МИ СЕ ДА
СЕ ВРАГА
У ЖИВОТ!

МММ...

СВЕ
ЈЕ У
РЕДУ,
МОМЧЕ!
ДРЖИ
СЕ!

МНОГО ХВАЛА...

4576

ШТА ТИ СЕ
ДОГОДИЛО?

НЕ ЗНАМ!
АЛИ СЕ СЕ-
ГАМ ДА САМ
ТЕ ВИДЕО
КРАЈ КАЊА!

ОНДА МЕ
ЈЕ НЕШТО ГУР-
НУЛО У ВОДУ...
А ТИ СИ МЕ
ИЗВУКЛА...

ПРЕ НЕГО
ШТО ОДЕТЕ,
УМИНИТЕ ЈОШ
НЕШТО ЗА МЕНЕ!
ИШМАШЕНО МИ
ЈЕ РАМЕ...

4577

НЕГУ МОГИ
ДАЉЕ,
АКО МИ
ПОМОГ-
НЕТЕ!

ОХ!
ЗАБО-
ГА!

ЧУЈ...

ЈА САМ
ВИЛИ...
ВИЛИ
ГАРВИН!

А ЈА ЛУСИ
ГРАНТ! ОВО ЈЕ
МОЈ МУЖ БРЕД!
НЕ ЗНАМ КАКО
СЕ НАМЕШТА
ИШМАШЕНО
РАМЕ...

НЕ
БРИНИ!
ПОМОГИ
БУ ВАМ!

ВИЛИ ЈЕ ДАО УПУТСТВА...

ОДУПРИ
СЕ ЧВРСТО
НОГОМ И ВУЦИ
СВЕ ДОК РАМЕ
НЕ УПАДНЕ
У ЗГЛОБ!

ЧЕКАЈ,
БРЕДЕ!

ОВО ЋЕ
СИГУРНО
УЖАСНО
БОЛЕТИ!
ДРЖИ МЕ
ЧВРСТО
ЗА
РУКУ!

ХВАЛА!
БАШ СИ
ДИВНА
ДЕВОЈКА!

ОКЕЈ,
БРЕДЕ!
ПОЧНИ!

КАДА СЕ
ВИЛИ
ОСВЕСТИО...

ЗДРАВО...
ШТА СЕ
ДОГО-
ДИЛО?

ОНЕСВЕС-
ТИО СИ СЕ
КАД ТИ
ЈЕ БРЕД
НАМЕШТАО
РАМЕ...

ОН ТЕ ЈЕ ДОНЕО
ДО КОЛИБЕ, ПА
ОМО ТЕ СМЕСТИ-
ЛИ НА КРЕВЕТ!

ОДЕРА
ТИ СЕ
СУШИ, А
ЛУСИ ТИ ЈЕ
СТАВИЛА
ЗАВОЈ...

ТАКО
ЋЕ ТИ
БИТИ
ЛАКШЕ!

ЛУСИ...
БРЕДЕ...
ЗНАЈТЕ,
ВИЛИ
ГАРВИН ЈЕ
ВАШ ДУЖ-
НИК!

ВРЕМЕ
ЈЕ ЗА
ДОРУ-
ЧАК!
МОЖЕШ
ЛИ
САМ
ИЛИ
ДА ТИ
ПОМОГ-
НЕМ?

САМО
МИ ИСЕЦИ...
ВИЉУШКУ
ЋУ МОГИ
ДА ДРЖИМ!

КАКО СИ
СЕ ОНЕ-
СВЕСТИО У
ОНОМ КА-
НУУ, ВИЛИ?
ЗАМАЛО
ДА СЕ
СТРМОГЛА-
ВИШ НИЗ
ВОДОПА-
ДЕ!

Н... НЕ
СЕЋАМ
СЕ...

НЕ СЕЋАМ
СЕ НИ
КАКО
САМ ТАМО
ДОСПЕО...

ЧЕКАЈ...
КАМПОВАО
САМ КРАЈ
РЕКЕ И
ЧЕКАО
ДРУГАРА
ДА МИ СЕ
ПРИДРУЖИ...

ТАМАН САМ
ЛОВИО ПАС-
ТРИКЕ ЗА
ВЕЧЕРУ,
КАД...

НЕ,
ТО ЈЕ
СВЕ...
НИЧЕГ СЕ
ВИШЕ
НЕ
СЕЋАМ!

ВИЛИ, КАД ОМО ТЕ
СПУШТАЛИ У КРЕ-
ВЕТ, НЕШТО САМ
УОЧИЛА...

ИМАШ ОВДЕ ВЕЛИКУ МОДРИЦУ, КАО ДА ТЕ ЈЕ НЕКО УДАРИО! СЕГАШ ЛИ СЕ?

НЕ... ПОТПУНО МИ СЕ ПРЕКИНУО ФИЛМ...

ШТА ГОД ДА ЈЕ БИМО ДОГОДИЛО СЕ ЈУТРОС! НИСИ МОГАО ДАТО ДА ГЛОВИШ РЕКО ПРЕ НЕГО ШТО ОМО ТЕ МИ ВИДЕЛИ!

АМ... АМНЕЗИЈА! ДА, ТАКО СЕ ТО ЗОВЕ! СЕТИО САМ СЕ!

У ПРАВУ СИ! ТО МОЖЕ ДА ТЕ СНАЂЕ ОД УДАРЦА У ГЛАВУ!

ХВАЛА, ЛУСИ... ДА НИСИ МОЖДА НАШЛА НЕКИ НОЖ КАД СИ СТАВЉАЛА МОЈУ ОДЕГУ ДА СЕ СУШИ?

НЕ... СВЕ ТИ ЈЕ ОВДЕ! НЕМА НИКАКВОГ НОЖА!

МОЖДА СИ ГА ИЗГУБИО КАД СИ ИСПАО ИЗ КАНАУ!

МОГУЋЕ...

АЛИ ЈА НОЖ НОСИМ ВЕЗАН ОКО ГРУДИ! НЕКО МИ ГА ЈЕ ЗДИГНУО...

А ШТА ВАС ДВОЈЕ РАДИТЕ У ОВОЈ ДИВЉИНИ?

ГА...

ОХ...

ЛУСИ И БРЕД СУ ОДГОВОРНИ У ИСТОМ ТРЕНУТКУ...

ПРОУЧАВАМО ИНСЕКТЕ...

СКУПЉАМО БИЉКЕ...

ОДНОСНО, И ЈЕДНО И ДРУГО!

ДА! БАШ ЗАНИМЉИВО!

ОБОЈЕ ЛАЖЕТЕ И ТО ВЕОМА НЕВЕШТО!

ОН ЈЕ ДИВАН И МОРАМО ДА МУ КАЖЕМО... ЗНАШ, ОНО...

НЕ! НИ СЛУЧАЈНО!

БИЋЕМО ОДСУТНИ ЦЕО ДАН, ВИДИ!

НЕМА ПРОБЛЕМА... ОДМАРАЋУ СЕ... МОЖДА ЋЕ МИ СЕ ВРАТИТИ ПАМЋЕЊЕ...

ЗА ТО ВРЕМЕ, НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА УЗВОДНО...

ОВДЕ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА СЕ НАЂЕМ СА ВИЛИЈЕМ!

ВИДИМ НЕКЕ ЛУДЕ...

ШТА ОВО
ЗНАЧИ, ДО
ЋАВОЛА?

ОНАЈ
ТИП
РЕЧЕ ДА
ТРЕБА ДА
МУ СЕ ПРИ-
ДРУЖИ НЕ-
КА ЦУРА,
ЗАР
НЕ?

ДА! АЛИ
НЕ ДАНАС И
НЕ У ХЕЛИКОП-
ТЕРУ! ВАС ДВО-
ЈИЦА РУТИТЕ
И ОВО ПРЕПУС-
ТИТЕ МЕНИ!

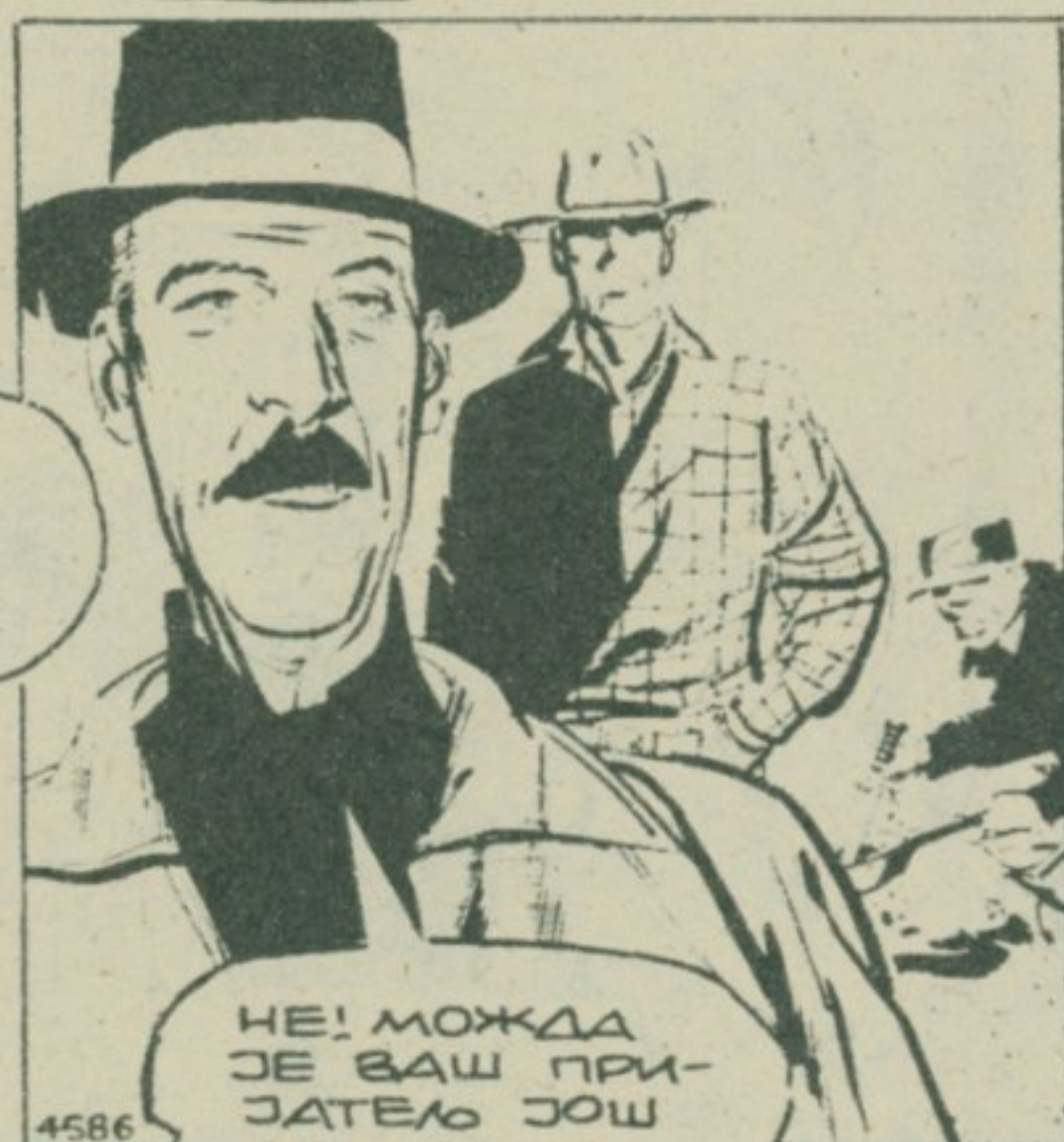
ДОБАР ДАН!
НИСАМ ЗНАО
ДА У ЈЕЛОУ-
СТОКУ ИМА И
ДАМА
РЕНЦЕРА!

ЈА НИСАМ РЕНЦЕР!
ДОШЛА САМ ЗБОГ
ПРИЈАТЕЉА!

ОВДЕ СМО
БЕГ ТРИ
ДАНА И НИ-
СМО ВИДЕЛИ
ЖИВЕ
ДУШЕ!

НИСТЕ
НАШЛИ
НИ
НЕКЕ
ТРАГОВЕ?

НЕ! МОЖДА
ЈЕ ВАШ ПРИ-
ЈАТЕЉ ЈОШ
НА ПУТУ!

МОЖДА!
УЗЛЕТЕЉЕМО
И ПОКУШАЈЕМО
ДА ГА НАЂЕМО!

ИДЕМО, ЏОНИ!

ЗАТИМ...

ДИВНО!
ОТАРАСИО
СИ ИХ СЕ
ЛАКО И
УТИВО,
ЧЕДЕ!

ДА...
ОНА ИНДИЈАН-
КА И ФЕД МУЖ
МОГУ СТИГТИ
СВАКОГ
ТРЕНУТКА!

ТАЧНО!
И НЕ ТРЕ-
БА НАМ
ОВДЕ НИКО
АКО ЖЕЛИ-
МО ДА ИХ
НАТЕРАМО
ДА ПРО-
ГОВОРЕ!

ЗАР СИ
ПОВЕРОВАЛА
ОНИМ ЛУДИ-
МА ДА НИСУ
ВИДЕЛИ ВИЛИЈА?
МОЖДА
ЛАЖУ!

ДА! ЛАЖУ!
ИДЕМО НА ЗА-
ПАД ДО ЈЕЛОУ-
СТОНСКОГ ЈЕЗЕ-
РА...

ИМАШ
ЛИ НЕКО
ОРУЖ-
ЈЕ У
ХЕЛИКОП-
ТЕРУ?

НЕ! А,
ШТА ЋЕ
НАМ?

НИЈЕ
ВАЖНО...
СНАБИ
ЋУ СЕ!

ШТА ТО
ПРИЧАШ?

ЏОН
ДАЛ СЕ
ОКРЕ-
НУО КА
МОДЕ-
СТИ...

ОХ! ДУШО!
БЛЕДА СИ КО
КРЕЧ! ШТА
ТИ ЈЕ?

ВИЛИ ЈЕ
МОЖДА
МРТАВ!

ЗАЛЕПИТЕ ЛУ НА КАРТОН
И ИСЕЦИТЕ. ХАЉИНЕ НЕ
ЛЕПИТЕ НА КАРТОН.

ЗАЛЕПИТЕ ЛУ НА КАРТОН
И ИСЕЦИТЕ. ХАЉИНЕ НЕ
ЛЕПИТЕ НА КАРТОН.

СВЕЧАНА РЕВИЈСКА
ХАЉИНА

ПРСК
ВЕЗЕН
СРМОМ

Значит кучмак

МЕКЕ
ЧИЗМЕ

МАЛО СПОРТСКИ
МАЛО ДАМСКИ

ПАНТАЛОНЕ
ХЕЛАНКЕ

НОСЕ
СЕ УЗ
ПРСУК
ИЛИ
ИСПОД
СВАКО-
ДНЕВ-
НИХ
ХАЉИНА

СТИЛИЗОВАН
КИНЕСКИ КОМПЕТ

ХИТ
ХИТ
ХИТ
ХИТ
ХИТ
ХИТ

НОВА ЛИЦА

УЛИЦА ОД МЕСЕЦА

**„КРЕНУЛИ СМО ЈЕР НАМ
ЈЕ БИЛО ЛОШЕ. НИЈЕ
НАМ СЕ СВИЋАО НАЧИН
НА КОЈИ ПОСТАЈЕМО
БОЛЕСНИ И НАЧИН НА
КОЈИ СЕ ЛЕЧИМО. БИЛЕ
СУ НАМ ПОТРЕБНЕ
ПЕСМЕ И МАЛО ВИШЕ
ДОСТОЈАНСТВА“. ПО
РЕЧИМА ЧЛАНОВА ТАКО
ЈЕ НАСТАЛА
БЕОГРАДСКА ГРУПА
„УЛИЦА ОД МЕСЕЦА“**

Занимљиво је да се у групи налазе тројица бубњара, од којих су двојица преузели нове улоге. Аутор свих песама, певач и гитариста Драгутин Савић је својевремено свирао бубње у групи Тврдо срце и велике уши, из које је овај састав и потекао. Другу гитару свира Иван Ранковић – Рака, који је донедавно свирао бубње у Катерини Великој. Сада у групи бубње свира Драгољуб Спасић а бас Бранимир Савић. Иначе, Рака и Бранимир Савић су такође били чланови групе Тврдо срце и велике уши. Сада су, окупљени под новим именом, издали албум са кога се већ издвајају песме „На небу су сви наши анђели“ и „Руже су црвене“. О разлозима честих прекида и дугих пауза у раду говори Драгутин Савић.

У једном тренутку смо се осећали сабијено и било нам је потребно неко отварање, могућност да неко чује наше песме а нисмо хтели да дозволимо да нас мењају. Људе чуди наш назив групе. Улица је увек означавала нешто лоше, увек је била знак нечег

тешког, а од месеца је мени увек долазило нешто лако. И то је стално неки однос тешког и лаког. Ја сам прво имао песме па је тек онда дошао назив групе, тако да је ово сређивање односа који ствара Улица од месеца. Моје песме су везане за почетак шездесетих, за време које памтим као клинац, када је почело другачије да се размишља и живи. Све се дешавало на улици и музика је била део тога. Кад сам био у четвртој разреди основне школе, у одељење је ушао директор и лењиром нам измерио дужину косе. Пошто ми је коса била дугачка девет центиметара морао сам на шишање. Све те новине су за мене биле значајне док нису постале масовна мода. Сада и мушке лутке у „Клузовим“ продавницама имају дугачку косу. Тако су и ствари у музици почеле да прате модне трендове. Зато смо се ми окупили око ових песама, јер смо се у међувремену погубили а хоћемо ипак да пружимо отпор неким стварима. Ове песме ме подсећају на време када је све имало свој разлог. Тако се у песми „Руже су црвене“ појављује стих из истоимене песме коју је својевремено певао Ивица Шерфези. Ја сам имао почетну строфу „Свуд се држе манекени/шминкери сујетни кретени/такав ти је живот робија/људи губе новац добија“, али ми се рефрен који сам написао уопште није допадао. И онда сам употребио рефрен „Руже су црвене, тајне су скривен/слатка је музика, ал’ништа не мења“. Желео сам да повежам строфу и тај рефрен, али људи нису схватили тај spoj и држе се само старог рефрена. А мени је тај слоган био потребан јер видим да га људи памте. То је нека универзална, романтична летаргија.

У песми „Одакле мени девојчица“ употребио сам стих „Са очима изнад сваког зла“, Владислава Петковића –

Диса из песме „Можда спава“. Тај стих сам увек памтио, јер је у њему изражена тако префињена духовитост да се све остало губи.

☆☆☆

– Раније, док смо као група Тврдо срце и велике уши радили плочу, сасвим смо се другачије осећали. Сада су се ствари промениле. Имамо више искуства, а што је најбитније људи из групе ове песме осећају као нешто заједничко. Јер, ја сам их урадио без њих али они их узимају као нешто своје. Ове песме стоје већ доста дуго а Иван Ранковић је одувек желео да их снимимо и да створимо групу. Мени је због школе, војске али и храбрости требало две-три године да се организујемо и поново „кренем у музику“. Веома ми је драго што смо се поново окупили и направили ову плочу. То је својеврсна захвалност креативности. Једноставно, осећамо велико задовољство. Мислим да се мало шта са тим може мерити. Јер, стварно смо успели нешто да пренесемо и да кажемо. Како су људи долазили у групу, тако су песмама давали свој печат. Бубњар Драгољуб је прилично изменио песме и у њих унео велики део себе. У продукцији нам је својим искуством пуно помогао Бата Ковач који је на плочи свирао и све клавијатуре.

☆☆☆

– Уверен сам да се ова плоча разликује од других, има неки мирнији ток и чини ми се да је потребно више времена да би ушла у уво. На њој сам радио на преносу осећаја, на пример мађарске музике. Бата Ковач ми је говорио да ће сви мислити како је то његов утицај, али није. Мађарску музику технички не познајем, али зато умет да урадим неке ствари које могу да дају ту атмосферу. На радију често слушам словачку и мађарску

музику. Те песме не знам али су ми по атмосфери доста блиске. Последњих година ретко слушам песме које долазе са Запада, а те две културе су сасвим различите. Ближа ми је ова друга и користим је када ми је потребна због текста. Та култура је блажа и зато нам је плоча таква.

Улица од месеца јесте донела мало другачију музику у којој се поред мађарских утицаја може наћи доста атмосфере и старе музике. У балади „Одакле мени девојчица“ превладава звук мале француске хармонике и неког готово заборављеног осећаја. Упркос томе, што је песма изузетно спора, често се врти на радију а појављује се и на неким доста цењеним топ-листама слушаности. Значи, Улици од месеца није требало баш тако много времена да дође до ушпију публике.

П. Ј.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Невоља са дискографском индустријом лежи у томе што је направљена за чудак. Топ-листе су препуне извештачених типова. Сви су они блесави, поготову ако је камера уперена у њих.“

Пол Хитон (The Housemartins)

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

„БУНТОВНИК“

Вратио се у стари град
И све је изгледало исто
као пре

Продавнице, школе и
фабрике су биле ту
Али лица људи су се
променила

А онда је кренуо полако
главном улицом
Скинуо је капут и
заврнуо рукаве
Размишљао о оцу и оцу
свога оца који су ту
живели

и како је он први од њих
напустио овај град
Наравно, није дошао
овде због опроштаја
Ту нема много шта да се
каже

Јер ја се сећам разлога
због којих је побегао

Он је бунтовник
Само бунтовник

Притиснут уза зид
И борећи се све док не
падне

Он је бунтовник

Никад се не окрећи,
немој поклекнути
Старац каже: већ смо се
видели раније
Пили су пиво и
разговарали о
пријатељима
који се нису вратили из
рата

Немој рећи да је он
сувише млад да би се
сећао

Не говори му шта је
добро а шта лоше
Само му дај шансу да
изађе и да се бори

Он је бунтовник
Само бунтовник

Све битке су добијене
Али он је још увек
бегунац

Он је бегунац

Када дође време за
одлазак

Немој стајати на мом
путу

Јер, овде за мене више
ништа није остало
Грабим напред, што
даље одавде

У рано јутро пролази
поред старог дома
По киши испод сивог
северног неба

Баштенска капија је
свеже обојена

Али ту има много више
но што то око запажа

За тренутак је застао
неодлучно

Сећајући се детињства
Као што се у тренутку
истине сударе два света

Он је бунтовник

„Rebel“

He made his way back to
the old town
And everything looked just
the same
The shops and schools and
the factories were there
but somehow the faces had
changed

So he went for a walk in
the high street
took his coat off and
rolled up his sleeves
he thought of his father and
his father before him
and how he was first one
to leave

Well he didn't come here
for forgiveness
there isn't a lot they can
say

'cause I remember the
reasons he first run away

He's a rebel
Just a rebel

Got his back to the wall
Gonna fight 'til he falls

He's a rebel

Don't ever look back –
don't surrender
the old man say they've
seen it before
oh they drink their beer
and they talk about friends
who didn't come back
from the war

Don't say he's too young
to remember
don't tell him what's
wrong or what's right
just give him a chance to
go out there and fight

He's a rebel
Just a rebel

All the battles are won
But he's still on the run

He's a rebel

When it comes time for
leavin'

Don't stand in my way
There's nothin' left for me
here

Gonna run, run away

In the morning he walks
past the old house

In the rain under grey
northern skies

there's a new coat of paint
on the front of garden gate
but there's more there than
first meets the eye

For a moment he stands
undecided
looking back on the days
of his youth
as two worlds collide in a
moment of truth

He's a rebel

ВИНО И ГИТАРЕ

Захваљујући прошлородишњем успеху са компилациј-
ским албумом „Standing On The Beach“, група Cure
(Кјур) се са новим жаром бацила на припремање следе-
ће плоче. И како су кренули са снимањем осладило им
се тако да је нови албум „Kiss Me Kiss Me Kiss Me“ („По-
љуби ме, пољуби ме, пољуби ме), испао двоструки.

Нисмо могли да замислимо да ћемо икад снимити
дупли албум – каже вођа групе и певач Роберт Смит. По-
чели смо да снимамо и нисмо умели да се зауставимо.
Још раније смо одлучили да нову плочу нећемо снимати
у граду и нашли смо одличан студио у једном францус-
ком селу. Поред тога што је двадесет четвороканални,
његова предност је што је смештен усред винограда.
Идеално место. Услови су били оптимални а вино одлич-
но, требало нам је два месеца да снимимо осамнаест
нових песама. Да студио није смештен у винограду све
би обавили за месец дана, али је овако било много за-
бавније.

Са ове плоче је скинут сингл „Why Can't I Be You“
(„Зашто не могу да будем ти?“) а издваја се и песма
„Hey You“ која групу представља у добро познатом плес-
ном светлу. Уосталом, осамнаест композиција представ-
љају врло широк избор, тако да нема дилеме да ће заба-
ве бити напретек.

Музика и текст: Брајан
Адамс
Изводи: Брајан Адамс

НАЈБРЖИ КАМИОН НА СВЕТУ

**ЧУДОВИШТЕ
ЈУРИ
ПУСТИЊОМ**

За командама чудовишта: Силвен Огије са кацигом, везан сигурносним појасом. Испод његове десне ноге притајило се 1.000 коња.

Представљамо вам победника овогодишње трке Париз-Дакар у „тешкој категорији“, циновски камион ДАФ турбо твин који с лакоћом прескаче узвишења, савлађује каљуге, џомбе и рупе, и развија брзину од 200 километара на сат!

Месецима пре релија у тркачким круговима шушало се да Холанђани спремају изненађење: ДАФ, један од највећих европских произвођача камиона, конструисао је

посебно за трку Париз-Дакар, која највећим делом води кроз Сахару, робусно возило тешке категорије чија снага достиже 1000 KS, а да може да развије брзину и до 200 km/h. Холанђани, који већ годинама раде на овом пројекту, изјавили су скромно да је то „камион за сваки терен“ и, као узгред додали да је „најбржи на свету“.

Прва јавна провера коју је ДАФ турбо твин доживео била је управо

чувена трка Париз-Дакар. Велики фаворит оправдао је поверење – победио је у врло тешкој конкуренцији. Ових дана „џин формуле 1“ приказан је новинарима изблиза.

Тркачка кола од 10 тона

Демонстрациона возња изведена је накнадно у Ајндховену, близу Амстердама, на огромном војном полигону, излоканом, блатњавом терену са брдима, рупама, џомбама... За воланом је

био најчувенији камионџија света Холанђанин Јан Лерој, у приватном животу власник мале фабрике аутомобила, а иначе троструки победник релија Париз-Дакар кога колеге зову „Неуништиви“, „Грмаљ“, „Полудели Макс“... То је хладнокрван момак после чијег стиска руке новинари дуго трљају утрнуле прсте.

Испод сваког полуоклопа од синтетичких влакана и стакла, дугачког преко пет метара, налази се

сакривена по једна огромна турбина јарко-црвене боје, која има 160.000 обртаја у минуту – објашњава Лерој. Оне и омогућавају мотору да развије снагу од 500 KS која се потом, одвојено, преноси на две осовине. Два моста за аутоматско кочење осигуравају контролу приказивања претварајући тако овог тешкаша од 10 тона у прави тркачки ауто за пустињу који у себи крије 1000 KS. Да би при великој брзини возило што боље приањало за

тло, ту су аеродинамична закрилца, као код возила формуле 1. Позади, непосредно испод њих, налазе се три циновска резервна точка.

Изненада је „Грмаљ” пријатељски лупио по леђима француског новинара Силвена Огијеа и љубазно му понудио да преузме команде његовог чудовишта. Узбуђен и срећан, Огије се успентрао у кабину која се налази на готово два метра изнад земље. Пустимо га да нам сам исприча како је доживео ову „пробну возњу”.

— Стављам кацигу и везујем се. Испред мене хоризонталан волан, поред мене хладнокрвни Холанђанин, али у ствари једино што сам у том тренутку приметио био је рол-бар, заштитни лук од челичних шипки које штите оне у кабини да не буду пригњечени уколико се возило преврне. Контакт. Буквално „на пола кључа”, ауто креће у облаку белог дима.

Са 150 на сат као на ваздушном јастуку

Испод моје десне руке мењач брзине, онакав какав имају полутегљачи од 40 тона, са укупно

ЛИЧНА КАРТА КАМИОНА ДАФ ТУРБО ТВИН II

СНАГА: 2 × 495 KS при 2.400 обрт/мин
БРОЈ ЦИЛИНДАРА: 2 × 6
ЗАПРЕМИНА ЦИЛИНДАРА: 2 × 11,6 l
ТУРБОКОМПРЕСОРИ: по два за сваки мотор
ПРЕНОС: два мењача, укупно 8 синхронизованих брзина
ВЕШАЊЕ: по 4 телескопска амортизера за сваку осовину
КОЧНИЦЕ: 4 диск кочнице
ДУЖИНА: 7,10 m
ШИРИНА: 2,50 m
РАЗМАК ИЗМЕЂУ ОСОВИНА ТОЧКОВА: 4,20 m
КЛИРЕНС (најнижа тачка од тла): 0,90 m
ТЕЖИНА: 10.000 килограма

Узбрдицу и узвишења овај тешкаш савлађује лако, као мотоцикл за крос. Без каишева посада би ударила о плафон главама. Зато „Полудели Макс” никад не скида кацигу!

ваздушни јастук пружа осећај као да брзином од 150 km/h, летим изнад земље.

Као прави сувозач, рели пилот, циновски Холанђанин ми додајује: „90 лево, четврта полако”. Борећи се с воланом успевам некако да улетим у кривину која је у том тренутку искрсла преда мном и на моје огромно запрепашћење, цео задњи део камиона се занео укосом као код правога рели возила. Нагло мотам огромни волан, осећам капљице зноја испод кациге, знам да сам ово лоше извео, али на неки необјашњив начин, све је у реду. Камион клизи тачно одређеном путањом.

У даљини испред нас појављују се дубоке рупе. Лерој не показује нимало узбуђења и ја, пун поверења, и даље држим руку на палици мењача. Прелазимо рупчаге пуних

30 метара другом брзином! То је грубо, врло грубо! Постаје ми јасно: да нисмо везани и да немамо кациге, главе би нам биле разбијене. Али, зато „тешкашу” ништа не фали. Он гура напред као да му возње никад није доста.

„Полудели Макс”, кога изгледа ништа не може да збуни, седи мирно крај мене док се приближавамо узвишењу високом 5-6 метара. Оклевам да јурнем на њега, али кад сам се нашао испред, са 80 km/h дајем гас и, буквално, га прескачем: у том тренутку сва четири точка одлепљују се од земље у фантастичном скоку. Нисам могао да верујем својим очима. Је ли ово камион или крос мотоцикл?

Требало је да прође

још неколико десетина километара да би се новинар Огије бар донекле привикао на „луди камион” који је излоканом цестом јурио брзином од 190 километара на сат, потпуно безбедно. Постало му је јасно зашто је турбо твин II освојио трку Париз-Дакар, једну од најтежих и најпрестижнијих у свету.

100 милијарди динара

ДАФ је дуго спремао своје циновско изненађење: пет година експериментисања, 100 старих милијарди улагања, безброј претходних проба које су Холанђанима омогућиле да усаврше мотор до максимума. Али, и исплатило им се — турбо твин II је изванредно обавио свој посао.

В.М.

Да би био сигуран при брзини од 200 km/сат, DAF турбо твин II има аеродинамична закрилца, као да је аутомобил формуле 1.

осам брзина (четири кратке за узбрдице, низбрдице, вучу и „чупање” и четири дуге за нормалну брзу возњу) са хидропнеуматским командама које су спојене са два кућишта мењача. И тада сам доживео свакако једно

од највећих изненађења у свом животу, иако сам возио најбрже чамце, јурио формулом 1, летео пробним авионима...

Захваљујући убитачном убрзању мотор турбо твина је ослободио своју необуздану снагу: 80, 90, 100 километара на сат.

Брзине се смењују уз пиштање компримираног ваздуха, шеста, седма, 140 km/h, гутамо писту као у неком сну, постепено, и без најмањег трзаја. И поред свих цомба и рупа. Само ми неки непостојећи

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

Оног тренутка када је ушла кроз врата знао сам ком типу жене припада: исцрпљена малограђанка, супруга богатог пословног човека који често избива из куће, са превише слободног времена. Педесетих година, здепаста, са сувишном шминком на лицу мрзовољном од превише мартинија. Али крој њене одеће и дотерана дугачка обојена коса су је одавали: такве су мирисале на новац. Пођох ка њој.

– Могу ли вам помоћи, госпођо?

– Желела бих телевизор – рече она гласом навикнутим да издаје наређења. – Један Супра. Најновији модел.

Супра X: добар знак. Покушао сам да изразом лица не одам своју нестрпљивост. Не смео муштерији да спомињемо специјалну особину овог модела док то она сама не тражи.

– Изволите овуда. – Поведох је кроз рај за купце испуњен све најновијим направама док не стигосмо до телевизора. – Ево нас. Да ли ишта знате о овом моделу?

– Ништа. – Глас јој је био изазивачки: – Покажите ми.

Помало нервозно, скинуо сам апарат са горње полице.

– Добро – осмехнух се својим најблиставијим осмехом. – Ево га. Најновији и најбољи, у то нема сумње. Ниједна друга компанија није у стању да га надмаши. Пре свега, ту је његова невероватно мала тежина. Свега десет фунти. Може се обесити о куку на зиду, може да стоји на властитим ногама... (Извукох их), може лако да се премешта са једног на друго место. Може исто тако добро да се користи и као портабл. Има изванредан пријем ван куће...

– Стварно – њен глас иако бахат изражавао је заинтересованост. Стадох да хвалим робу.

– Али то је само почетак. – Укључих га. Ватромет боја оживе пред нашим очима. У току је била нека парада: промицале су платформе посуте цвећем и украшене лепим девојкама. – Потпуна верност боја – обавестих је. – А ево и једне његове особине која вам неће често бити потребна. – Окренуо сам један од прекидача и слика је постала црно-бела. – Међутим, и то има својих предности. Побољшава пријем програма који се још емитује у црно-белој техници, као што су, на

Меги Надлер

пример, стари филмови. – Вратих боју и подесих наредни прекидач. – Наша тродимензиона особина. – Она климну, задивљена, а затим изненада устукну када букет жутих ружа који је бацила једна од девојака одједном као да изрони из екрана. Мењао сам канале док се није материјализовао оркестарски програм. – Има потпуну стереофонску репродукцију звука. Може да се појача додатним другим звучником по номиналној цени.

Она поново климну. Набрајао сам и остале вредности овог модела и завршио с напоменом да је гаранција доживотна. Настала је пауза. Чекао сам и надао се. А тада зачух опрезно питање:

– Колико ми је познато овај модел поседује и једну нарочиту особину о којој ми ништа нисте рекли.

Куцнуо је мој час. – Да – одвратих. – Неки од наших Супра X-14 де лукс имају једну додатну особину коју сте поменули. Не и овај овде, међутим имамо један изложбени модел у нашој просторији за приказивање. Ако бисте желели да погледате.

Она промрмља да се слаже и ја је пожурих у једну скучену, са свих страна завесама затворену кабину. Тамо се налазио Супра подешен на параду. Притиснуо сам дугме са стране, означено једноставно словом „S”. Наступи статичко пуцкетање и треперење. Подесих дугме за бирање канала и појави се један други приказ: два мала дечака занесено нагнула над шаховском таблом. „Тими!” позва један крештави глас. „Стигао је господин Клајн. Време је за твој час клавира. Пошаљи Цодија кући”.

„Аууу, мама...”

Госпођа Хојти-Тојти упуту ми један нестрпљив поглед. – Зар не можете да пронађете ништа другог? – упита она. Стадох поново да окрећем дугме за бирање канала. Опет статичко пуцкетање. Одједном појави се нова сцена. Овог пута, спаваћа соба. Једна љупка бринета седела је полуобучена испред писаћег стола, нервозно се поигравајући огрлицом од смарагда и избегавајући поглед побеснелог средовечног мушкарца испред себе. „Ја ти то нисам дао”, сиктао је мушкарац. „Одакле ти, реци ми, кучко, реци”. Зачу се бујица псовки које су чак и у овом нашем просветљеном времену ретке на ТВ. Ту ја дискретно искључих телевизор.

– Као што видите – рекох – часови пријатног гледања су пред вама. То вам јамчимо.

У очима моје муштерије појави се влажан поглед пун жудње. – Реците ми – поче она – могу ли увек изабрати канал који желим? Или...

– Ради слично аматерском радију – објасних. – Постоји извесна случајност. Али у томе и јесте драж. Уз мало вежбе, видећете да ће вам лако полазити за руком да проналазите одређена подручја која вас занимају.

– Колико оваквих апарата постоји? – желела је да зна.

– Веома ограничен број; за сада свега неколико стотина, и то углавном овде, у области Њујорка. Као што вероватно увиђате опскрбљујемо само одабрану клијентелу. Поседовати овакав апарат значи да идете укорак с временом. Међутим, њихова популарност расте.

– Сигурна сам да је тако. – У очи јој се вратио онај влажан поглед. – Реците ми још само једну ствар. Како вам то успева?

Навукох на лице маску достојанства. – Мислим да је јасно, госпођо, да се одабране локације, као што бисте ви рекли, прислушкују.

– Добро, али како вам то успева?

– Бојим се да је то трговачка тајна. – Испрсах се. – Па, онда, да ли сте се одлучили? – Било је очигледно да јесте.

– Колико?

Погледах је право у очи. – Педесет хиљада долара.

Није ни трепнула. – Узећу га. Написаћу вам чек за наш заједнички рачун. Можете позвати моју банку ради провере.

– Одлично. Хоћете ли да вам га ми испоручимо? Или бисте више волели...

– Мислим да ћу га понети са собом – рече она. – Хоћу да кажем, он је тако лак...

– Одлично. Дозволите да вам донесем други. Ово је наш изложбени модел. – Стадох да претурам по низу картонских кутија на поду. – Ох, само још нешто. Ако му икад буде потребна поправка... што се вероватно неће често догађати... али у случају да се ипак догоди... позовите нашег

човека. Немојте дозволити да ико други покуша да га поправља, ма колико да је квалификован. Ово је сложен уређај. Чак га можете уништити и самим погрешним отварањем кутије.

– Схватам. – Док смо обављали формалности, попричали смо још мало. Коначно она победоносно оде са својим новим уређајем.

Када је отишла, мој нови газда Ц. Т. дође до мене. – Па – рече, положивши ми очински руку на раме. – Није лоше за твој други дан. Успећеш ти, Џорџе.

– Тешко да се то може мени приписати у заслугу – признадох. – Као што сте рекли, модел се сам продаје.

– Ох, немој никада потцењивати важност успешног наговарања у задобијању муштерије, било које муштерије. Кад већ о томе говоримо, питам се како ће њен мужић реаговати када сазна колико је потрошила. Морам то вечерас гледати...

– Осмех, госпо, снима вас камера Кандид – закикота се он.

– Хоћете да кажете господине да нико још није схватио.

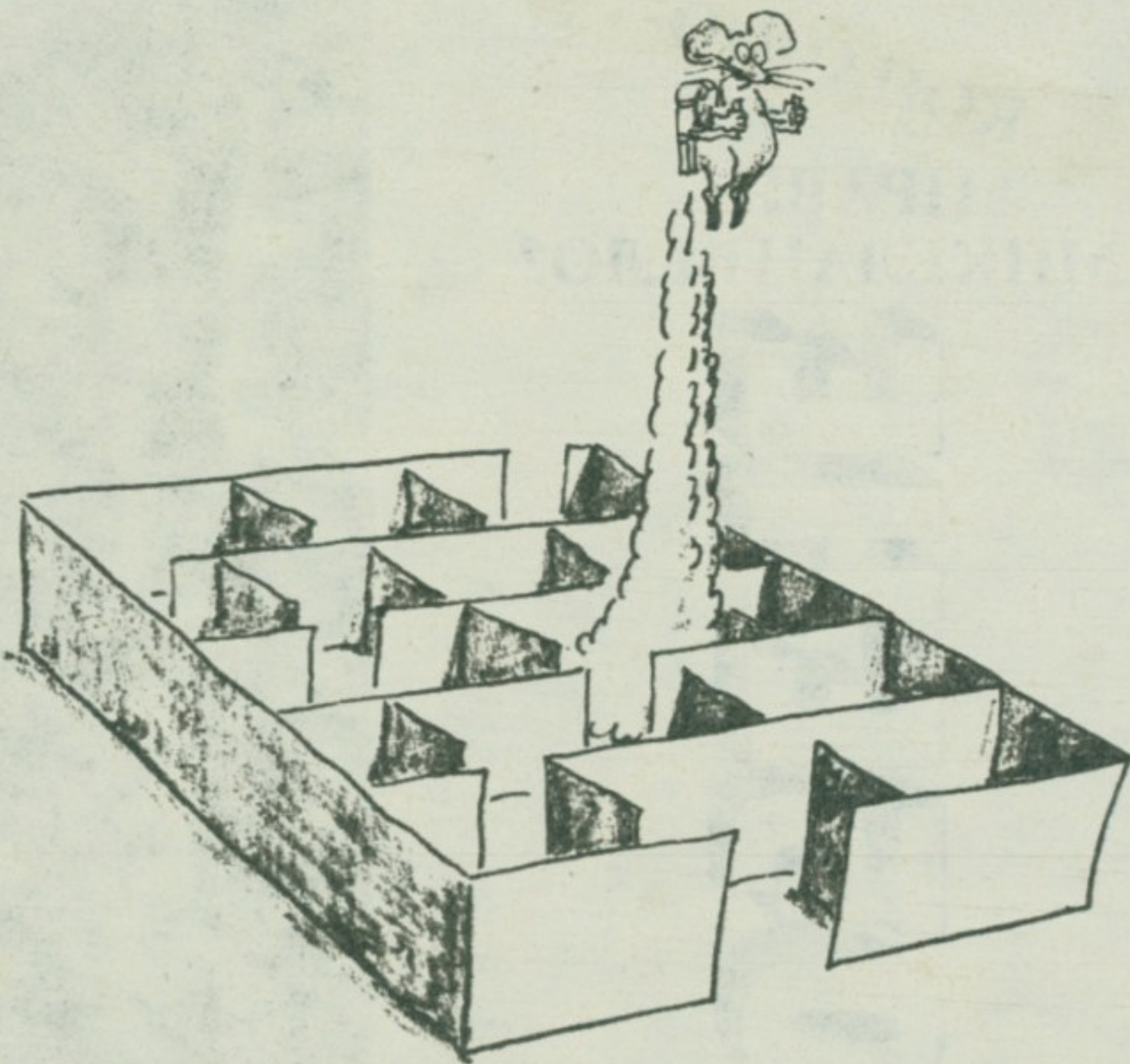
Он слегну раменима. – Можда двоје троје. Ја ни за кога нисам чуо. Људи који купују овакве ствари нису инжењери. Они не размишљају на тај начин. Камера ради само када је телевизор искључен, а шта је невиније од искљученог телевизијског апарата? А и да је неко схватио? Шта би могли да ураде сем да ћуте? Ово ситно задовољство је, знаш, врло заразно.

– Али, ако полиција на крају...

– На крају. Али тада нас више неће бити овде. Одувек сам желео да посетим Јужну Америку. – Он поново укључи телевизор и још једном се појави она иста спаваћа соба. Жена је, сада сама, лежала јецајући на кревету с једном шаком положеном преко јарко црвене маснице на образу. Ц. Т. ми је нешто рекао, али ја то нисам чуо: Усредсредно сам се на слику на екрану и размишљао о својој провизији.

Ако се овако настави, ускоро ћу и сам бити у стању да купим један од ових апарата.

SF занимљивости

Стара добра Европа поново хвата SF залет – на подручју филма. Током последњих неколико месеци на нашем континенту окончано је више занимљивих синеастичких пројеката. У француско-немачкој копродукцији снимљен је филм Крај линије са Џонијем Холидејом у улози одважног возача камиона који учествује у трансконтиненталном релију чија правила подсећају на она из Ролербола.

Француско-канадска копродукција Орн окупила је прворазредну глумачку екипу; ту су Доналд Сатерленд, Харви Кајтел, Ирена Папас, Ингрид Тулин... Редитељ је Фредерик де Фуко, а познати Мебијус позабавио се концептуалним дизајном. Посреди је сторија о групи преживелих после глобалног рата, који прибежиште налазе на једном острву...

У француским студијама завршен је још један амбициозан SF пројект. Посреди је дугометражни анимирани филм Гандар против металних ратника, рађен према мотивима романа Пјера Андревова с истим насловом.

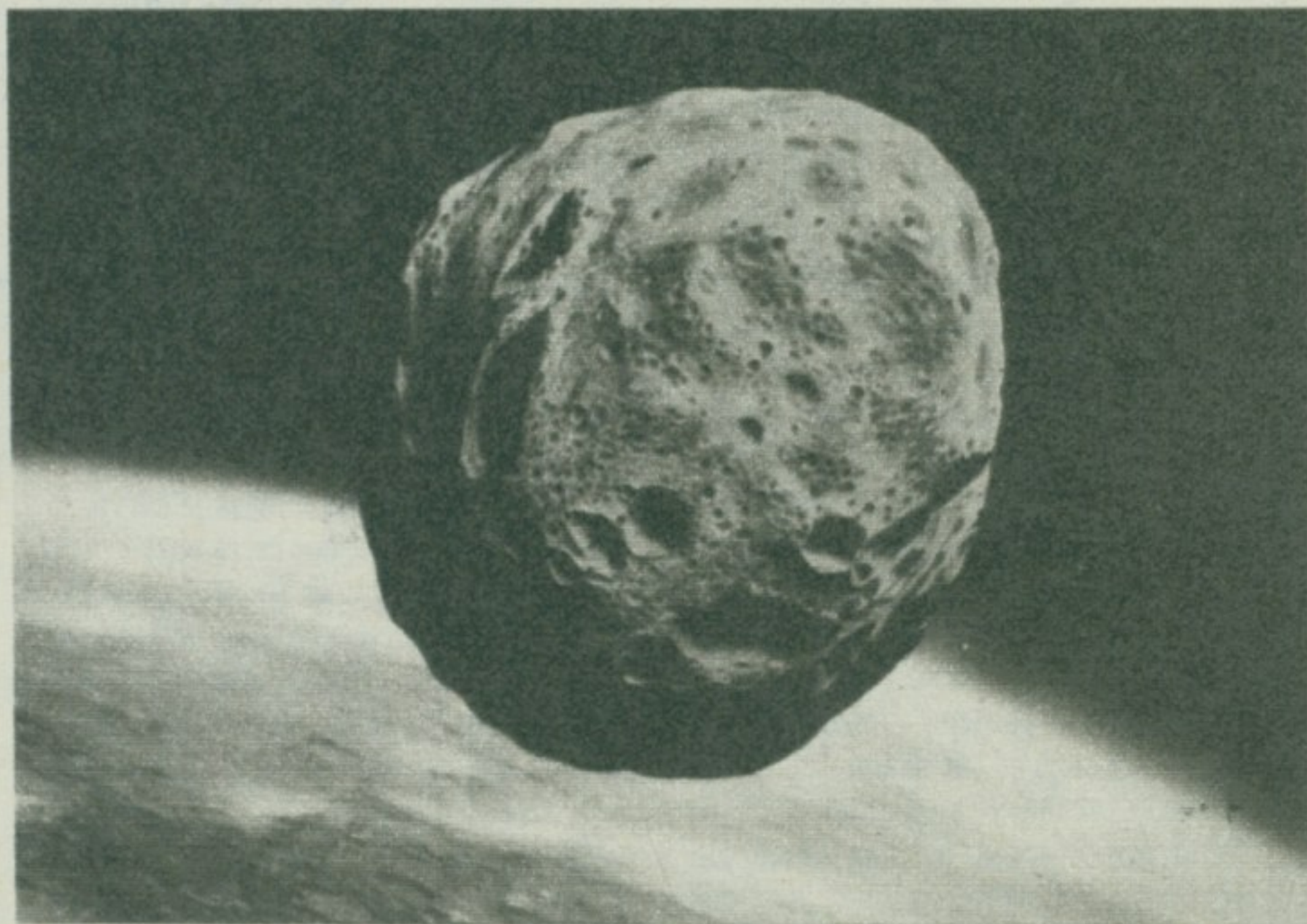
SF КВИЗ

Ево најпре тачних одговора на питања из прошлог броја:

1. Клифорд Симак
2. Лазар Комарчић
3. 1937.

Били сте у праву? Одлично! Да видимо да ли ће и ова питања бити подједнако лака:

1. Шта је то „Гетен“?
2. Шта је то „Аракис“?
3. Шта је то „Диаспар“?

САСВИМ
НЕПОЗНАТИ,
ИЛИ

КОНАЧНО

ПРАВИ
МИКЕЛАНЂЕЛО?

БОЈЕ ОСЛОБОЂЕНЕ ВЕКОВА

Нема умерених мишљења. Они који су против, сматрају да се ради о правој катастрофи. А полемике се воде око радова на фрескама којима је чувени италијански вајар и сликар Микеланђело Буонароти декорисао делове Сикстинске капеле пре готово пет векова. У овој капели, која се налази у склопу Ватиканске палате у Риму, читав тим врхунских италијанских рестауратора ради већ осам, а планира се да ће радити још пет година.

Од девет библијских призора из Старог завета на своду капеле, рестауратори су очистили три. Како сад изгледају те фреске? Они који су од почетка били уз Ђанлуџија Колалучија, који стоји на челу тима рестауратора, тврде да ће свет коначно упознати право Микеланђело. Кад се после врло напорног процеса чишћења, са фресака скинула вековима наталожена прљавштина, чађ, боја којом су сликари у 17. и 18. веку већ „поправљали“ Микеланђелове призоре, појавиле су се фреске у запањујуће живим бојама.

Чернобил у уметности

Да би се схватили аргументи који оправдавају рад сикстинских рестауратора, треба се мало подсетити технике сликања „ал фреско“.

Фреска се ради на свежем малтеру. Сликари морају добро да познају ову технику која изискује сигурну и брзу руку јер, рад на фресци не трпи велике исправке. Зид се припрема свакодневно и то само онај део који ће се у току тог дана завршити. Боја, односно су-

У Сикстинској капели читав тим рестауратора већ осам година ради на чишћењу фреска. Ослобођене дебелих слојева чађи, накнадног досликавања, библијски призори појављују се у бојама које збуњују

Старозаветни пророк Јонл пре и после чишћења: да ли је Микеланђело сликао и загаситим бојама?

ви пигменти, мешају се с водом и њима се слика по свежем малтеру који везује боју тако да она постаје саставни део зида. Ако се фреска зналачки уради, пример су фреске по многим нашим манастирима, њен „век трајања“ је веома дуг. Не може да је уништи ни вода која би се на њу сливала. Не смета јој ни ако се нови слој боје нанесе преко. Наравно, погубна је једино прљавштина, посебно дим и гареж кога има доста по црквама, баш као и у Сикстинској капели која је, и тога треба да се присетимо, дуго била осветљавана свећама.

Управо тај гареж и накнадне интервенције рестауратора из протеклих векова Ђанлуџија Колалучија и његов тим сада отклањају. Па кад је тако, шта им се онда замера?

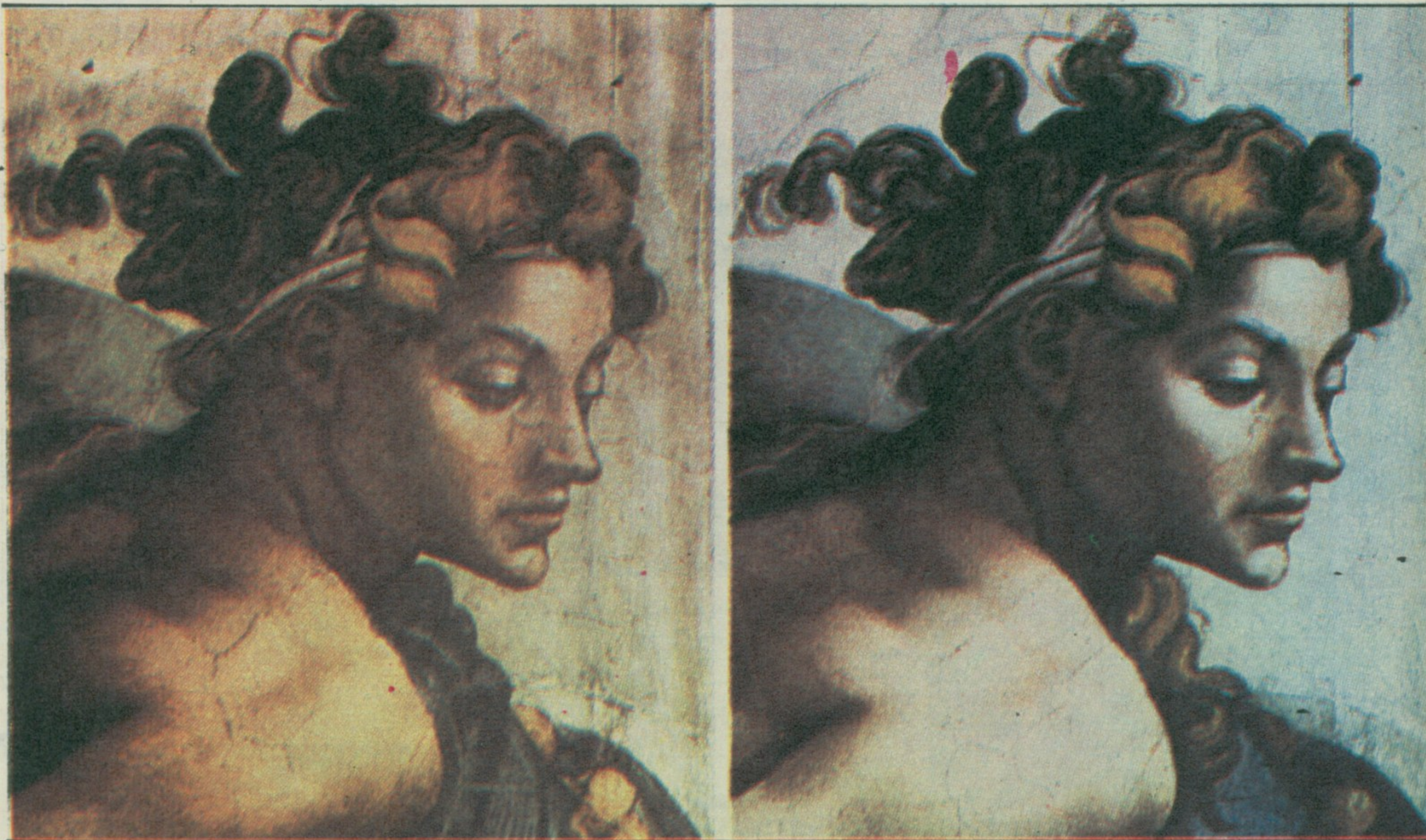
Противници тврде да је Микеланђело био врло рафиниран сликар и да је сигурно, радећи и ове библијске призоре у Сикстинској капели, посао обавио, пре свега врхунски у техничком погледу. Није могло да му се догоди, као његовом исто тако чувеном савременику, Леонарду да Винчију, да у занатском смислу погреша. Леонардо очигледно није био срођен с овом техником тако да му се догађало да му „беже“ боје са зида, баш као у познатој Последњој вечери. С обзиром да су Микеланђело и Леонардо били вечити ривали, Микеланђело је на све начине настојао да надмаши свог цењеног колегу. „Држао је у малом прсту“ технику „ал фреско“.

Само, кад се фреска заврши на њој још може да се ради и то такозваним „ал секо“ поступком. Кад се малтер осуши, „на суво“ могу да се тонирају ликови и призори, да се додају тамније нијансе.

Противници управо тврде да је тако радио и Микеланђело. Сасвим су сигурни да та-

Рад се обавља пажљиво, у етапама.

Детаљ са фреске. Тачно се види да је, после рестаурације, златан прамен на коси „изашао“ из хаљине.

ко велики сликар не би урадио фреске у бојама тако јарким и светлим какве се сада, после рестаурације, појављују.

Међу најгласнијим противницима је и Џејмс Бек, управник одељења за историју уметности на Колумбија универзитету. Бек тврди да се читав посао обавља без икаквог познавања Микеланђеловог времена, без удубљивања у историјске чињенице и без правог познавања уметничког рада. Џејмс Бек каже да то што се ради с Микеланђелом може једино да се пореди с трагедијом која се догодила кад је експлодирао амерички спејс-шатл после лансирања.

Други зналац, дугогодишњи ликовни критичар у америчком часопису „Тајм“ гневно изјављује да Колалучи прави од Сикстинске капеле обичну разгледницу, с благом примесом кича. Каже да је то што се догађа прави Чернобил у уметности.

Сведочанства савременика

Логично је да се треба позвати на изворе из Микеланђеловог доба да би се евентуално сазнало ко је у праву. Да видимо шта каже Ђорђо Вазари (1511–1574) који нам је оставио драгоцену сведочанство у књизи „Животи италијанских сликара“.

Микеланђело је желео да дотера неке делове поступком „ал секо“ – драперије, позадину, него и то ултрамарин бојом и да уради неке орнаменте у злату... Међутим, није имао кад јер је скела на којој је радио морала да се скине до Свих светих, односно до 1. новембра 1512. на захтев папе Јулија II, по чијој поруцини је Микеланђело и радио. Према томе, по сведочењу Вазарија, Микеланђело није желео да „ал секо“ поступком за-

тамни своје фреске додавањем црне, како упорно наглашавају противници него је, напротив, желео да фреске још посветли и учини живљим.

Заговорници читавог рестаураторског поступка који је још у току, даље тврде да, мада је рад на фрески врло брз, ипак оставља довољно времена једном великом znalцу, какав је био Микеланђело, да део призора који ради ослика у потпуности бојама које је за тај део испланирао. Значи, сасвим су уверени да Микеланђелу није било неопходно да ради „а ултима мано“, односно да било шта поправља једном кад се малтер са фреском осушио. Према томе, течност АБ-57, којом ради Ђанлуиџи Колалучи са својим тимом, није могла ништа да уништи или скине од оног што је сам уметник урадио. АБ-57 скида само дебеле наслаге прљавштине која је сакрила сву лепоту Микеланђеловог дела.

Уосталом, фреске су и замишљене да се „показују“ при дневном осветљењу и светлости свећа. Оног тренутка кад уђу телевизијске камере и јаким рефлекторима осветле фреске, оне потпуно губе од своје праве лепоте. Јер, не треба заборавити да су замишљене да се гледају с раздаљине од 20 метара, колико је таваница висока.

Једно је сасвим сигурно. Полемике које су се разбуктале само су још више заинтересовале туристе да виде „чудо“ звано „нови“ Микеланђело. Кроз Сикстинску капелу сада дневно прође око 18 хиљада посетилаца. Ако се посете наставе тим темпом, читав рад на рестаурацији брзо ће изгубити смисао јер ће нова загађења поново прекрити „коначно право Микеланђело“.

А можда ће то бити и најбоље, задовољно трљају руке противници. Јер, чему скидати векове са фресака, у тако новом руху оне немају неопходну патину времена. **В. С.**

ОКРШАЈ НА (ДЕВЕТОМ) НИВОУ

Иако су оцене стручне штампе најчешће сасвим противуречне, у случају фирме Level 9, сви оцењивачи се слажу: она је данас сигурно најпознатија и најпопуларнија на тржишту авантуристичких игара. Такође се може рећи да су њихове авантуре прилично игране и код нас, што је свакако успех јер се за наш народ не може баш рећи да су „љубитељи авантура“.

Само по себи, поставља се питање зашто је то тако. Па, ако је неко макар само бацио поглед на Colossal Adventure, Adventure Quest, Dungeon Adventure, Snowball, Lords of Time, Return to Eden, Erik the Viking, Emerald Isle, Red Moon, Worm in Paradise или Price of the Magik, донекле би му било јасно: дуги и сликовити опис локација, опширан речник и прецизне а занимљиве поруке су најјаче стране свих њихових авантура. Била би неправда не одати признање момцима из Level-а 9 за увек интересантне сценарије, узбудљиве заплете и оригиналне проблеме у игри. Због стално нових идеја није могуће дати увек прецизна упутства за успешно играње...

Ипак, код свих авантура које је потписао Level 9 карактеристичан је велики број предмета који су у „оптицају“ у игри. Зато, користите команду EXAMINE (ако неки

од појмова на енглеском језику није јасан, погледајте речник) што је могуће више: никад се не зна да ли ће компјутер у том моменту дати неку корисну информацију или вас упутити на правилно коришћење предмета. Тако, у игри LORDS OF TIME када ближе погледате жабу коју сте раније нашли у игри, рачунар ће одговорити само са: Cute, што значи слadak, слатка. Ви зато пољубите жабу и ето чуда невиђеног.

комплекс локација. Можда све ово звучи лако, али размислите мало: како бисте сазнали шта у ствари нека од личности жели? У авантурама Level-а 9 није могуће само ређати предмете које можете пружити некоме, па да он прихвати жељени, а остале одбије. Штос је у томе што ако некоме дате погрешан предмет он одговара нешто у стилу: „То ми баш и не треба, али када ми га већ дајеш...“ и пред-

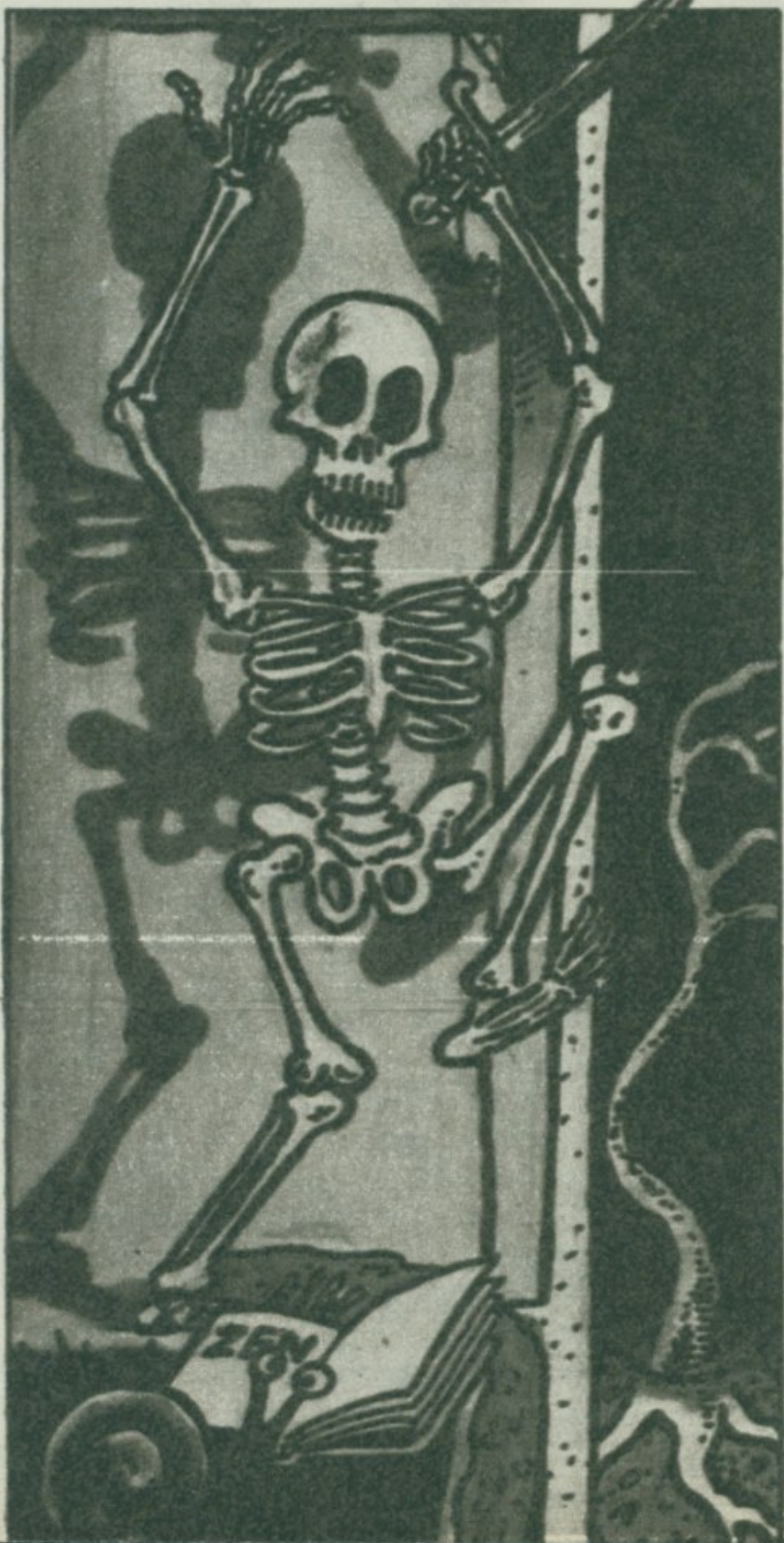

мет заувек нестаје. Зато, пре било ког потеза, снимите локацију на касету командом SAVE или на RAM Disc, командама QSAVE или RAMSAVE. У случају грешке, увек можете учитати претходно стање.

Иако све то звучи компликовано и заморно, често није све тако црно. Логичким размишљањем може се доћи до правог закључка: изгладнели просјак би свакако волео да му ви дате нешто за јело, зар не? Али, ако испред себе имате једнорога који би очигледно желео нешто, ту проблеми већ наилазе... Но, ако замислите њега као симбол нежности или чедности, можда вам падне на памет да му пружите орхидеју ретке лепоте коју сте можда нашли уз пут. Овај једнорог је

У PRICE OF THE MAGIK-у се, пак, налази један прилично мистериозан предмет, назван Eyebright. Проучавањем овога добија се исто тако мистериозан одговор: Rub into eyes. Пошто је у оближњој кући мркли мрак, а ту компјутер на команду HELP одговара да је за наставак авантуре потребан Eyebright, ви му наредите: RUB EYEBRIGHT INTO EYES. Тако сад можете гледати у мраку. На жалост, старије игре, настале пре SNOWBALL-а, не омогућавају вам овакав начин игре. Команда EXAMINE се ретко покаже корисном, но ви је, ипак, што је могуће више користите - никад се не зна... Ипак, пре неколико месеци Level 9 је издао своје раније авантуре (које већином нису имале ни графику) у компилацијама JEWELS OF DARKNESS (где су COLOSSAL ADVENTURE, ADVENTURE QUEST и DUNGEON ADVENTURE, све са графиком и више текста) и SILICON DREAMS (овде су SNOWBALL, RETURN TO EDEN и WORM IN PARADISE). Ови комплети програма су свакако бољи од старих авантура, па ако можете, пронађите њих.

Да се још задржимо на предметима који се налазе у игри. Најчешће су управо они неопходни да би се игра завршила: сваки предмет има своју намену и само треба пронаћи начин да би се исти могао најбоље искористити. Често одређени предмет треба дати некој од личности, животињи или креатури у игри да би заузврат добили неки други предмет, информацију или да би вам се отворио пролаз у неки нови

сместен у авантуру ADVENTURE QUEST.

Међутим, некада, због програмеровог превида, деси се да играч искористи неки од предмета и без његовог знања! Пример - LORDS OF TIME, играч се пење уз планину, а на врху је сабласти тигар кога боли зуб. У играчевом инвентару се налази коплје и тигар дозвољава да га овај нахрани (храном за мачке) и извади му зуб. Компјутер ни једном једином речи не указује на то да играч у ствари коплем држи тигра на безбедном одстојању! Ако би то све покушао, али без коплја у рукама, десио би се нешто веома непријатно. Такође, фрустрирајуће је што вам компјутер понекад не предочава како бисте могли извести неку од ствари које су одлучујуће. Аутор овог текста је дуго разбијао главу како да дохвати лијане поред реке и пребаци се у Тарзановом стилу на другу страну. На крају, прибегао је очајничком захвату: редом је узимао све предмете који се налазе у дотадашњим деловима игре и

са сваким изнова покушавао да дохвати лијане. На крају крајева, налетео је на бродску куку која служи (очигледно) за причвршћивање морнарских лестви или сл. Уз помоћ те кукe све ствари су даље лаке. Занимљиво је да EMERALD ISLE, авантура у којој се појављују онај изгладнели просјак и бродска кука баш не обилује нелогичностима, па је у штампи од свих Level 9 авантура најпре препоручују почетницима који ће се сусрести са једном комплексном али константно занимљивом авантуром.

Обратите пажњу на још нешто: у авантурама Level 9 често се појављују личности које вам помажу или одмажу у игри. Имајте на уму да ни у једној од досадашњих игара ове фирме, личности нису биле обдарене неком „вештачком интелигенцијом“, као у Melbourne House-овим играма. Нове игре вам омогућавају да комуницирате са њима али крајње штуро. Јер, личности вам упућују онолико порука колико је минимално за упућивање играча на прави траг. И поред тога, на те кратке поруке треба обратити пажњу јер често говоре више него што се то на први поглед чини. Вратимо се, опет, EMERALD ISLE-у: ако сте у једном делу игре залутали у дун-

глу, зачас ћете зарадити неку тропску болест и ваш живот је у опасности. Болничарка, која се налази у оближњој болници, једина је која вам може помоћи. Но, она вам упућује поруку: „Здравље је златно“... И шта сад? Ако при себи имате златни новчић, решење се можда већ назире: дајте новчић болничарки, у замену за вакцину.

Као што сте видели, до сада смо се углавном бавили предметима и њиховој (одлучујућој) улози у играма. Но, они, ма како важни били, нису једини чинилац авантуристичких игара. Обратите пажњу и на описе локација. Авантуре до PRICE OF THE MAGIK-а нису омогућавале кориснику да манипулише са појединим детаљима са описа. Међутим, пажљивим читањем описа локације или понекад гледањем слике, могу се открити неке ствари: тако, прилично експлоатисана команда DIG у авантурама Level-а 9 изведена је до перфекције. Та команда често нервира играче јер су принуђени да у свакој локацији испробају копање јер иначе неће доћи до неког важног предмета или локације. У овом случају, копајте тамо где видите да је меко, копајте по буцацима у пећинама, копајте испод палми или по песку. Резултат се да видети... Једна од препрека за почетнике који желе да играју авантуре (осим немогућности креативног, логичког размишљања и тренирања мозга) јесте непознавање језика који је кључан за комуникацију са рачунаром. Програми деветог нивоа (Level 9) су се потрудили да направе обиман речник са мноштвом синонима у свакој игри, што олакшава рад онима који му нису вични.

Условно речено новије авантуре као што су RED MOON или PRICE OF THE MAGIK промениле су концепцију стваралаштва Level 9: сада је у питању велики број локација које су међусобно испреплетане и игра тражи од играча да истражује цео простор, црта мапу, а не да се креће по устаљеном реду и решава део по део као раније. Сада је могуће да играч сам бира којим ће редом извршавати задатке, а много се полаже и на истраживање: мноштво креатора вреба иза сваког пошкa а свака од њих има своју слабост у виду неког од предмета.

Креатуре које се појављују, углавном, НЕ треба убијати. Све у свему, авантуре Level 9 су изразито мирољубиве. У ранијим радовима било је готово апсолутно немогуће, без каснијих последица, употребити силу за решавање проблема. Сада је ствар доведена до границе префињености: играч има одређени број „поена“ снаге, који опада ако се играч бори или се повређује. Међутим, и када успе у обрачуну са неком од креатура, биће прогоњен духом исте, па ће онда бити „ајде Јово, наново“. Битка и све остало.

И ето, стигли смо до краја првог дела серије текстова „Како постати прави авантуриста?“ Надамо се да ће овај текст помоћи онима који се хватају укоштац са проблемима измишљених светова, иако је давати неке одређене савете у случају Level-а 9 заиста тешко. Разлози су више пута помнути. Зато, примењујте што више погледај-узми-дај систем за предмете и уздржите се од убијања, бар до следећег наставка, где ПРОБЛЕМИ ТЕК ПОЧИЊУ.

Никола Поповић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	СЛА- ДАТИ У СВЕ- ЖАЊЕ	МЕСТО КОД НОВОГ ТРАВИ- КА	МЕСТО КОД АЛЕК- САН- ЦА	ДИВ И ЛОВАН ИЗ ПРА- КОГ МЛА	ЗГРА- БИТИ ОПОПА- СТИ	ЛУТКА- ИДЕМ НАШУ ШУРТИ КОСУ	НАПАД
У ПРИ- ЛМНО ВЕЛИ- КОЗ МЕРИ	м	о	б	о	с	к	а
ВРЕТА УЛАВ- ЦА У БОКСУ	а	т	е	р	к	а	т
МУЗД ЕП- СКОГ ПЕС- НИШТА	к	а	в	м	о	т	а
ОБЕРИ- КА НА МЕШТА ЈА ИЗ ОПЛО- ЦА	о	р	м	о	и	м	к
НЕ- МАЛКИ КОМПО- ЗИТОР РА- ХАР	в	а	т	н	е	р	ЗНАК ЗА СИМ- ЛИ- ЈУМ
ПРВО СЛОВО АЗБУ- КЕ	а	РТИЈА НАСКО- ТИ НИШТА- ТИ	р	ДЕО ТЕ- РАЗИЈА НАШЕ МОРЕ	т	а	с
БИТИ У ВАЖ- НОСТИ	т	р	а	ј	а	т	н
ОДАТИ	н	з	г	а	т	м	ОДЖ- БЕЛО ЛИЦЕ ПРИ ВЕЧА- ЊУ
ЗЕМНО- РАДНИК	ЈАМЕР ПОД- ЗЕМНИ ПАКАО	а	ЕП ПЕ- ВНИЦА КЛИК РОМАН РАСТОЈА	г	м	„МЕТАР“ САГ, ТЕПЛИХ	а
б	а	т	а	т	ПРИМОР- СКА УБ- РЕМЛА ЗНАК ЗА МАКАР- ОКУ	т	а
„РАДИ- ЈУС“	г	м	н	и	и	и	т
ВРЕТА ВОДНО ЗИВА	ИЗВО- СЕНЕ ОПТИКА СА КО- ИДЕМ	а	ЛЕТОПИС КРЕТИТЕ СВЕТА УПРАВИ- ТЕЛСТВО	а	н	а	и
ПРОМА- ШАЈ У ОУДА- ЛУ	к	и	к	с	НИШТА (ПРОВ) СРЕДНО- ЗЕМНА ВИКОКА	и	з
ПРЕТИ- НА У ЧИЛЕУ	а	т	а	к	а	и	а
МОСКИ РАК	а	р	о	т	„ДУМУ- НИЈА“ ЗАКО- ВНИЦА (МН.)	р	
ПРИПАД- НИК ПЕР- МАН- СКОГ ПЛЕМЕ- НА	а	и	е	и	а	и	УКО- ТРАНИ ВОЗ
АУТОР ОПЕРЕ „КОШТА- НА“ ПЕТАР ВОЈОВИЋ	к	о	к	о	в	и	т
Р	ф	и	р	а	т	и	
УВАРА- ТИ (НЕМ.) ШВЕДСКИ ПРИРОД- НИК НАРА	и	и	е	„НАРАД- НА РЕ- ПРЕМ- КА“ „ТОНА“	и	р	
АЖДА- ЈА ЗМАЈ	а	и	а	ДИВНА РУЖА (СТР.)	т	е	а

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: текстил, анатема, положен, Арелина, жм, Анит, Оно, Аца, соба, ар, лук, Н, селити се, кокошар, спомен, поводац, лавабо, р, Н, тилит, д, Илава, их, ЗА, растење, Амир, иб, тетница, идеалан.

ШТА

НОВОтарије
НОВОтарије
НОВОтарије

НОВОтарије
НОВОтарије
НОВОтарије

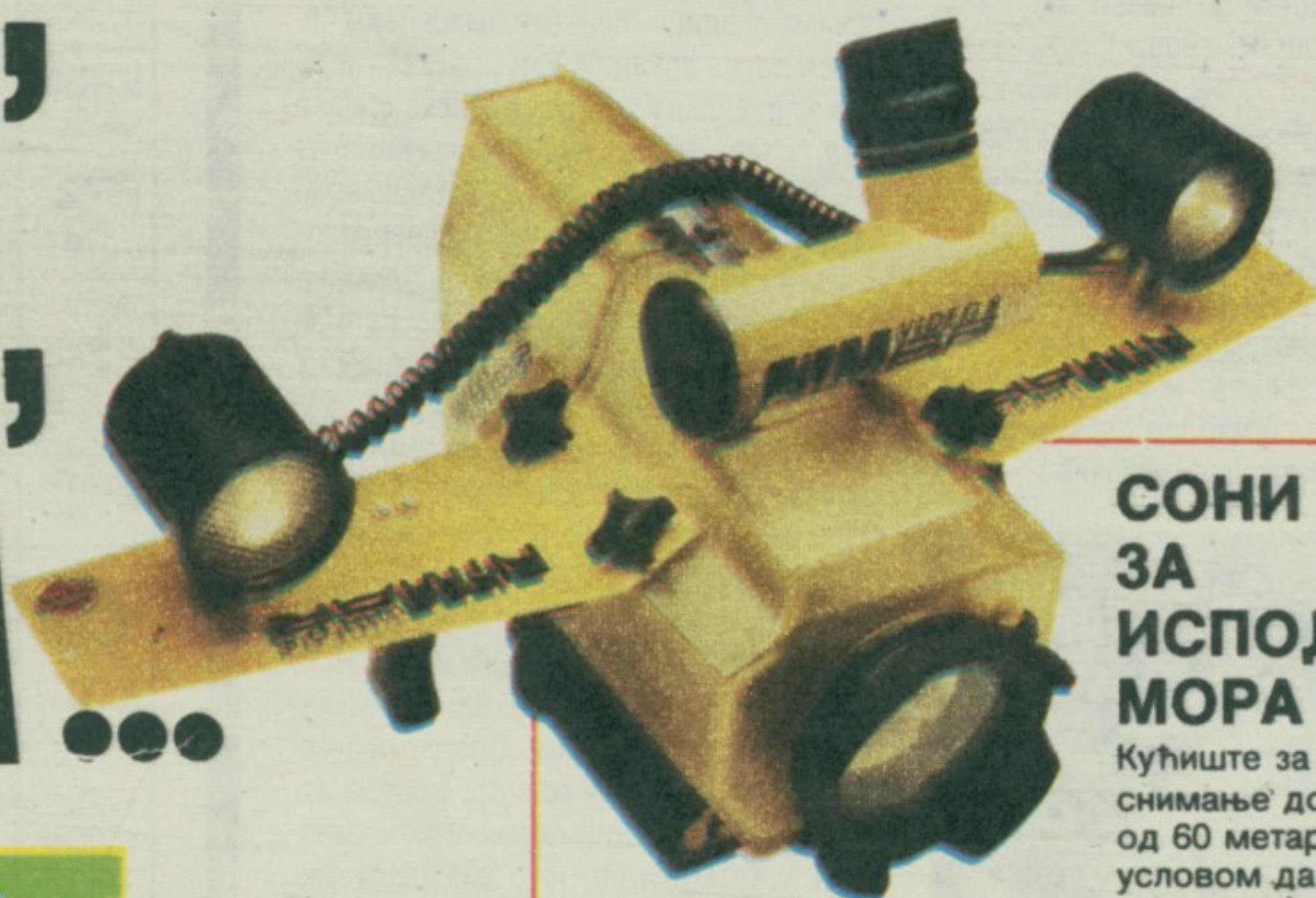
ВОЗИ, НОСИ, СЛУША...

За
летње
авантуре

ЛАМПА КОЈА ВРИШТИ

Халогена џепна лампа далеког домета (300 метара!) која у случају опасности не само да даје светлосни већ и звучни сигнал. Кад се нађете у невољи, помоћу ње можете слати и позив у помоћ Морзеовим знацима, наравно ако сте се у том смислу на време „описменили“. Цена 2,5 ст. милиона.

СОНИ ЗА ИСПОД МОРА

Кућиште за снимање до дубине од 60 метара, под условом да сте човек-жаба и да имате камеру Sony CCD V7, плус пројектор 2 x 75 W. Цена само за дубоке џепове: 160 старих милиона.

РИБИЦЕ- ПУТНИЦЕ

Ако је ваш омиљени кућни љубимац нека нежна рибица, а и ви сте мека срца и не волите да је саму остављате код куће, више не морате да се због тога секирате: једноставно је поведите са собом на посао или ако крећете на одмор аутом, авионом, а све то у овом љупком рибо-пртљагу. Цена торбице-акваријума милион и по наших старих динара.

КАЦИГА ЗА ДВОЈЕ

Може је носити и најглаватији мотоциклиста али, исто тако, ако је позајми и својој сапутници, ма како она ситна била, и њој ће бити таман. Наиме, кацига се по потреби повећава и смањује захваљујући механизму који ради по систему вијка. Цена није двострука – нешто преко три милиона старих динара.

МОРНАРСКИ НОЖ

Половином оштрице као од шале сече челик, другом половином пролази кроз дрво као кроз сир. У футроли су још и компас и камен за оштрење. Рекламирају га следећом паролом: „Свом власнику гарантује да ће преживети“. Цена: 20 милиона ст. динара, што и није страшно кад се узме у обзир живот.

ЈЕДНИМ УДАРЦЕМ

Статистички је доказано да је у већини станова купатило једино место где човек може на миру да пати, плаче, чита писма, романе, новине, решава укрштене речи, а однедавно и да ужива

захваљујући новоизмишљеној комбинацији која је пред вама. Онај ко није отишао нити на море нити на планине може да бира хоће ли да слуша омиљену радио-емисију, да телефонира или нешто треће. Цена импресивна: готово 10 ст. милиона.

У ПЛАНИНЕ ЈЕР ТАМО НЕМА ЗИМЕ

Ако се спремате на Аконкагви, Хималаје или, да кампујете на Жабљаку, ево за вас идеалне вреће за спавање: то је права правцата перина од импрегниране тканине испуњена гушчијим перјем. Цела врећа тежи само 1400 грама! Цена на висини: 27 ст. милиона динара.

КОНТРА КЛИЗАЊА

Кад сте већ на планини, пред вама је дуго пешачење шумским стазама или цветним ливадама. Да се не оклизнете на мокрој трави, низ блатњаву или снежну падину, ту су ове специјалне „ходаљке“ од платна и коже с изливеним крампонима. Цена: 8 милиона, старих.

СВЕМОГУЋИ АШОВЧИЋ

Ова мала лопата зачас се може претворити у секиру, тестеру, нож... У футроли се налазе још и: бусола, крем за паљење ватре, пинцета, фластер, отварач за конзерве и боце, игла, конач, секач и... шта ћете више. Збирна цена: нешто око 10 старих милиона.

ЗА СКИПЕРЕ

Сат за све оне који једре, плове, обилазе око Јадрана, Медитерана, света. Показује наилазак плиме и осеке, правац север и — колико је сати. Цена: 35 ст. милиона.

СВЕ СВОЈЕ У ЦЕПУ НОСИМ

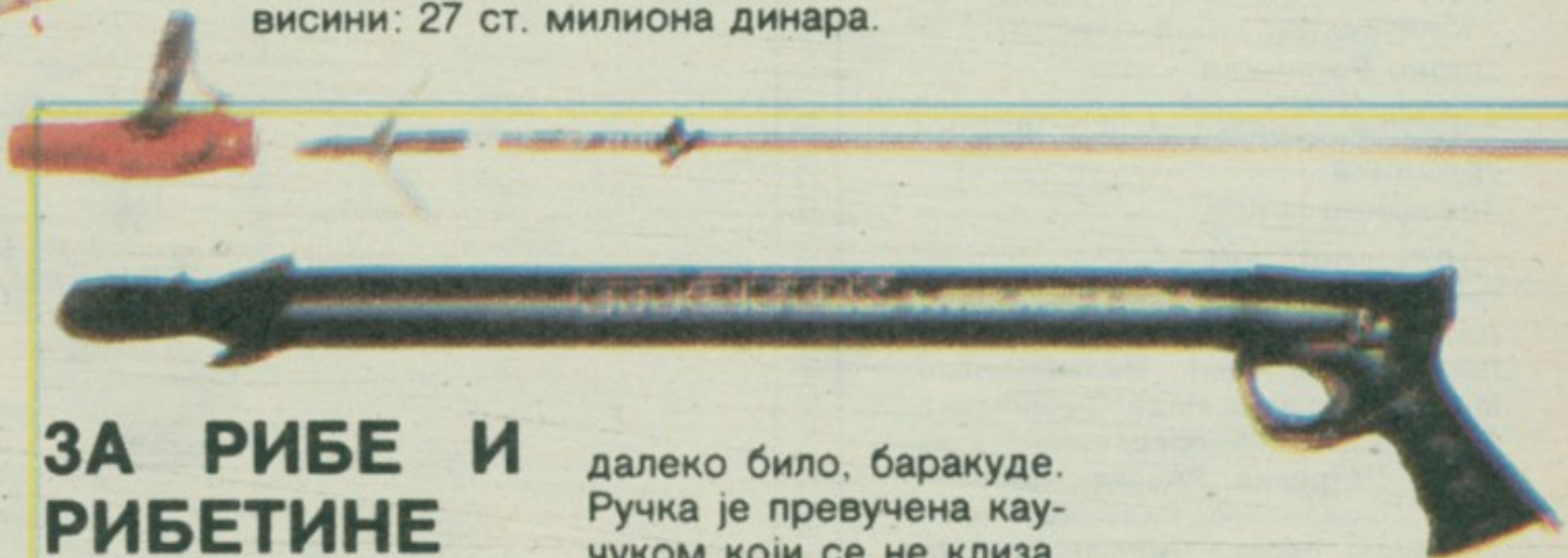
Јакна за „црвене ђаволе“ (белгијске фудбалске репрезентативце), али не само за њих. Топла је, кажу, не пропушта кишу, али оно што је чини јединственом у спортском свету (а и шире) јесте њених 35 џепова (!) тако да мирне душе може да замени руксак. Цена: 28 старих милиона.

ЗА РИБЕ И РИБЕТИНЕ

Ова пушка за подводни риболов која ради на сабијени ваздух доста је кратка тако да је погодна и за лов у уским пролазима уз стеновиту обалу али и на отвореном мору. Идеална је за крупне керње или,

далеко било, баракуде. Ручка је превучена каучуком који се не клиза. Цена: 9 старих милиона. У случају опасности, ако се, рецимо, појави ајкула, може се на врху ости ставити експлозивно пуњење (на фотографији обојено црвено) које ће зубату неман за сигурно зауставити.

КРОЗ ПУСТИЊУ И ПРАШУМУ

Онај ко хоће да буде сигуран у воду коју пије, не сме заборавити ову пумпу са специјалним филтерима за пречишћавање. Цена: 13,5 милиона старих.

КОНСПИРАЦИЈА

Како упалити цигарету а да то не опази онај ко не треба (тигар, Јети или мама, на пример). Ту је незамењив овај камуфлажни упаљач који ће посебно добро пристајати онима који већ имају јакне вијетнамке, падобранске панталоне, командоске беретке. Цена: два милиона.

СУПЕР С.О.С.

Ако се једрењак којим случајем, ипак, преврне у олуји, а копна нигде на видику, ту је ова изванредна справа, у ствари, обична бова са необично јаким одашиљачем сигнала за помоћ. Ради непрекидно 50 часова, а несметано функционише и на екватору као и у поларним водама, прецизније од -20 до +35°C. Цена: 99 ст. милиона.

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Иван Стојановић

В. д. руководиоца ООУР-а и в. д. главног и одговорног уредника „Политикиног забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђурић, Љиљана Златковић, Милан Илић, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патротић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 250 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 3.012 динара, полугодишња 6.024 динара, годишња 12.048 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 6.024 динара, полугодишња 12.048 динара, годишња 24.096 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 74.-
ШВЕДСКА	Шкр. 258.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 246.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 60.-

Уплате из иностранства слаати на деовизни рачун НО „Политика“ код „ИН-ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM) штампана ствар, штампање; по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа и листова.

Волим те, 19 пута

Писала сам ти пре 20 дана, али ниси објавио моје писмо. Можда се изгубило па ти, за сваки случај, пишем поново. Верујем да би и многи други читаоци желели да знају како се пише „волим те“ на разним језицима. I love you!

Драгица Мартиновић,
Београд

„ВОЛИМ ТЕ“

(Изговор је у косим заградама: нагласак је обележен са ')

ИТАЛИЈАНСКИ: *Ti amo* (ти а́мо)
ШПАНСКИ: *Te quiero* (те кј́еро)
ПОРТУГАЛСКИ: *Te quero* (т' ќеру)
ФРАНЦУСКИ: *Je t'aime* (ж т́ем)
ЕНГЛЕСКИ: *I love you* (ај лав ју)

НЕМАЧКИ: *Ich liebe dich* (их лй́бе дих)
НОРВЕШКИ: *Jeg elsker deg* (јej е́лскер деј)
ДАНСКИ: *Jeg elsker dig* (јaj е́лскер дај)
ШВЕДСКИ: *Jag älskar dig* (ја е́лскар деј)
АРАПСКИ: *(ēna uhibek)*
ТУРСКИ: Бен сен серверин (бен сен северй́н)
РУМУНСКИ: *Te iubesc* (те јубéск)
ГРЧКИ: σ, αγάπο (сагапó)
ЈАПАНСКИ (латинична транскрипција): *Watakushi wa anata wa ai-shimasu* (уатакшиуа а́натауа ајшй́мас)
(У обичном говору може и само „Аи-схимасу“)

РУСКИ: Я люблю тебя (ја љубљу́ тибја́)

ПОЉСКИ: *Kocham cie* (кóхам ће)

ЧЕШКИ: *Mám tě rád* (мам ће рат)

БУГАРСКИ: *Обичам те* (обй́чам те)

АЛБАНСКИ: *Të dua* (т' д́уа)

„Поштанска“ занимања

Желела бих да се упишем у ПТТ школу, у Београду. Какви су касније изгледи за посао и који су најважнији предмети?

Гордана Величковић
Пожаревац

Образовни центар „Мирослав Јовановић Мими“ налази се у Улици Здравка Челара 42. То је у СР Србији ван покрајина једина школа са „поштанским“ занимањима и уписује онолико ученика колико касније може да запосли одговарајућа служба ПТТ саобраћаја. За занимања III степена стручности важнији су предмети: ПТТ техника, саобраћајни системи и ПТТ географија, основи психологије и културе јавних комуникација, затим поштански саобраћај, телеграфски саобраћај, телефонски саобраћај, новчани послови у јединицама ПТТ мреже, рачунско и благајничко пословање, економика и организација ПТТ и практична обука. За образовне профиле четвртог степена уче се и аутоматска обрада података, аутоматизација и механизација у ПТТ.

Ојађени и ограђени

Занима ме колико Индијанаца има у Америци и да ли је тачно да нека индијанска племена и данас слободно живе у долини великог кањона реке Колорадо?

Дијана
Сарајево

У Сједињеним Државама данас живи око три стотине индијанских племена која су смештена у 263 резервата. Ван резервата индијанска племена не живе на просторима који њима одговарају. Ретки су појединци који се решавају на живот у „бетонској џунгли“. Ипак, у градовима их има око 300 хиљада. Највише их је у Лос Анђелесу.

Док их је, по неким ауторима, у претколумбијској Америци живело близу 50 милиона, рачуна се да их данас има свега 16 милиона.

Најбројније је племе Навахоа а највише Индијанаца насељено је у Аризони. Иако је наталитет код њих већи него код белаца, због лоших услова живота, њихов просечан животни век износи само 44 године.

Велики талас

Молим те да ми нешто више кажеш о вулканском острву Кракатау и о његовој највећој ерупцији 1883.

ЕМИЛ
Ријека

Кракатау је насељено вулканско острво с активним вулканом у Сундском пролазу између Суматре и Јаве, у Индонезији. Површина му је 10,5 квадратних километара а највиши врх има 813 метара. У августу 1883. вулканска експлозија је разнела највећи део острва и опустошила околину. Од морског таласа, висине преко 20 метара погинуло је више од 30 хиљада људи у западној Јави и Јужној Суматри. Истовремено је у висину од

40 хиљада метара избачен облак прашине од 6,5 кубних километара. Кракатау се последњи пут „огласио“ 1953.

Мораш дуже да трајеш!

Сви те хвале да си супер, али... Оно што ми се не свиђа код тебе је то што имаш само мало садржаја. Ја бих желела да имаш више цртаћа, роман на средини да буде завршен а не да једва чекам кад ће да изађе други број. Забавник треба да се чита од петка до петка а не да се прочита за сат времена! Молим те да у рубрици „Хит“ напишеш нешто више о Мадони. Зашто не ставиш на насловну неки постер, рок или поп групе?

Ниси ти баш тако лош, Забавниче, али би могао да будеш бољи!

Марија (14 година),
Зоки (7 година),
из Земуна

Обећавамо да ћемо се трудити. Резултат ће оценити читаоци. О Мадони смо писали око Нове године. Кад направи неки нови хит, плочу, писаћемо поново.

Адрија постаје Јадран

Лети толико пута идемо на наше Јадранско море а, претпостављам, већина нас не зна одакле потиче његово име.

ГОРАН КОВАЧЕВИЋ
Драгољуба Савића 216
31330 Пробој

Наше Јадранско море, залив Средоземног мора између Балканског и Апенинског полуострва, до-

било је назив по Адрији, важном лучком средишту у доба Римљана. Адрија, која је „цветала“ посебно у периоду од 6. до 4. века пре наше ере, у нашем језику постала је Јадран. Назив нашег мора и даље је, у многим језицима, остало као Adriatic.

Најсавршенија мачка

Волим мачке и њихове даље сроднике па бих хтела да те питам нешто о леопарду или пантеру. Посебно ме занима црни пантер. У једној књизи сам прочитала да живи на Сундским острвима, а у другој – у Африци. Молим те одговори ми шта је тачно и реци још нешто о тој животињи.

Читатељка из Прокупља

Пантер или леопард живи тамо где има лавова и тигрова. Значи, има га и у Африци и на Сундским

острвима у Индонезији. Основна боја му је жута, али се често рађају и црни пантери који нису нека посебна врста. То је животиња која је, у погледу снаге, окретности, лепоте и љупкости у кретању, изнад свих осталих мачака. Скрива се на дрвећу исто тако често као и у жбуњу и напада све друге животиње, па и човека. Боји се воде, али ако устреба не одустаје ни од препливавања река. Насртљив је и неустрашив, па често, у потрази за пленом, посећује насељена места. Пастири га се много више боје него лав. Он за једну једину ноћ може да поубија и 40 оваца, док се лав задовољава једном животињом. Женка окоти три до пет младих који прогледају тек десетог дана. А способни су да се сами брину за храну чим достигну величину домаће мачке.

Како засадити дрво у стану

Желела бих да гајим кактусе и бонсаи дрвеће па те молим да ми препоручиш одговарајуће књиге са детаљним упутствима.

Тијана Крстић
Јурија Гагарина 141/11
11070 Нови Београд

Са кактусима још некако, с папуљастим дрвећем, мало теже. У „Југословенској књизи“, Палата

Албанија, Кнез Михаилова 2 можеш да купиш или наручиш књигу „Гајење кактуса“ у издању Нолита. О бонсаи дрвећу моћи ћеш нешто да прочиташ у енглеском издању књиге коју издаје „Младинска књига“ из Љубљане, Титова 3.

Хризантеме као спанаћ

У једном од прошлих бројева, у рубрици „Јесте ли већ чули да...“ објавили сте како Јапанци једу хризантеме. Звучи шашаво, али бих волела да пробам такво јело па ме интересује да ли се оно припрема од обичне (домаће) хризантеме или неке посебне врсте.

Кристина Влаховић
Фочанска 4
24413 Палић

Јапанско јело од хризантеме не може да се припреми од цвећа које код нас расте. Јапанци га праве

од малих, жутих хризантема. Откину латице, баце их у кључалу воду и брзо извуку (као спанаћ, на пример), затим га прелију сирћетом, сосом од соје и шећером.

Ове недеље, „Забавнику“ су писали и:

Сања Антић, Бранка Радичевић П+4/3, 18300 Пирот; Недељко Пауновић, 19300 Неготин, Крајина; Бојана Радић, Иве Мажара 3, 78000 Б. Лука; Душан Вулетић, Пеке Тепавчевића 4, 11210 Котеж; Владимир Митов, Булевар Револуције 109, 11000 Београд; Благоје Грујић, Липљени, Тамара, Београд; Сања, Нови Сад; Мирјана Будимир, Солунска 5, 11080 Земун; Бралец Примож, Крањ.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Ана Чеко, Маршала Тита Б-2, 72250 Витез – има 8 година, сакупља писма, салвете, маркице и значке, навија за „Партизан“.

Данијел Витис, Угриновачка 98, 11272 Добановци – има 13 година, воли страну забавну музику.

Селма Џемиџић, Трг солидарности 18, 71000 Сарајево – има 13 година, воли музику и спорт, посебно кошарку, сакупља постере, значке и хемијске оловке.

Мирјана Анђелковић, Жикице Јовановића Шпанца 38, 26234 Банатски Брестовац – има 14 година, воли књиге, музику и спорт, највише одбојку, сакупља хемијске оловке, значке и постере.

Владимир Петровић, Хероја Шоше 38, 31230 Ариље – има 17 година, воли диско и хеви метал музику.

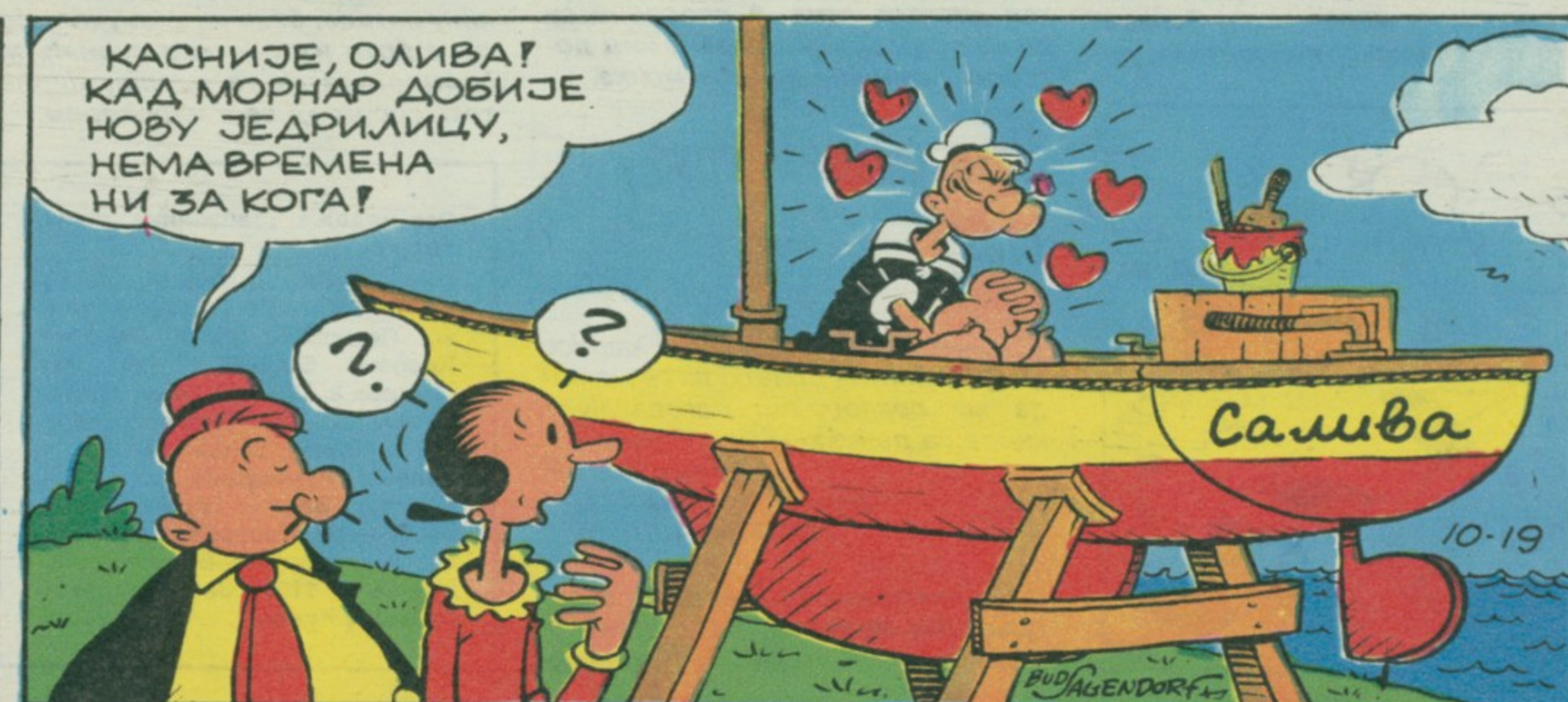
Јована Вучуровић, Душана Вукосавића 72, 11070 Нови Београд – има 13 година, воли спорт и музику, сакупља марке и постере.

Зорица Латиновић, Бориса Кидрича Б'Л'6, 23000 Зрењанин – има 14 година, воли дружење.

Данијела Трајковић, Славке Ђурђевић Б'3/28, 35000 Смедерево – има 12 година, сакупља значке, салвете и постере.

Весна Вељковић, Банска 1/14, насеље Црнице, 91000 Скопље – има 15 година, воли музику и путовања, сакупља марке, значке и постере.

Ален Лесничар, Сп. Липница 13, 64246 Камна Горица – има 14 година, сакупља постере Рика Спрингфилда и Саманте Фокс.

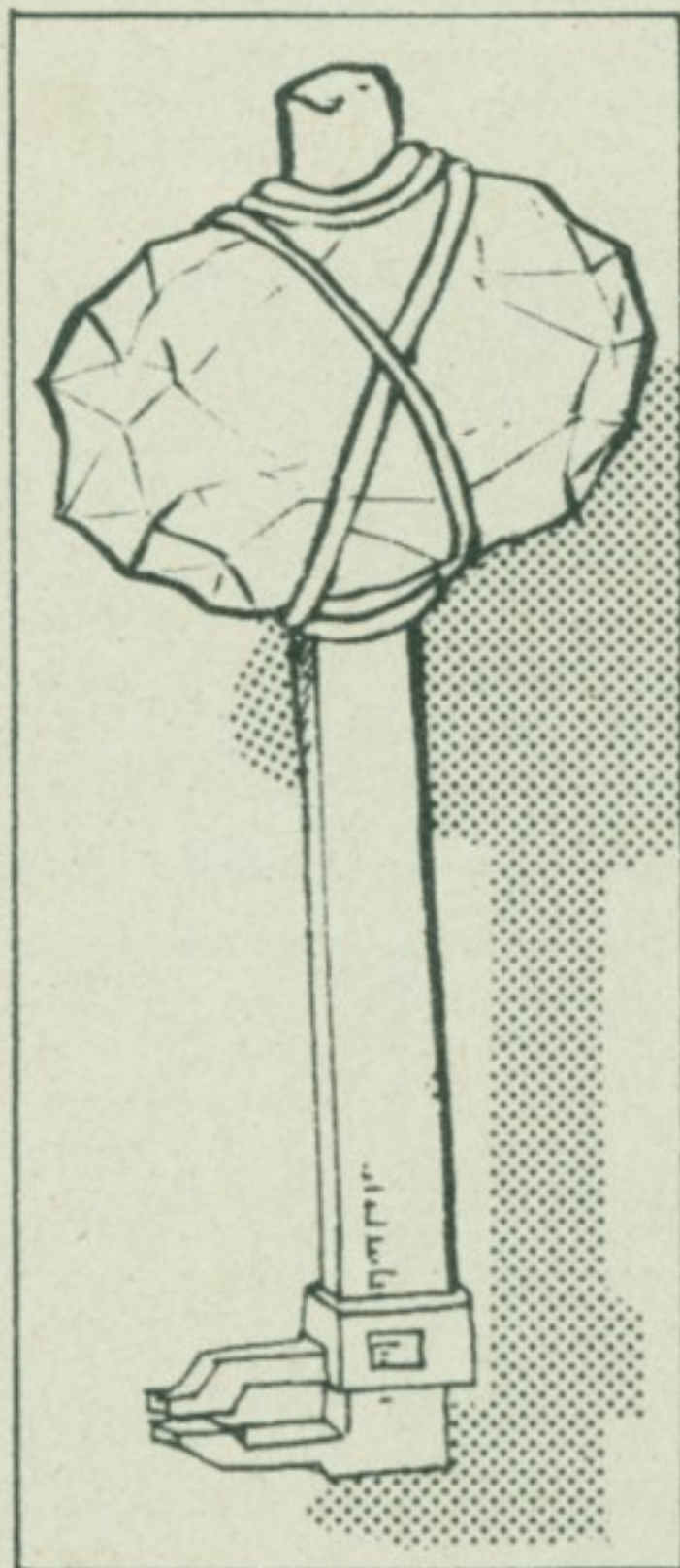

Ово је кратак подстицај за летњи проток можданих таласа

МУЗЕЈ ДОКТОРА МИНГА

Доктор Минг је варалица и његов музеј је пун лажних експоната. Има ту, наравно, и неколико аутентичних предмета које је „доктор“ успео ко зна како да прибави. Завиримо у његов каталог и не дозволимо да нас обмане:

1. Фотографија краљице Викторије.
2. Шпил карата из 1700. године.
3. Лула коју је пушио Виљем Освајач.
4. Поштанска марка из 1815.
5. Секира којом је целат погубио Елизабету I.
6. Ручни часовник Ричарда III
7. Униформа коју је Велингтон носио у бици код Аженкура.
8. Новчаница од 10 долара из Сједињених Америчких Држава, из 1750. године.

9. Рукопис Дикенсовог „Егоиста“.
10. Филмски журнал о крунисању Џорџа В.
11. Чинија за супу са стола Хенрија VIII.
12. Сребрни напрстак краљице Викторије.
13. Филмски журнал са крунисања Едварда VIII.

Решење

Остали експонати су **можда** аутентични.

Оне који знају историју, посебно енглеску историју, лажни доктор Минг је успео да превари. Они су одмах схватили с ким имају посла, јер:
3. У време Вилијема Освајача у Европи се није знало за дуван.
4. Године 1815, поштанске марке још нису постојале.
5. Елизабета I није била погубљена.
6. У доба Ричарда III није било ручних часовника.
7. Велингтон није учествовао у бици код Аженкура.
8. Сједињене Државе још нису биле сједињене 1750.
9. Чарлс Дикенс није написао „Егоиста“ (већ Џорџ Мередит).
13. Едвард VIII није крунисан.

ПОРОДИЧНИ СКУП

„Синоћ сам приредио породичну вечеру“, рекао је Фред гордо.
„Ко је све био?“ упитао је Фил коме је било помало криво што је изостављен, јер је и он некакав даљи рођак.

„Ох, само чланови најуже породице: два оца

две мајке
једна бака
један дека
троје унучади
два сина
две ћерке
један брат
две сестре
један свекар
једна свекрва
и четворо деце.
То је све“.

„То је све!“ узвикнуо је Фил коме је сада било још више криво што је изостављен са толиког скупа. „Набројао си двадесет двоје људи!“
„Двадесет двоје? Којешта! Било нас је укупно седморо“.

Како то?

Решење:

На вечеру су биле две сестре и њихов брат, њихов отац и мајка, баба и деда по оцу.

ВЕРЕНИЦИ У ПАНИЦИ

Јелена, Јулка и Јасна су три младе лепојке. Јелена има 20 година и победница је прошлогодишњег конкурса за најлепше ноге. Јулка је годину дана старија – она је прошле године проглашена за девојку са најлепшим јамицама на образима. Јасна су 22 године и удружење фризера је већ годинама проглашава за „Мис Локну“. Три лепојке су бациле око на тројицу браће, Драка, Дејана и Драгана, али никако да се договоре који се којој свиђа – сва тројица су наочити момци. Да би проверили интелигенцију својих евентуалних вереница. Дарко, Дејан и Драган су им поставили следећи задатак:

Дарко је ветеринар.

Јулка не би волела да буде учитељева жена

Виолиниста не може да смисли коврцаву косу.

Дејан је потајно заљубљен у Јелену.

Драган је учитељ.

Можете ли на основу ових пет података да закључите која ће се од вас удати за ког од нас?

Јелена, Јулка и Јасна то не могу. Оне су лепе, али глупе. Пошто сте ви и лепи и паметни, будите и добри па им помогите.

Решење:

Јелена ће се удати за Дејана.
Јасна ће се удати за Драгана.
Јулка ће се удати за Дарка.
Наравно, под условом да се нико од њих не предомисли када се боље упознају.

Илустровао Растко Ђирић

ШТА ТИ ЈЕ СВЕ ШИЛО
РЕКАО О ТОЈ КУЋИЦИ КО-
ЈУ ЈЕ ИЗНАЈМИО?

ПА, НЕ
МНОГО...

...САМО ДА ЈЕ НА ТАКВОМ
МЕСТУ ДА МОЖЕ ДА ПЕ-
ЦА СЕДЕТИ У ОТЕЉИ!

УГАДАЈТЕ! БАШ МИ ЈЕ
МИЛО ШТО СТЕ ДОШЛИ!

КАКВА ЛОКАЦИЈА!
ЗАИСТА СИ ПРОНАШАО ФАН-
ТАСТИЧНУ КУЋИЦУ!

СЛАЖЕМ СЕ!

А НАЈБОЉЕ ОД СВЕ-
ГА ЈЕ ШТО ЈЕ ВИШЕ
НЕГО ЈЕФТИНА!

ХЕЈ, ШИЛО,
КАКВА ЈЕ ОВО
ВОДА?

А, НИШТА... ТО
ЈЕ ПЛИМА!

НЕ БРИНИ, ЈОШ МАЛО ПА
ЋЕ ДА СТАНЕ!

ЈЕСАМ ЛИ ТИ ЛЕПО РЕКАО ДА МОГУ ДА
ПЕЦАМ СЕДЕТИ У ОТЕЉИ!